

Canllawiau'r Cwrs Mynediad

Y Ganolfan
Dysgu Cymraeg
Genedlaethol —
National Centre
for Learning Welsh

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Dysgu
Learn

Cwrs Mynediad – Canllaw i'r Tiwtor

Croeso i'r Cwrs Mynediad cenedlaethol.

Ceir 29 o unedau. Dylai dosbarthiadau sy'n cwrdd am ddwy awr yr wythnos anelu at gwblhau hanner y cwrs mewn tua 60 awr a dylai dosbarthiadau dwys anelu at gwblhau'r lefel mewn tua 120 awr. Dylid pwysleisio nad yw pob uned yn unffurf o ran hyd. Bydd dysgwyr yn gallu sefyll arholiad Defnyddio'r Gymraeg ar ôl cwblhau'r lefel.

Y Safle Rhyngweithiol

Ceir nifer fawr o adnoddau i gyd-fynd â phob uned ar y Safle Rhyngweithiol – www.dysgucymraeg.cymru. Mae hyn yn cynnwys yr holl ddeunyddiau sain a fideo i'r dysgwr a'r tiwtor, ynghyd ag ymarferion ychwanegol i'r dysgwr eu hunain.

Blwch Adnoddau

Pan gyfeirir at Atodiadau yn y canllawiau, y mae'r cardiau hyn ar gael yn y Blwch Adnoddau.

Elfennau gwahanol yn y cwrs:

Geirfa

Daw geirfa pob uned ar ddechrau'r uned. Dylid annog y dysgwyr i ymgyswngu â'r eirfa cyn dod i'r dosbarth. Gellir gweld a chlywed y geiriau ar-lein a gwneud ymarferion paru. Wrth fynd dros yr eirfa yn y dosbarth, ni ddylid gofyn cwestiynau i'r dysgwyr a fydd yn golygu ateb yn Saesneg – mae angen iddyn nhw fod yn canolbwyntio ar ddweud yr eirfa yn Gymraeg. Yn y cwrs cyfan (Unedau 1 – 29), cynhwysir yr eirfa a ystyrir yn eirfa graidd ar gyfer Mynediad, a rhagor.

Rhennir yr eirfa'n enwau gwrywaidd, enwau benywaidd, berfenwau, ansoddeiriau ac eraill. Ceir allwedd i'r dysgwyr yn yr uned gyntaf.

Yn ddiaw, bydd y dysgwyr eu hunain yn gofyn am eirfa sy ddim yn y cwrs. Ceir lle iddynt nodi'r geiriau hyn yn eu llyfrau ond argymhellir hefyd fod tiwtoriaid yn creu cardiau fflach er mwyn ymarfer y geiriau hyn.

Awgrymir profi geirfa yn gyson. Gellir gwneud hyn mewn nifer o ffyrdd – prawf confensiynol, kahoot, chwila'r, quizlet, Bingo ac ati.

Patrymau

Mae'r cwrs wedi'i seilio ar batrymau'r Gymraeg yn cael eu hadeiladu'n rhesymegol. Ceir blociau o iaith i'w drilio. Dylid amrywio'r dril yn ôl y patrwm dan sylw a cheir canllawiau ym mhob uned, e.e. ailadrodd, defnydd o luniau a gwrthrychau, disodli. Mae'n bwysig iawn cael pobl ar eu traed yn ymarfer gyda'i gilydd ac mae hefyd yn bwysig iawn rhoi'r cyfle i ddysgwyr bersonoli mor fuan â phosib fel bod yr iaith yn dod yn ystyrion i'w sefyllfa nhw. Ceir ymarfer yn seiliedig ar bob patrwm naill ai yn Llyfr y Dysgwyr neu yn y Canllawiau i'w wneud cyn symud ymlaen at y bloc iaith nesaf.

Mae Uned 5 yn torri'r rheol o gyflwyno'r patrymau'n rhesymegol trwy gyflwyno'r amser gorffennol yng nghanol unedau sy'n cyflwyno'r presnnol. Mae hynny'n gwbl fwriadus er mwyn sicrhau bod y dysgwyr yn gallu adrodd eu newyddion ar ddechrau gwersi a sgwrsio yn y gorffennol. Dylid egluro wrth y dysgwyr y rheswm dros gyflwyno'r uned hon.

Ynganu

Ceir ymarfer ynganu ym mhob uned – geiriau unigol i ddechrau, yna brawddegau ac yna deialogau o gyn-bapurau arholiad Mynediad. Gellir gwneud yr ymarferion hyn ar unrhyw adeg yn ystod y wers – efallai yng nghanol y gwaith cyflwyno patrymau os yw'r gwaith yn mynd yn drwm. Ceir adran i ymarfer yr ynganu ar y Safle Rhyngweithiol.

Sgwrs

Mae pob un o'r deialogau wedi'u recordio ac fel cam cyntaf dylid bob amser chwarae'r sgwrs gan annog y dysgwyr i beidio ag edrych ar y sgrïpt. Mae'r deialogau hyn yn canolbwyntio ar y patrymau a ddysgwyd eisoes felly dylent fod yn ddealladwy. Ar ddiwedd y gwrandawriad cyntaf, gellid gofyn i'r dysgwyr am unrhyw air a ddeallwyd a'i nodi ar y bwrdd gwyn. Ceir syniadau am ymdrin â'r deialogau unigol yn y canllawiau.

Ceir ymarfer ad-drefnu pob deialog ar y Safle Rhyngweithiol.

Robin Radio

Yn ogystal â'r deialogau cyffredinol ym mhob uned, ceir hefyd ddeialog Robin Radio sydd wedi'i recordio. Pwrpas y ddeialog hon yw meithrin y sgil o fras-ddeall ac ymglyfarwyddo â rhai ymadroddion sydd y tu hwnt yn ramadegol i'r patrymau dan sylw yn y cwrs. Ceir tair adran i'r dysgwyr: i) ateb cwestiynau sy'n meithrin eu sgiliau gwrandawro, ii) gwrandawro am ymadroddion newydd, iii) cyfieithu. Gofynnir i'r tiwtor ddychwelyd yn gyflym at yr ymadroddion newydd yn y wers nesaf er mwyn atgoffa'r dysgwyr ohonynt. Mae'r brawddegau i'w cyfieithu'n canolbwyntio ar ailgylchu patrymau mae'r dysgwyr wedi'u dysgu yn y cwrs felly mae'n ffordd o adolygu.

Help Llaw

Ceir adran ar ddiwedd pob uned yn crynhoi'r gwaith newydd sy'n ymddangos yn yr uned.

Ailgylchu Iaith ac Adolygu

Pan fo cwrs yn canolbwyntio ar adeiladu patrymau, rhaid bod yn ofalus iawn i ailgylchu'r patrymau a ddysgwyd yn flaenorol yn gyson. Daw hyn gyda sgwrsio personol ar ddechrau gwersi, trwy gyfrwng y deialogau ond hefyd trwy'r Banc Cwestiynau y gall y dysgwyr eu defnyddio ar ddechrau pob gwersi – naill ai un cwestiwn i bawb a chrwydro, neu grwpiau bach yn gweithio trwy'r pecyn o gardiau. Nodir cwestiynau'r Banc ar ddechrau pob uned ac maent yn rhan o'r Blwch Adnoddau.

Ceir un syniad ar gyfer adolygu patrwm yr uned flaenorol yn y Canllawiau bob tro.

Asesu ar gyfer Dysgu

Mae'n bwysig iawn asesu yn ystod y wers ac ar ddiwedd pob gwrs a yw'r dysgwyr yn deall yr hyn sy'n cael ei gyflwyno. Dyma rai syniadau:

i. Gofyn ar ddiwedd gwrs beth a ddysgwyd. Gellir nodi'r pethau hyn ar y bwrdd gwyn a llenwi unrhyw fylchau. Gellid tynnu siâp ymennydd ar y bwrdd a llenwi'r siâp.

ii. Rhoi post-it i bob dysgwr nodi tri pheth a ddysgwyd yn ystod y wers. Gellir eu casglu a dychwelyd atynt ar gyfer atgyfnerthu ar ddechrau'r wers nesaf.

iii. Rhoi post-it i bawb gofnodi eu hoff frawddeg o'r wers/uned. Gellir eu hailddosbarthu a chael pawb i ddyfalu pwy ysgrifennodd beth.

iv. Dewis hyd at bedwar gair o'r wers a gofyn i bawb ysgrifennu 4 brawddeg/cwestiwn yn ymarfer y geiriau hyn a'r patrymau targed.

v. 3-4-5. Pawb i ddweud tri pheth maen nhw wedi'u dysgu wrth bedwar person mewn pum munud.

vi. Pawb i greu bwydlen yn nodi tri peth mawn nhw wedi'u dysgu ar fffurf cwrs cyntaf, prif gwrs a phwddin. Gellid gofyn am rywbeth gwahanol ym mhob categori, e.e. cwrs cyntaf a phwddin yn eitemau geirfa a'r prif gwrs yn batrwm. (Gallai'r pwddin fod yn gyfle i ddefnyddio'r Gymraeg y tu allan i'r dosbarth.)

Gwaith Cartref

Ceir ymarferion gwahanol bob tro. Os yn bosib, gosodwch beth sy'n bosib o waith cartref yr uned yn dilyn pob gwrs. Os nad yw hyn yn bosib, cofiwch osod rhyw dasg i'r dysgwyr ei wneud, e.e. dysgu geirfa, defnyddio'r adnoddau ar y Safle Rhyngweithiol.

Ceir adran ar ddiwedd pob uned i chi osod nod/targedau i'r dysgwyr yn seiliedig ar eu gwaith.

Unedau Adolygu ac Ymestyn

Mae gêm gardiau'n adolygu'r holl batrymau a ddysgwyd ar ddechrau pob uned adolygu. Os yn bosib, gwahoddwch siaradwyr rhugl i mewn i gymryd rhan yn y gêm hon gyda'r dysgwyr. Dylid meithrin yr arfer o wahodd siaradwyr rhugl i'r dosbarth mor aml â phosibl.

Mae'r fformat ychydig yn wahanol yn yr unedau adolygu. Cychwynnir gyda deialog, yn hytrach na phatrwm, gan ddod â'r patrymau a ddysgwyd ynghyd. Mae'r deialogau hyn wedi'u recordio a cheir awgrymiadau gwahanol i gyd-fynd â phob deialog. , Weithiau bydd elfen ieithyddol newydd yn codi yn y ddeialog (e.e. Ga i yn Uned 8 a'r amser perffaith – wedi – yn Uned 15) ac felly ceir bloc dril neu ymarfer arall i dynnu sylw at y patrwm hwn.

Mesur

Er mwyn annog dysgwyr i fesur eu cynnydd, ceir cyfres o dasgau o dan y teitl 'Mesur' ar y Safle Rhyngweithiol. Cynigir 'Mesur' bob tair uned. Mae tiwtoriaid yn gallu gweld marciau'r dysgwyr.

Arholiad Mynediad

Ymgorfforir elfennau o'r arholiad yn y cwrs fel bod y dysgwyr yn paratoi'n naturiol ar gyfer ei sefyll a cheir un uned ar ddiwedd y cwrs sy'n canolbwyntio'n llwyr ar elfennau'r arholiad. Dylid dysgu'r uned hon pryd bynnag mae'n amserol, neu gellir cyflwyno'r gwahanol elfennau ar draws nifer o wersi.

POB LWC!

Canllawiau Uned 1

Nod y wers: Dechrau Sgwrs - cyflwyniadau, gofyn am a mynegi teimladau, rhifau.

Patrymau: X dw i, Sut dach chi?/Sut dych chi? Sut wyt ti?/Dw i'n...

Cam 1 - Cyflwyniadau

Cyflwynwch eich hunan a gwahodd y dosbarth i ymuno â chi a benthyg eich enw pan maen nhw'n teimlo'n hyderus i wneud hynny.

Gofynnwch i bawb ddweud eu henw – atebwch bob un drwy ddweud "Croeso, X". Pawb ar eu traed yn cyflwyno eu hunain.

(Tip dysgu': Siôn dw i = Siôn I am. Y peth pwysig yn gyntaf – the important thing comes first).

Rhowch lun o berson enwog i bawb. Rhaid i bawb gerdded o gwmpas yn cyflwyno eu hunain ym mhersona'r person enwog. Mae'n bwysig cael lluniau o enwogion o fewn cyd-destun Prydeinig neu ryngwladol fel bod y dysgwyr yn gyfarwydd â'r bobl yn y lluniau.

Driliwch Pwy dych/dach chi? Er mwyn ymarfer, rhowch gerdyn i bawb (Atodiad 1). Rhaid canfod partner. Os bydd cardiau dros ben, gellir eu hailddosbarthu os bydd pobl yn canfod partner yn gyflym.

Cam 2 - Sut dych/dach chi?

Adeiladu ar Pwy dych/dach chi? – Cyflwyno Sut dych/dach chi? Cadwch at y pedwar ymateb yn llyfr y dysgwr am y tro. Driliwch nhw'n drylwyr gan ddefnyddio ystumiau i gyfleu'r ystyr a gan ofyn i'r dysgwyr ymateb fel dosbarth i ddechrau.

Rhannwch y dosbarth yn barau i ddrilio ei gilydd. Partner A i ofyn y cwestiwn 'Sut dach/dych chi?' gan ystumio i gyfleu'r ateb. Partner B i ymateb yn briodol. Rhaid newid rôl pan fyddwch chi'n curo dwylo ar ôl munud neu ddwy.

Sgwrs – Chwaraewch y sgwrs. Rhannwch y dosbarth yn barau i ymarfer darllen y tro cyntaf. Dylid disodli'r geiriau a danlinellir wrth ddarllen gyda phartner newydd.

Ceir gweithgaredd ychwanegol i ymarfer dau gam cyntaf yr uned ar ddiwedd canllawiau Uned 1.

Cam 3 - Ynganu

Yr Wyddor.

Ewch drwy'r wyddor yn drylwyr fesul llythyren.

Rhowch ddigon o gyfle i'r dysgwyr ymarfer mewn parau.

Cam 4 – Rhifau

Dysgwch y rhifau.

Rhai gweithgareddau ymarfer posib:

Parau i ysgrifennu rhif yn yr awyr a'r partner i ddyfalu beth yw e.

Rhoi rhifau ffôn – gallant fod yn rhifau ffôn go iawn defnyddiol ar gyfer defnyddio'r Gymraeg. Gall y tiwtor eu galw, y dysgwyr i'w cofnodi a'r dysgwyr i'w galw yn ôl.

Symiau ar y bwrdd gwyn.

"Bingo" gyda'r dysgwyr yn dewis 5 rhif o 0 – 10, y tiwtor yn galw'r rhifau nes bydd enillydd – dysgwch y gair TŶ iddyn nhw!

Cam 5 - Ynganu

Pwyslais

Pwrpas yr adran hon yw dangos bod y pwyslais ar y goben (y sillaf olaf ond un) – mae'n bwysig plannu hyn ym meddwl y dysgwyr o'r dechrau.

Ewch drwy'r enwau i gyd i ddechrau. Sicrhewch eich bod yn gwneud rhywbeth cynaesthetig i ddangos y pwyslais, e.e. curo dwylo wrth ynganu'r sillaf a bwysleisir.

Yna, rhannwch y dosbarth yn barau a rhowch ddwy siwt gyfan o becyn o gardiau i bob pâr. Rhaid troi cerdyn ac ynganu'r enw sy'n cyfateb i'r rhif. Siwt ddu = yr enw gwrywaidd. Siwt goch = yr enw benywaidd.

'Minimal pairs'

Yn olaf yn yr adran ynganu, ceir geiriau tebyg. Bydd nifer o egwyddorion pwysig yn codi wrth fynd drwy'r rhestr. Sicrhewch eich bod yn cael digon o ymarfer fel dosbarth cyfan, cyn rhannu'r dosbarth yn barau i ymarfer. Rhaid pwysleisio nad oes angen deall ystyr y geiriau.

Cam 6 – Sgwrs

Chwaraewch y sgwrs ddwywaith. Gofynnwch i barau nodi unrhyw eiriau sy'n debyg i'r Saesneg – helo, plîs, cwnstabl, gitarydd, band, pandas, pinc, car, problem. Rhannwch y dosbarth yn barau i ddarllen y ddeialog.

Cam 7 – Sut wyt ti?

Darllenwch y ddeialog newydd gyda'r ffurf 'Sut wyt ti?' Driliwch y cwestiwn ac atgyfnerthu'r pedwar ateb posib.

Cam 8 - Byw

Adeiladu ar gwestiynau. Driliwch y cwestiwn yn drwyadl. Rhaid i'r dysgwyr ateb gydag enwau llefydd yn unig.

Cam 9 - Brawddegau person cyntaf

Dylid personoli yn syth ar ôl drilio'r tair brawddeg gyntaf. Mae'r brawddegau'n paratoi ar gyfer cyflwyno'r ferf 'bod' yn Uned 2.

Cam 10 - Sgwrs 3

Mae'r sgwrs hon yn dod â holl gynnwys yr uned at ei gilydd. Chwaraewch y sgwrs o leiaf ddwywaith cyn rhannu'r dosbarth yn barau i ymarfer darllen. Rhowch y ddeialog ar y bwrdd gwyn a dechreuwch ddileu geiriau fel bod y parau'n dechrau cofio mwy a mwy.

Cam 11 - Robin Radio

Cyflwyno Robin Radio. Gellir gosod deialogau Robin Radio fel gwaith cartref ychwanegol a gwirio'r atebion ac ymarfer y brawddegau defnyddiol yn y dosbarth. Ond y tro yma, mae'n ddoeth esbonio'r cysyniad bod y gwaith gwrando yma yn meithrin y sgil o fras-ddeall ac na ddylid disgwyl deall popeth.

Chwaraewch drac 1, gofyn beth wnaethon nhw ddeall, ac yna ei chwarae unwaith eto. Nid oes unrhyw ymarferion penodol yn Uned 1. Byddan nhw'n dechrau o Uned 2 ymlaen.

Cam 12 - Geirfa

Geirfa Uned 2 (gan gynnwys Cymraeg Dosbarth)

Cam 13 - Crynhoi

Cyfeiriwch at y Gwaith Cartref a gofynnwch i'r dysgwyr grynhoi'r hyn a ddysgwyd yn Uned 1. Dylid ychwanegu os bydd bylchau.

Gweithgareddau ychwanegol

Ymarfer X dw i a Sut dach/dych chi?

Saif y dysgwyr mewn rhes yng nghanol yr ystafell. Galwch yr enwau canlynol: Rhys, Siân, Mair, Gwyn, Gwen, Siôn, Llinos, Gareth, Dewi, Marged, Rhian, Rhodri, Carwyn, Rhiannon. Dynodwch un ochr yr ystafell yn enwau dynion a'r llall yn enwau merched. Wrth i'r tiwtor alw'r enwau, rhaid i aelodau'r dosbarth symud i ran gywir yr ystafell. Gellid gofyn iddynt gofio rhai o'r enwau a alwyd ar y diwedd.

Gwnewch set o gardiau fel yr isod:

Gareth   Siân   Llinos   Gwyn

- iawn; - da iawn, diolch; - ofnadwy; zzz – wedi blino

Rhaid i'r dosbarth fynd o gwmpas yn cyflwyno eu hunain gan ddefnyddio'r enw ar y cerdyn, e.e. Gareth dw i, ac yna'n ymateb i'r cwestiwn 'Sut dach/dych chi?' yn unol â'r symbol ar y cerdyn.

Ymarfer gyda lluniau enwogion

Rhowch lun o berson enwog i bawb a'r dysgwyr i gyflwyno eu hunain fel y person enwog ac ymateb i'r cwestiwn Bore da/Pnawn da, Sut wyt ti? gan ddibynnu ar sut olwg sydd ar y person enwog. Dylid gorffen y sgwrs gyda "Hwyl". Mae'n bwysig modelu'r ddeialog cyn rhyddhau'r dosbarth i wneud hyn drwy ddefnyddio aelod hyderus/dibynadwy o'r grŵp fel partner:

A: X dw i.

B: Bore da/Pnawn da (yn dibynnu ar amser y dosbarth). Sut wyt ti?

A: Iawn/da iawn/ofnadwy/wedi blino. (yn dibynnu ar y llun)

B: Hwyl.

Dylid cadw'r un llun am ychydig ac yna ei gyfnewid bob tro er mwyn cael ymarfer Da iawn/Iawn/Ofnadwy/Wedi blino.

Uned 1, Atodiad 1

Tom	Jerry
Batman	Robin
Scooby Doo	Shaggy
Bonnie	Clyde
Laurel	Hardy
Mickey	Minnie
Homer	Marge
Romeo	Juliet
Barack	Michelle
Anthony	Cleopatra
Albert	Victoria
Sherlock	Dr Watson

Canllawiau Uned 2

Nod y wers: Wyt ti'n licio/lico/hoffi coffi? Dechrau cyflwyno amser presennol 'bod' – person cyntaf unigol a lluosog (Dw i'/dyn ni/dan ni) mewn brawddegau cadarnhaol a negyddol, cwestiynau ail berson unigol a lluosog. Dyddiau'r wythnos.

Ffwythiant: mynegi hoffter.

Cam 1 – Banc Cwestiynau

Sut dach/dych chi?

Cam 2 – Adolygu Uned 1

Adolygwch Sut dych/dach chi? – Da iawn, lawn, Ofnadwy, Wedi blino. Drilio dau ymadrodd newydd newydd: Bendigedig – Ddim yn dda.

Rhannwch y dosbarth yn barau a rhowch ddis i bob pâr. Rhowch y canlynol ar y bwrdd:

1 Very well	4 Wonderful
2 OK	5 Tired
3 Terrible	6 Not good

Rhaid ymateb i gwestiwn y partner gyda'r ymadrodd sy'n cyfateb i'r rhif ar y dis.

Cam 3 – Dw i'n hoffi/dw i ddim yn hoffi/wyt ti'n hoffi?

Dewiswch gyflwyno lico/licio neu hoffi yn y dril. Ni ddylid drilio'r ddau.

Atgoffwch y dysgwyr o'r pedair brawddeg 'Dw i'n...' a ddysgwyd ar ddiwedd Uned 1.

Drilio Dw i'n hoffi coffi, siocled, pizza, llefrith/llaeth a nifer o fwydydd cyfarwydd/rhyngwladol. Defnyddiwch y gwrthrychau eu hunain neu luniau ohonynt (Lluniau CBAC 1 21-57). Dosbarthwch wrthrych neu lun i bawb a chael pawb ar eu traed yn dweud Dw i'n hoffi... Cadwnt yr un gwrthrych/llun ar y dechrau, ond yna'n cyfnewid gwrthrych wrth gwrdd â phob partner newydd.

Sicrhewch fod pawb yn cael cyfle i bersonoli fel cam olaf.

Driliwch y cwestiwn (gan atgoffa'r dysgwyr gyntaf o Sut wyt ti? i gyfleu'r syniad o adeiladu patrymau). Defnyddiwch yr un gwrthrychau/lluniau ag uchod gan ddsbarthu un i bob un.

Fel cam olaf ar gyfer ymarfer cwestiwn ac ateb, gofynnwch i bob ddysgwr ddefnyddio ei lun/wrthrych i'ch holi chi. Atebwch yn onest ac yn llawn, h.y. defnyddiwch frawddegau negyddol.

Driliwch y brawddegau negyddol ac unwaith eto rhowch wrthrych neu lun i bawb i ymarfer y frawddeg negyddol.

Holiadur - Modelwch yr holiadur cyn cychwyn. Does dim rhaid i'r dysgwyr ddefnyddio 'hefyd' a 'chwaith' - dim ond eu darllen a'u deall.

Rhannwch y dosbarth yn barau i wneud y ddwy ddeialog yn Llyfr y Dysgwr. Rhaid cyflwyno 'hefyd' a 'chwaith' cyn cychwyn. Does dim rhaid i'r dysgwyr ddefnyddio 'hefyd' a 'chwaith' - dim ond eu darllen a'u deall.

Sgwrs 1 – Mae 'Wyt ti'n mynd i'r dosbarth Salsa yfory?' yn batrwm newydd felly ysgrifennwch y cwestiwn ar y bwrdd gwyn cyn chwarae'r ddeialog. Dylid disodli'r geiriau coch.

Cam 4 – Be dach/Beth dych chi'n...?

Driliwch y cwestiynau.

Gweithgaredd ymarfer 1: Yn Llyfr y Dysgwr ceir dwy frawddeg enghreifftiol – gofynnwch i'r dysgwyr weithio gyda phartner i greu brawddegau amdanyn nhw eu hunain – 'Dw i'n hoffi xx ond dw i ddim yn hoffi xx' (unwaith gyda bwydydd ac unwaith gyda chwaraeon). Rhowch gyfle i bawb ddweud eu brawddegau yn uchel.

Gweithgaredd ymarfer 2: Pawb ar eu traed yn holi ei gilydd – 'Be dych/dach chi ddim yn hoffi?' a bydd y dysgwyr yn ymateb i'r berfau a nodir yn Llyfr y Dysgwr– siopa, dawnsio, canu, gweithio, smwddio, darllen.

Cam 5 – Ynganu

Yma mae'r llafariaid "hir"/ estynedig yn cael eu hymarfer. Mae'n bwysig dangos siâp y geg yn weledol wrth fodelu'r gwahaniaethau.

Hefyd ceir cyfres o eiriau sy'n cael eu ynganu'n hollol wahanol yn y Gymraeg a'r Saesneg er mwyn parhau i dynnu sylw at nodweddion ynganu.

Cam 6 – 'Dyn/dan ni a 'dyn/dan ni ddim

'Dyn/Dan ni - Driliwch y brawddegau'n drylwyr. Cyn dechrau, glynwch wrth yr egwyddor o adeiladu patrymau trwy ddangos 'Dw i'n dysgu Cymraeg > 'Dyn/dan ni'n dysgu Cymraeg'.

Atgoffwch y dysgwyr o'r cwestiwn 'Ble dych chi'n byw?/Lle dach chi'n byw?' cyn drilio'r bloc cwestiynau..

Ymarfer: Holiadur siopa. Mae'r dysgwyr yn holi ei gilydd, 'Ble dych chi'n prynu XX/Lle dach chi'n prynu XX?' gan ateb trwy ddefnyddio 'Dan ni'n prynu XX yn enw siop neu garej'. Pwysleiswch mai enw siop sydd ei angen nid math o siop. Dylai'r tiwtor fodelu.

'Dyn/Dan ni ddim - Dangoswch y berthynas rhwng 'Dw i ddim yn > 'Dyn ni ddim yn/ Dan ni ddim yn. Driliwch y brawddegau yn y blwch – mae modd disodli'r enwau yn y pedair brawddeg er mwyn personoli.

Ymarfer: Rhannwch y dosbarth yn barau i holi ei gilydd am raglenni teledu. Rhaid canfod rhaglenni dyw'r ddau ddim yn eu hoffi – 'Wyt ti'n hoffi.....?' Ydw, dw i'n hoffi...../Nac ydw, dw i ddim yn hoffi..... Bydd angen adrodd yn ôl i'r dosbarth yn y lluosog 'Dyn/dan ni ddim yn hoffi.....'

Cam 7 - Dyddiau'r Wythnos

Driliwch ddyddiau'r wythnos. Mae'n bosib eu canu i'r dôn 'Llwyn Onn' gan ddechrau gyda dydd Sul a gorffen gyda 'hwrê'. Gellid dosbarthu 7 cerdyn (un dydd ar bob un) i bob pâr a'u cael i'w trefnu mor gyflym â phosibl.

Ymarfer: Atgyfnerthu dyddiau'r wythnos a'r person cyntaf lluosog (cadarnhaol a negyddol) gyda'r holiadur yn Llyfr y Dysgwr. Cyn troi at yr holiadur, bydd angen ymarfer y cwestiwn 'Pryd dych/dach chi'n.....?' Ewch dros y geiriau uwchben yr holiadur, gan egluro ystyr unrhyw eiriau newydd. Ceir 11 dewis. Rhaid nodi 7 ohonynt – un ar gyfer pob diwrnod yn yr wythnos. Rhaid ymateb i'r cwestiwn 'Pryd dych/dach chi'n.....?' trwy ateb 'Dan/'dyn ni'n ..... dydd XX' neu 'Dan/'dyn ni ddim yn .....' os nad yw'r gweithgaredd wedi'i nodi o gwbl. Dylid modelu i ddechrau.

Holiadur syml i atgyfnerthu dyddiau'r wythnos. Mae angen i'r dysgwyr ateb gan ddefnyddio'r berfenwau a restrir o dan y tabl.

Cam 8 - Sgwrs 2

Mae'r sgwrs yn crynhoi llawer o gynnwys yr uned. Ar ôl ei chwarae ddwywaith, gofynnwch i'r dysgwyr nodi'r 4 peth dyw Dr Williams ddim yn eu hoffi.

Cam 9 - Robin Radio

(Gellir gosod y cam hwn fel gwaith cartref ychwanegol)

Chwaraewch ddeialog Robin Radio. Bydd nifer o bethau newydd yma – yr holl bwynt yw rhoi dysgwyr mewn sefyllfa lle na fyddant yn deall pob gair ac yn dechrau dod i gasgliadau.

Ar ôl y gwrandawriad cyntaf, rhaid ateb y tri chwestiwn cyntaf. Mae'r cwestiynau yn ddwyieithog ond bydd y dysgwyr yn ateb yn Gymraeg.

Y cam nesaf, yn ystod yr ail wrandawriad, yw gwrandawro am yr ymadroddion a nodir yn y llyfr. Rhaid codi llaw wrth glywed yr ymadroddion.

Y cam olaf fydd cael y dysgwyr i gyfieithu'r ymadroddion a nodir. Byddant yn gwirio wrth wrando am y trydydd tro, a'r tiwtor yn cadarnhau'r atebion ar y diwedd wrth gwrs. Geirfa Uned 3 (gan gynnwys Cymraeg Dosbarth)

Cam 10 - Geirfa

Cam 11 - Crynhoi

Gweithgaredd Ychwanegol

Ymarfer Dych/dach chi'n hoffi?

Os oes digon o ddysgwyr, gellir rhannu'r dosbarth yn grwpiau a rhoi bwydydd hawdd eu disgrifio fel bag te, sachet coffi a siwgr, bag bach o reis, paced o nwdls ac oren bach, mewn bagiau "siopa". Yna maen nhw'n tynnu'r eitemau allan fesul un ac yn gofyn i weddill y grŵp – "dach chi'n hoffi...?"

Canllawiau uned 3

Nod y wers: Cyflwyno isio/eisiau a lliwiau.

Ffwythiant: Mynegi dymuniad.

Patrymau: Dw i eisiau/isio, Dw i ddim eisiau/isio, Mae Aled eisiau/isio, (yr ateb 'oes' yn y gogledd).

Cam 1

Y banc cwestiynau:

Beth dych chi'n hoffi?/Be dach chi'n hoffi?

Beth dych chi'n hoffi yfed?/Be dach chi'n hoffi yfed?

Beth dych chi ddim yn hoffi?/Be dach chi ddim yn hoffi?

Cam 2 - Adolygu uned 2

Gofynnwch i'r dysgwyr ofyn i bawb ydyn nhw'n hoffi rhyw raglen deledu (rhaid i'r unigolion gadw at yr un rhaglen trwy gydol y gweithgaredd). Y cyfan a adolygir yma yw Dach/dych chi'n hoffi ac Ydw/Nac ydw + brawddeg lawn.

Rhaid i'r dysgwyr grwydro yn holi eu cwestiwn i bawb arall yn y dosbarth.

Cam 3 - Cyflwyno isio/eisiau

Driliwch Dw i isio/eisiau a diodydd gan ddefnyddio cardiau fflach CBAC neu luniau, neu wrthrychau fel pecyn o fagiau te, potel ddŵr, carton llefrith ac ati. Mae'n bwysig pwysleisio nad oes YN o flaen isio/eisiau.

Yna defnyddiwch wrthrychau fel ffôn/sbectol/car/ het/camera i'w pasio o gwmpas y cylch gan ddweud "Dw i isio/eisiau X newydd".

Defnyddiwch yr un gwrthrychau i ddrilio'r cwestiwn. Ar ol cael pawb ar eu traed yn holi ei gilydd, gofynnwch i'r dosbarth eich holi chi er mwyn modelu a) yr atebion a b) y negyddol.

Driliwch y negyddol. Gellir defnyddio'r un gwrthrychau ag uchod.

Yna ewch yn ôl at y cynhwysion paned ac ychwanegu siwgr i ddrilio'r cwestiwn. Yna, gofynnwch i'r dysgwyr eich holi chi er mwyn modelu'r atebion.

Trowch at yr holiadur yn Llyfr y Dysgwr.

Sgwrs 1 – Ar ôl gwrando, gofynnwch i barau restru'r bwydydd a diodydd a enwir yn y ddeialog. Yna, dylid gwrando fesul llinell, gan ofyn i'r dysgwyr ailadrodd y llinell honno. Parau i ddarllen.

Yn y caffï – parau i weithio ar y ddwy ddeialog.

Drilio'r ffurfiau lluosog – 'ni' a 'chi'. Os yn bosib, rhowch lun i bawb sy'n cynrychioli berf er mwyn sicrhau digon o ymarfer.

Sgwrs 2

Mae hon yn sgwrs fer y gall y dysgwyr geisio ei dysgu ar gof. Ar ôl ei chwarae a rhoi cyfle i'r dysgwyr ei darllen, nodwch hi ar y bwrdd gwyn gan ddileu darnau byr ar y tro, gan annog y dysgwyr i gofio mwy a mwy, nes eu bod yn cofio'r ddeialog gyfan.

Trydydd person - Driliwch y trydydd person. Er mwyn ymarfer, ewch yn ol at yr holiadur 'Amser Paned' a gofynnwch i bobl adrodd yn ôl am ddymuniadau pobl yn y dosbarth. Gellid hefyd adolygu'r berfau eraill sydd wedi'u gwneud hyd yn hyn: gyrru, gwyllo, darllen, hoffi, siopa yn. Gofynnwch i'r dosbarth am frawddegau amdanynt eu hunain, gyda phawb arall yn eu troi i'r trydydd person.

Cam 4 - Ynganu

Ceir cyfres o eiriau sydd yn debyg o ran sain i'r Saesneg. Parhewch i dynnu sylw at nodweddion ynganu wrth weithio trwyddynt. Rhowch ddigon o gyfle i barau ymarfer.

Gellid eu torri'n eiriau unigol i'r dysgwyr basio o gwmpas y dosbarth. Rhaid dweud y gair wrth ei drosglwyddo.

Cam 5 - Cyflwyno lliwiau

Ewch â gwrthrych i gynrychioli pob lliw. Codwch y gwrthrychau fesul un gan ddechrau gyda'r lliwiau hawdd – pinc, brown, oren – a'r lliwiau sy eisoes wedi'u cyflwyno, gwyn, coch. Rhaid pasio'r gwrthrychau o gwmpas y cylch, gyda'r dysgwyr yn dweud enw'r lliw bob tro.

Rhowch ddis a chownteri i bob pâr. Er mwyn ymarfer y lliwiau, trowch at y blodau yn Llyfr y Dysgwr. Wrth lanio ar flodyn/blodau, rhaid dweud 'Dw i eisiau/isio prynu blodyn/ blodau XX'.

Cam 6 - Robin Radio

Mae hwn yn gyfle i fynd yn ôl at Robin Radio yn Uned 2 ac atgoffa'r dysgwyr o ddau ymadrodd defnyddiol:

Pwy sy'n siarad? Os yw'r dosbarth yn un da, gellid disodli'r berfenw 'siarad' am ferfenwau eraill, e.e. deall, bwyta, canu, dawnsio, smwddio, gyrru.

Wedi ymddeol (Gofynnwch i bawb am un frawddeg – Dw i wedi ymddeol neu Dw i ddim wedi ymddeol.)

Y syniad yma ydy adeiladu banc o ymadroddion stoc defnyddiol - os bydd cwestiynau gramadegol yn codi, eglurwch y bydd holl batrymau'r Gymraeg yn cael eu cyflwyno mewn modd trefnus ond bod hwn yn gyfle i ddysgu brawddegau/ymadroddion defnyddiol.

Robin Radio Uned 3

Cam 7 - Geirfa

Geirfa Uned 4 a Chymraeg Dosbarth.

Cam 8 - Crynhoi

Canllawiau Uned 4

Nod y wers: Cyflwyno'r Treigladd Meddal o fewn cyd-destun 'dod/dŵad o' a 'mynd i'. Atgyfnerthu personau cyntaf ac ail (unigol a lluosog) a thrydydd (unigol) y ferf 'bod'. Ynganu llythrennau dwbl.

Ffwythiant: Trafod gwreiddiau a chynlluniau

Cam 1 - Banc cwestiynau:

Beth dych chi eisiau ei wneud ar ôl y dosbarth?/Be dach chi isio ei wneud ar ôl y dosbarth?

Beth dych chi eisiau i ginio yfory?/Be dach chi isio i ginio yfory?

Cam 2 - Adolygu

Rhowch un o'r cardiau yn Atodiad 1 i bawb. Rhaid canfod partner gyda'r un cerdyn yn union. Y ddau gwestiwn i'w ymarfer yw:

Pwy wyt ti?
neu

Beth wyt ti eisiau?/Be wyt ti isio?

Pwy dych/dach chi?

Beth dych chi eisiau?/Be dach chi isio?

Cam 3 - Cyflwyno'r treigladd meddal o fewn cyd-destun 'dod/dŵad o'

Driliwch 'Dw i'n dod o/Dw i'n dŵad o'. I ddechrau, ceir enwau llefydd nad ydynt yn treiglo ac enwau llefydd sy'n cael eu rhagflaenu gan 'Y'. Ar ôl y dril, rhowch gerdyn post i bob aelod o'r dosbarth (enw lle nad yw'n treiglo) iddynt gael grwydro yn dweud o ble maen nhw'n dod (y lle ar y cerdyn post). Cyflwynwch y cwestiynau, gan gadw at yr egwyddor o adeiladu patrymau. Rhowch ddigon o gyfle i'r dysgwyr ymarfer y cwestiwn a'r ateb trwy weithio trwy'r enwau llefydd yn Llyfr y Dysgwr.

Driliwch bob llythyren yn y treigladd meddal yn ofalus, gan ofyn i bobl a ydyn nhw'n dod o'r lle sy'n dechrau gyda'r llythyren dan sylw bob tro er mwyn dechrau personoli. Ar ôl mynd trwy'r llythrennau'n drefnus, gyda digon o ailymweld â llythrennau a gyflwynwyd eisoes, rhowch gerdyn i bawb (Pecyn Adnoddau) i ymarfer y cwestiwn a'r ateb. Dylai'r dysgwyr gadw'r un cerdyn am rai munudau ac yna dechrau cyfnewid cerdyn bob tro. Gellir cloi'r adran hon trwy gael pawb yn sefyll mewn cylch i bersonoli.

Gwledydd Prydain - Mae'n werth cael y dosbarth i ddweud "Dw i'n dod/ dŵad o...Gymru/Loegr/yr Alban/lwerddon/ unrhyw wlad arall – ac wedyn eu cael i fynd i barthau gwahanol yn yr ystafell – a dweud fel côr– 'Dyn ni'n dod/dan ni'n dŵad o.....'

Defnyddiwch yr wybodaeth am aelodau'r dosbarth i gyflwyno a drilio'r trydydd person ac yna darllenwch dros y bloc yn y cwrslyfr.

Os teimlwch fod angen mwy o ymarfer, gellir defnyddio'r holiadur sy'n dilyn - y dosbarth yn holi ei gilydd ac adrodd yn ôl yn y trydydd person. Dewis arall yw cadw'r holiadur hwn ar gyfer adolygu'r ar ddechrau'r wers/uned nesaf.

Cam 4 – Cyflwyno ‘mynd i’

Driliwch y bloc cyntaf gydag enwau llefydd. Os oes stoc o gardiau post addas (ac arnynt enwau llefydd yng Nghymru), gellir eu dosbarthu er mwyn cael pawb ar eu traed i ymarfer ‘Dw i'n mynd i..’, neu gellir creu cardiau ac arnynt enwau llefydd lleol a fydd yn berthnasol i'r dysgwyr.

Driliwch yr ail bloc sy'n cyflwyno ‘i'r’ am y tro cyntaf.

Driliwch y trydydd bloc sy'n cyflwyno geiriau lle defnyddir y fannod yn y Gymraeg, ond ddim yn y Saesneg.

Driliwch y cwestiynau, eto gan ddangos y cysylltiad rhwng ‘Ble rwyd ti'n mynd/Lle wyt ti'n mynd?’ ac ‘O ble rwyd ti'n dod/O le wyt ti'n dŵad?’ Ar ôl ymarfer y cwestiwn, rhowch gerdyn i bawb unwaith eto i sicrhau bod pawb yn codi ar eu traed ac yn crwydro. Syniadau am gardiau: i Fangor, i Gaerdydd, i Wrecsam, i Gasnewydd, i Fachynlleth, i Bontypridd, i'r siop, i'r sinema, i'r cwis, i'r caffi, i'r gêm, i'r theatr. Dilynwch yr egwyddor o gadw'r un cerdyn ar y dechrau, ac yna cyfnewid gyda phob partner newydd.

Ymarfer - Ewch yn ôl dros ddyddiau'r wythnos yn gyflym ac yna cyflwynwch y nosweithiau – nos Lun ac ati.

Trowch at yr **holiadur** yn llyfr y dysgwyr. Ewch dros y geiriau sydd o dan y tabl yn gyntaf. Rhaid i bawb gwblhau'r grid gan nodi lle maen nhw'n mynd a sut maen nhw'n teithio yna ar gyfer bob nos. Y cwestiynau i'w holi yw: ‘Ble dych chi'n mynd nos XX?/Lle dach chi'n mynd nos XX?’ ‘Sut dych chi'n mynd i'r XX?/Sut dach chi'n mynd i'r XX?’ Rhaid i'r dysgwyr nodi lle gwahanol (o blith y dewis o dan yr holiadur) ar gyfer pob noson ond bydd angen ailadrodd dulliau teithio. Rhaid holi partner a nodi'r atebion.

Driliwch y brawddegau sy'n cyflwyno berfenw yn dilyn ‘Dw i'n mynd i..’ a rhowch gerdyn i bawb ac arno lun i awgrymu gweithred er mwyn cael pawb ar eu traed yn crwydro.

Trowch at y **gêm ddis** yn llyfr y dysgwr. Rhannwch y dosbarth yn barau neu'n grwpiau bach ac ewch dros y cwestiynau mae'n rhaid eu gofyn. Mae'r cwestiwn yn cyd-fynd â'r rhif ar y dis.

Be dach/Beth dych chi'n mynd i wneud.....heno/bore fory ac ati?

Cam 5 – Ynganu

Llythrennau dwbl - Ar ôl mynd dros y geiriau'n unigol, gan dynnu sylw arbennig at y pwyslais, gellir rhannu'r dosbarth yn barau i i) darllen dros yr enwau ii) atgyfnerthu'r treigladd meddal trwy holi ei gilydd o ble maen nhw'n dod.

Cam 6 - Sgwrs

Sgwrs 1. Wrth i'r dysgwyr wrando y tro cyntaf, dylent nodi'r enwau llefydd sydd yn y sgwrs (America, Los Angeles, Caerdydd). Ar ôl ymarfer y darllen, rhowch y ddeialog i'r dysgwyr eto, ond ar ffurf sribedi unigol gan ofyn iddynt roi'r sgwrs yn y drefn gywir (Atodiad 2 isod). Cânt wirio trwy wrando unwaith eto.

Sgwrs 2. Fel yn achos Sgwrs 1, gofynnwch i'r dysgwyr nodi'r enwau llefydd (Llundain, Stockholm, Heathrow, Cymru, Sweden, Latfia, Riga, Caerdydd, Bangor). Chwaraewch y sgwrs eto ac anogwch y dysgwyr i lenwi'r bylchau heb edrych ar y sgript.

Cam 7 - Robin Radio

Ewch dros eiriau/ymadroddion defnyddiol Uned 3:

Mae'n braf

ysbyty - Gofynnwch i'r dysgwyr gyfieithu 'I'm going to the hospital' a 'Robin is going to the hospital'.

Diolch am ffonio - Gofynnwch i'r dysgwyr gyfieithu 'Thank you for stopping', 'Thank you for waiting', 'Thank you for helping'.

Robin Radio Uned 4

Cam 8 - Geirfa

Geirfa Uned 5 a Chymraeg Dosbarth .

Cam 9 - Crynhoi

Uned 4, Atodiad 1

Gareth te	Gareth te
Siân coffi cryf	Siân coffi cryf
Dafydd tŷ newydd	Dafydd tŷ newydd
Cerys tŷ newydd	Cerys tŷ newydd
Gareth swydd newydd	Gareth swydd newydd
Dafydd coffi	Dafydd coffi
Siân teledu newydd	Siân teledu newydd
Cerys te cryf	Cerys te cryf

Uned 4, Atodiad 2 (Gogledd)

O le wyt ti'n dŵad yn wreiddiol?

Dw i'n dŵad o America.

Lle yn America?

Dw i'n dŵad o Los Angeles.

Wel, wel, dw i'n licio Los Angeles. Dw i'n mynd yno ar wyliau bob haf.

Wyt ti'n nabod Ioan Ifans o Gaerdydd?

Ydw wir! Dw i'n aros efo Ioan weithiau.

Wel, wel, dw i'n mynd i wylio pêl fasged efo Ioan yn aml.

Byd bach!

Uned 4, Atodiad 2 (De)

O ble rwyd ti'n dod yn wreiddiol?

Dw i'n dod o America.

Ble yn America?

Dw i'n dod o Los Angeles.

Wel, wel, dw i'n hoffi Los Angeles. Dw i'n mynd yno ar wyliau bob haf.

Wyt ti'n nabod Ioan Ifans o Gaerdydd?

Ydw wir! Dw i'n aros gyda Ioan weithiau.

Wel, wel, dw i'n mynd i wylio pêl fasged gyda Ioan yn aml.

Byd bach!

Canllawiau Uned 5 (Gogledd Cymru)

Nod y wers: Cyflwyno ffurfiau person cyntaf unigol ac ail berson (unigol a lluosog) 'gwneud'. Pwrpas cyflwyno ychydig ar yr amser gorffennol yma yw hyrwyddo sgwrsio ar ddechrau gwrs. Gellid dadlau felly nad yw'n dilyn trefn resymegol ond dylid egluro'r pwrpas wrth y dysgwyr a dweud y byddant yn dychwelyd at yr amser presennol yn yr uned nesaf.

Ffwythiant: Trafod gweithredoedd yn y gorffennol.

Cam 1 - Banc cwestiynau

O ble dych chi'n dod yn wreiddiol?/O le dach chi'n dŵad yn wreiddiol?

Ble dych chi'n mynd yfory?/Lle dach chi'n mynd yfory?

Beth dych chi'n mynd i wneud dydd Sul?/Be dach chi'n mynd i wneud dydd Sul?

Ble dych chi'n hoffi mynd ar wyliau?/Lle dach chi'n hoffi mynd ar wyliau?

Sut dych chi'n dod i'r dosbarth? Sut dach chi'n dŵad i'r dosbarth?

Cam 2 - Adolygu

Dosbarthwch y cardiau yn Atodiad 1 er mwyn atgyfnerthu'r cwestiynau 'O ble rwyd ti'n dod/O le wyt ti'n dŵad?' ac 'Wyt ti'n licio/hoffi X?'

Cam 3 - Cyflwyno gorffennol 'gwneud'

Driliwch y bloc cyntaf. Ceir cysyniad pwysig gwrthrych berf gryno'n treiglo'n feddal yma.

Driliwch y cwestiynau'n drylwyr – y cwestiynau gyda 'Be' a'r cwestiynau uniongyrchol.

Ymarfer – rhannwch y dosbarth yn barau i weithio ar y rhestr yn y llyfr. Rhaid holi ei gilydd 'Be/beth wnest ti ddoe?' ac yna 'Be/beth wnest ti wedyn?' Nid oes angen tynnu sylw at yr amser o gwbl. Gellid rhannu'r dosbarth yn barau newydd i ymarfer 'chi'.

Gellid wedyn eu rhannu'n barau newydd eto ar gyfer holi cwestiynau uniongyrchol i'w gilydd, 'Wnest ti baned ddoe?'. Gyda grŵp da, gellid eu hannog i ofyn 'Wnest ti baned yn y bore/yn y prynhawn/yn y nos?' er mwyn cael atebion cadarnhaol a negyddol.

Driliwch y bloc nesaf. Gofynnwch i bawb nodi pa un neu pa rai o'r gweithgareddau sy'n berthnasol iddyn nhw am 'ddoe'.

Dosbarthwch y **cardiau** sy yn Atodiad 2. Rhaid i bawb ofyn dau gwestiwn: 'Pwy dych/dach chi?' a 'Be/beth wnaethoch chi ddoe?' Bydd y dysgwyr yn cadw'r un cerdyn i ddechrau, ac yna'n cyfnewid bob tro.

Driliwch y bloc 'Mi wnes i fynd...' a'r cwestiynau gan ddefnyddio cardiau fflach os yn bosib. Driliwch y cwestiynau ac yna rhowch yr **holiadur** ar waith.

Cam 4 - Sgwrs

Chwaraewch y **sgwrs**. Rhowch yr isod ar y bwrdd gwyn a gofynnwch i'r dysgwyr eu rhoi yn y drefn gywir:

Edrych ar y teledu (4)

Darllen y papur (3)

Garddio (2)

Golchi'r car (1)

Wedyn, er mwyn ymarfer y cwestiwn uniongyrchol, 'Wnaethoch chi..... ddoe?', rhannwch y dosbarth yn barau i ofyn y cwestiynau i'w gilydd.

Cam 5 - Ynganu

Y llythyren 'y'. Rhai rheolau:

1. Goben fel "y" fel "gyrru" (neu Saesneg: "about"): trydan, pymtheg, gyrru.
2. Sillaf olaf fel "i" fer fel "cip" (neu Saesneg: "kick"): e.e. gwyn, menyn, plentyn.
3. Y ddwy reol uchod mewn un gair: e.e. ynys, mynydd, tywydd.
4. 'ee' Saesneg pan fydd 'y' ar ddiwedd gair: ysbyty, gwely, bwyty.

Cam 6 - Robin Radio

Atgoffwch y dysgwyr o'r tri ymadrodd defnyddiol yn Uned 4:

Ers talwm

Dros y Nadolig

Dach chi'n mynd yn ôl?

Robin Radio Uned 5

Cam 7 - Geirfa

Geirfa Uned 6 a Chymraeg Dosbarth .

Cam 8 - Crynhoi

Canllawiau Uned 5 (De Cymru)

Nod y wers: Cyflwyno ffurfiau person cyntaf unigol ac ail berson (unigol a lluosog) 'gwneud', a'r cysyniad o greu berfau cryno person cyntaf gyda rhai berfau rheolaidd. Pwrpas cyflwyno ychydig ar yr amser gorffennol yma yw hyrwyddo sgwrsio ar ddechrau gwers. Gellid dadlau felly nad yw'n dilyn trefn resymegol ond dylid egluro'r pwrpas wrth y dysgwyr a dweud y byddant yn dychwelyd at yr amser presennol yn yr uned nesaf.

Ffwythiant: Trafod gweithredoedd yn y gorffennol.

Cam 1 - Banc cwestiynau

O ble dych chi'n dod yn wreiddiol?/O le dach chi'n dŵad yn wreiddiol?

Ble dych chi'n mynd yfory?/Lle dach chi'n mynd yfory?

Beth dych chi'n mynd i wneud dydd Sul?/Be dach chi'n mynd i wneud dydd Sul?

Ble dych chi'n hoffi mynd ar wyliau?/Lle dach chi'n hoffi mynd ar wyliau?

Sut dych chi'n dod i'r dosbarth? Sut dach chi'n dŵad i'r dosbarth?

Cam 2 - Adolygu

Dosbarthwch y cardiau yn Atodiad 1 er mwyn atgyfnerthu'r cwestiynau 'O ble rwyd ti'n dod/O le wyt ti'n dŵad?' ac 'Wyt ti'n licio/hoffi X?'

Cam 3 - Cyflwyno gorffennol 'gwneud'

Driliwch y bloc cyntaf. Ceir cysyniad pwysig gwrthrych berf gryno'n treiglo'n feddal yma.

Driliwch y cwestiynau'n drylwyr – y cwestiynau gyda 'Beth' a'r cwestiynau uniongyrchol.

Ymarfer – rhannwch y dosbarth yn barau i weithio ar y rhestr yn y llyfr. Rhaid holi ei gilydd 'Be/beth wnest ti ddoe?' ac yna 'Be/beth wnest ti wedyn?' Nid oes angen tynnu sylw at yr amser o gwbl. Gellid rhannu'r dosbarth yn barau newydd i ymarfer 'chi'. Gellid wedyn eu rhannu'n barau newydd eto ar gyfer holi cwestiynau uniongyrchol i'w gilydd, 'Wnest ti baned ddoe?'. Gyda grŵp da, gellid eu hannog i ofyn 'Wnest ti baned yn y bore/yn y prynhawn/yn y nos?' er mwyn cael atebion cadarnhaol a negyddol.

Cam 4 - Cyflwyno person cyntaf berfau rheolaidd

Driliwch y bloc nesaf sy'n cyflwyno berfau sy'n gollwng y llafariad olaf yn y berfenw er mwyn creu'r terfyniad. Gofynnwch i bawb nodi pa un neu pa rai o'r gweithgareddau sy'n berthnasol iddyn nhw am 'ddoe'. Adeiledir ar hyn yn y bloc nesaf trwy gyflwyno 'Bwytais i'. Os yn bosib, defnyddiwch fwydydd er mwyn rhoi cyfle i'r dysgwyr ymarfer y patrwm wrth grwydro gan gyfnewid lluniau/gwrthrychau. Mae'r bloc nesaf yn cyflwyno berfenwau'n gorffen ag -io. Mae modd personoli'r frawddeg 'Gwyliais i Pobol y Cwm ddoe' yn syth ar ôl ei chyflwyno. Mae'r bloc olaf yn enghreifftio berfenwau lle ychwanegir terfyniad.

Dosbarthwch y **cardiau** sy yn Atodiad 2. Rhaid i bawb ofyn dau gwestiwn: 'Pwy dych/dach chi?' a 'Be/beth wnaethoch chi ddoe?' Bydd y dysgwyr yn cadw'r un cerdyn i ddechrau, ac yna'n cyfnewid bob tro. Ni fydd yn bosib defnyddio'r cardiau canlynol:

rhedeg i'r gwaith, gweld ffrind, yfed coffi, yfed te. Maen nhw ar gyfer dysgwyr y gogledd yn unig. Yn olaf, rhowch yr **holiadur** ar waith gan annog y dysgwyr i gadw eu hatebion yn syml.

Cam 4 - Sgwrs

Chwaraewch y **sgwrs**. Rhowch yr isod ar y bwrdd gwyn a gofynnwch i'r dysgwyr eu rhoi yn y drefn gywir:

Edrych ar y teledu (4)

Darllen y papur (3)

Garddio (2)

Golchi'r car (1)

Rhannwch y dosbarth yn barau i ymarfer darllen.

Cam 5 - Ynganu

Y llythyren 'y'. Rhai rheolau:

1. Goben fel "y" fel "gyrru" (neu Saesneg: "about"): trydan, pymtheg, gyrru.
2. Sillaf olaf fel "i" fer fel "cip" (neu Saesneg: "kick"): e.e. gwyn, menyn, plentyn.
3. Y ddwy reol uchod mewn un gair: e.e. ynys, mynydd, tywydd.
4. 'ee' Saesneg pan fydd 'y' ar ddiwedd gair: ysbyty, gwely, bwyty.

Cam 6 - Robin Radio

Atgoffwch y dysgwyr o'r tri ymadrodd defnyddiol yn Uned 4:

Ers talwm

Dros y Nadolig

Dych chi'n mynd yn ôl?

Robin Radio Uned 5

Cam 7 - Geirfa

Geirfa Uned 6 a Chymraeg Dosbarth.

Cam 8 - Crynhoi

Uned 5, Atodiad 1

Bangor ✓	Pontypridd ✓
Aberaeron ✗	Llanelli ✓
Treorci ✗	Abertawe ✗
Llandudno ✗	Llantrisant ✗
Porthcawl ✗	Llangrannog ✗
Tonypandy ✓	Caerdydd ✗
Dinbych ✓	Wreccsam ✗
Caernarfon ✓	Machynlleth ✗

Uned 5, Atodiad 2a

Angharad	Aled
Eleri	Dewi
Gwenno	Gwion
Lowri	Gwilym
Fflur	Elfed
Ffion	Tudur
Manon	Osian
Nia	Ifan

Uned 5, Atodiad 2b

rhedeg i'r gwaith	ymlacio
coginio swper	golchi'r llestri
garddio	edrych ar y teledu
gyrru i'r gwaith	darllen y papur
gweld ffrind	yfed coffi
coginio cinio	golchi'r car
gyrru i'r dosbarth	darllen llyfr
yfed te	gwylio ffilm

Canllawiau Uned 6

Nod y wers: Cyflwyno'r trydydd person unigol a lluosog, amser presennol – cadarnhaol yn unig. Ynganu deuseuniaid. Dysgu cyfrif hyd at 100.

Ffwythiant: Siarad am y tywydd a phobl eraill

Cam 1 – Banc Cwestiynau:

Beth wnaethoch chi ddoe?/Be wnaethoch chi ddoe?

Beth wnaethoch chi nos Wener?/Be wnaethoch chi nos Wener?

Yn y Blwch Adnoddau, ceir cwestiynau'n ymarfer ffurfiau cryno 'mynd'. Dylid eu symud i Uned 10.

Cam 2 – Adolygu Uned 5

Gofynnwch i'r dysgwyr wneud eu holiadur eu hunain: er mwyn ymarfer 'Beth/Be wnest ti/wnaethoch chi?'

De Cymru - Os oes gennych ddosbarth da, efallai yr hoffech gyflwyno 'Es i' er mwyn hwyluso'r gwaith o sgwrsio yn y gorffennol.

Enw	Neithiwr	Dydd Sadwrn	nos Wener
------------	-----------------	--------------------	------------------

Cam 3 – Cyflwyno'r tywydd

Mae'r dysgwyr eisoes wedi dysgu 'Mae' gyda enwau felly atgoffwch y dysgwyr o'r patrwm hwn trwy ofyn am wybodaeth am aelod o'r dosbarth, e.e. Mae XX yn hoffi. Yna ewch ymlaen i gyflwyno'r rhagenwau - y tro cyntaf yng nghyd-destun y tywydd.

Defnyddiwch luniau i helpu gyda'r **dril**. Mae'r bloc cyntaf yn cynnwys ansoddeiriau sy ddim yn treiglo. Mae'r ail bloc yn cyflwyno'r cysyniad o dreigladd meddal yn dilyn 'yn' gydag ansoddair am y tro cyntaf felly gellid adolygu'r treigladd meddal yng nghyd-destun enwau llefydd yn gyflym cyn dechrau'r ail bloc. Mae'r trydydd bloc yn cyflwyno berfau a'r cwestiwn 'Sut mae'r tywydd?'

Trowch at y **gêm drac** yn llyfr y dysgwyr. Rhowch ddis i bob pâr. Mae'r person sy'n glanio ar y sgwâr yn gofyn y cwestiwn 'Sut mae'r tywydd?' a'r partner yn ateb.

Ymarfer – Rhaid i'r parau ddisodli'r geiriau a danlinellir gydag un o'r geiriau priodol sydd o fewn y cromfachau.

Cam 4- Cyflwyno'r trydydd person unigol a lluosog

Driliwch y tri bloc sy'n cyflwyno Mae hi a Mae e/o. Defnyddiwch luniau ar gardiau fflach neu ar gyflwyniad PowerPoint os yn bosibl. Dechreuir gyda'r benywaidd oherwydd y cysylltiad â'r tywydd. Yn yr ail bloc, defnyddir yr un berfau, ond gan ychwanegu 'gallu'/'medru' ac yn y trydydd bloc ychwanegir 'yn dda'

Mae meithrin y cof yn sgil bwysig iawn wrth ddysgu iaith. Rhannwch y dosbarth yn ddau grŵp gan roi paragraff A i un grŵp a pharagraff B i'r grŵp arall (Atodiad 1). Rhaid darllen y paragraff yn uchel – un frawddeg ar y tro – dair gwaith ac yna gofynnwch i un aelod o'r dosbarth gofio'r paragraff. Os na all gofio, gall yr aelodau eraill gynorthwyo. Rhaid ailadrodd hyn nifer o weithiau gydag aelodau gwahanol o'r dosbarth. Y cam nesaf yw mynd at bartner o'r grŵp arall a byddant yn llenwi'r bylchau (yn Llyfr y Dysgwyr) wrth wrando ar ei gilydd. Dylid annog pawb i wneud y cam olaf hwn heb ddarllen y sgript.

Ewch ymlaen at y trydydd person lluosog. **Driliwch** y bloc cyntaf, gan ddefnyddio lluniau i ddangos y berfau os yn bosibl.

Mae'r ail bloc yn cyflwyno 'gorfod' am y tro cyntaf. Ar ôl **drilio'r blwch** yn y trydydd person lluosog, gellir atgyfnerthu'r person cyntaf trwy gael y dysgwyr i bersonoli. Gellir wedyn defnyddio eu hatebion i atgyfnerthu'r trydydd person unigol. Defnyddiwch y lluniau yn y gwrslyfrau i ymarfer y personau gwahanol, e.e.

Dw i'n gorfod siopa. Mae hi'n gorfod siopa ac ati.

Trowch at y **gweithgaredd mynegi barn** yn Llyfr y Dysgwr. Cyn cychwyn ar y gweithgaredd ei hun, gellir dangos lluniau enwogion ac ymarfer: Mae e/o/hi/Maen nhw'n grêt/iawn/ofnadwy/fendigedig. Darllenwch dros yr enghreifftiau am focsio, ffilm a'r grŵp. Mae dau air newydd – diflas a swnllyd. Trwy ddefnyddio'r holiadur, rhaid holi partner am ei farn/barn am griced, golff, dwy ffilm o'u dewis nhw a dau grŵp o'u dewis nhw. Dylid ateb fel yn yr enghreifftiau a geir.

Cam 5 – Holi cwestiynau

Cyfle yw'r dril hwn i ofyn cwestiynau syml, 'Sut mae/Lle/Ble mae/Pryd mae?' Gellir disodli'r enwau er mwyn cael digon o ymarfer. Yna, ceir cyfres o **ddeialogau byrion**. Mae'r cwestiynau a'r atebion wedi'u cymysgu bob tro. Fel cam cyntaf, rhaid penderfynu beth yw'r ateb cywir ar gyfer pob cwestiwn. Fel ail gam, bydd hanner y dosbarth yn darllen y cwestiwn, a'r ail hanner yn darllen yr ateb.

Cam 6 – Ynganu

Ymarfer deuseiniaid a geir yma – ac mae rhagor yn Uned 6. Ar ôl ymarfer geiriau unigol, ceir 5 brawddeg i'w hymarfer fel tipyn o hwyl. Gellid gosod her i'r dysgwyr ddysgu un o'r brawddegau ar eu cof.

Cam 7 – Sgyrsiau

Sgwrs 1 – Mae hon yn ddeialog ddigon byr i'r dysgwyr geisio ei chofio ar eu cof. Gellid ei hysgrifennu ar y bwrdd gwyn, gan ddileu geiriau yn raddol, nes bod y dysgwyr yn gallu cofio'r ddeialog gyfan.

Sgwrs 2 - Y tro cyntaf y bydd y dysgwyr yn gwrando, gofynnwch iddynt wrando am y tri amser – chwech o'r gloch, naw o'r gloch, saith o'r gloch. Yn ôl yr arfer, rhannwch y dosbarth yn barau i ddarllen y ddeialog a disodli'r elfennau a danlinellir.

Cam 8 - Rhifau

Dysgu rhifo o 11 i 100 gan ddefnyddio'r rhifau modern. Er mwyn ymarfer gellir rhoi cerdyn unigol i bawb gyda'r rhif mewn ffigurau ar un ochr a'r rhif mewn geiriau ar yr ochr arall, iddynt allu profi ei gilydd. Neu gellid gwneud hyn ar ffurf PowerPoint.

Chwaraewch Bingo i atgyfnerthu, gan ddefnyddio cardiau bingo go iawn neu drwy gael y dysgwyr i greu eu cardiau eu hunain. Dylid gweiddi 'tŷ' wrth gael llinell lawn a cherdyn llawn. Byddai'n braf gallu rhoi gwobr er mwyn ychwanegu at yr hwyl.

Gellir hefyd ddefnyddio'r cardiau Ping Pong (Dw i'n clywed/Dw i'n dweud) ym Mhecyn Adnoddau'r Tiwtor (pecyn porffor).

Cam 9 – Robin Radio

Mae hwn yn gyfle i atgyfnerthu geiriau defnyddiol Uned 5:

Wnes i ddim byd

A deud/dweud y gwir

Pam wyt ti'n ffonio? – Gellir gofyn am gyfieithiadau gyda berfau eraill yn lle ffonio – gadael, gorffen, aros, mynd, ymddeol, gyrru

Robin Radio 6.

Cam 10 - Geirfa

Geirfa Uned 7 a Chymraeg Dosbarth .

Cam 11 - Crynhoi

Uned 6, Atodiad 1

Partner A

Dyma John. Mae o'n dŵad o Gaernarfon. Mae o'n licio nofio. Mae o'n medru nofio'n dda. Mae o'n mynd i Fangor i nofio bob penwythnos.

Dyma John. Mae e'n dod o Gaerffili. Mae e'n hoffi nofio. Mae e'n gallu nofio'n dda. Mae e'n mynd i Gaerdydd i nofio bob penwythnos.

Partner B

Dyma Tom. Mae o'n dŵad o Bwllheli. Mae o'n hoffi canu. Mae o'n medru canu'n dda. Mae o'n mynd i Landudno i ganu bob penwythnos.

Dyma Tom. Mae e'n dod o Bontypridd. Mae e'n hoffi canu. Mae e'n gallu canu'n dda. Mae e'n mynd i Gaerdydd i ganu bob penwythnos.

Uned 7

Nod y wers: Trydydd person unigol a lluosog – cwestiynau a'r negyddol. Parhau i ymarfer deuseiniad.

Ffwythiant: Siarad am bobl a phethau

Cam 1 – Banc Cwestiynau

Sut mae'r tywydd?

Sut mae'r teulu?

Beth dych chi'n gallu wneud yn dda?/Be dach chi'n medru wneud yn dda?

Cam 2 – Adolygu Uned 6

Rhannwch y dosbarth yn barau gan roi dîs i bob pâr. Ewch dros ffurfiau cadarnhaol y ferf 'bod':

Gogledd – dw i, wyt ti, mae o/hi, dan ni, dach chi, maen nhw

De – dw i, rwyd ti, mae e/hi, 'dyn ni, dych chi, maen nhw

Mae pob rhif ar y dîs yn cynrychioli rhagenw:

1 – i	4 - ni
2 – ti	5 - chi
3 – o/e/hi	6 – nhw

Rhaid taflu'r dîs a chreu brawddeg gyda'r rhagenw priodol, gan gadw at yr un frawddeg nes bod yr un rhagenw yn ymddangos eto. Rhestrir yr ymadroddion i'w rhoi mewn brawddegau isod.

byw yn Amlwch/Abertawe
 chwarae pêl-droed
 darllen papur newydd
 gyrru Toyota
 mynd i'r dre
 prynu car newydd
 siarad Cymraeg

Cam 3 – Cyflwyno brawddegau pwysleisiol

Atgoffwch y dysgwyr o'r patrwm 'X dw i'. Ewch o gwmpas y dosbarth yn cael pawb i gyflwyno eu hunain yn gyflym. Yna, defnyddiwch y bobl yn y dosbarth i gyflwyno'r trydydd person. Gofynnwch i'r dosbarth symud fel bod y dynion ar y dde a'r merched ar y chwith er mwyn gallu cyflwyno'n drefnus. Cyflwynwch y cwestiwn 'Pwy ydy o/hi?' neu 'Pwy yw e/hi?'. Ar ôl ei ddrilio, rhwch lun o berson enwog i bawb i gael pawb ar eu traed yn holi ei gilydd, 'Pwy ydy o/hi?' neu 'Pwy yw e/hi?'. Dewis arall yw rhoi lluniau ar gyflwyniad Powerpoint a pharau'n holi ei gilydd ac yn ateb bob yn ail. Dylid annog y dysgwyr i ddefnyddio 'Dw i ddim yn gwybod' os nad ydynt yn gwybod pwy yw'r person dan sylw. Yna, cyflwynwch y cwestiwn 'Be ydy o?/Beth yw e?' a defnyddiwch luniau o alwedigaethau syml (cardiau fflach CBAC). Yn olaf, cyflwynwch y cwestiwn pwysleisiol a'r atebion 'le/la' a 'Nage/Naci'. Defnyddiwch enwau aelodau'r dosbarth i wneud hyn. Gellir hefyd aildefnyddio lluniau'r enwogion.

Cam 4 – cyflwyno cwestiynau trydydd person

Atgoffwch y dysgwyr o'r frawddeg, 'Mae hi'n canu' gan ddweud bod y cwestiwn yn swnio'n wahanol iawn. **Driliwch** y pedair brawddeg yn y blwch ac yna dychwelwch at y lluniau enwogion. Gofynnwch i'r dysgwyr ofyn cwestiynau i chi, o blith y berfau a geir yn y dril ac atebwch gyda 'Ydy'/'Nac ydy' yn unig er mwyn modelu'r atebion. Rhwch gerdyn i bawb yn y dosbarth ac arno ferfenw a ✓ neu X iddynt holi ei gilydd. Gellir ymarfer Ydy o/e? i ddechrau ac yna newid i Ydy hi?

Rhannwch y dosbarth yn barau i drafod rhywun maen nhw'n ei nabod – aelod o'r teulu neu ffrind. Mae Partner A yn enwi'r person, e.e. John, ac mae Partner B yn gofyn cymaint o gwestiynau â phosib, e.e. 'Ydy e/o'n gweithio/hoffi x/medru x?'

Defnyddiwch luniau tywydd CBAC. Ewch trwyddynt yn drilio'r patrwm 'Ydy hi'n...?' Yna, rhwch un o'r cardiau tywydd i bob person. Rhaid iddynt guddio'r cerdyn a chael partner (neu'r dosbarth cyfan yn dibynnu ar faint y dosbarth) i ddyfalu pa gerdyn sy ganddyn nhw.

Atgoffwch y dysgwyr o'r ffurf 'maen nhw'. **Driliwch** y cwestiynau 'Ydyn nhw..?'

Trowch at y grid yn Llyfr y Dysgwr. Ar yr ochr dde nodir pethau mae parau enwog yn eu gwneud. Cyn dechrau'r gweithgaredd, rhwch funud neu ddwy i barau feddwl am gyplau enwog. Nodwch wyth ohonynt ar y bwrdd gwyn. Mae pawb wedyn yn ysgrifennu enw'r parau ar ochr chwith y grid. Mae Partner A yn enwi un o'r parau ac mae Partner B yn gofyn 'Ydyn nhw'n darllen y Times?' gan ddewis o'r rhestr nes canfod yr ateb cywir.

Cam 5 - Cyflwyno'r negyddol

Atgoffwch y dysgwyr o'r ffurf negyddol person cyntaf – dw i ddim. **Driliwch** y brawddegau. Rhwch **gerdyn** i bawb yn disgrifio'r bwyd, gwin/cwrw/coffi, staff a'r prisiau mewn bwyty, tafarn neu gaffi (Atodiad 1). Rhaid crwydro:

Y Gogledd - Gall y dysgwyr holi ei gilydd Lle wnest ti fynd neithiwr?

Y De - Bydd rhaid i'r dysgwyr ddweud enw eu bwyty/tafarn/ caffi.

Sut mae'r bwyd/gwin (cwrw, coffi) /staff/prisiau? Bydd rhaid dyfalu gwin/cwrw/coffi ar ôl clywed ble aeth y partner.

Maen nhw'n ateb yn unol â'r cyfarwyddyd (x neu ✓) ar y cerdyn. Dylid cadw at yr ansoddair 'da' wrth ateb:

Felly yr ateb fydd 'Dyw/dydy'r bwyd (gwin/staff/prisiau) ddim yn dda' neu 'Mae'r bwyd (gwin/staff/prisiau) yn dda'.

Driliwch y brawddegau gyda'r rhagenwau. Yna, chwaraewch **gêm** pelmanism (Atodiad 2) mewn parau yn edrych ar ansoddeiriau croes. Set 1 - du, poeth, bach, drud, da, sych, bendigedig, hapus. Set 2 - gwyn, oer, mawr, rhad, drwg, gwlyb, ofnadwy, blin/crac. Mae partner yn codi cerdyn o'r set gyntaf ac yn rhoi'r ansoddair mewn brawddeg – Maen nhw'n XX. Mae wedyn yn codi cerdyn o'r ail set ac yn creu brawddeg negyddol – 'Dyn/dydy'n nhw ddim yn XX. Os yw wedi dewis y gair croes cywir, mae'n cadw'r set.

Mae'r lluniau yn Llyfr y Dysgwr yn ymarfer y trydydd person unigol a lluosog ac 'eisiau/ isio'. Ceir chwe llun a chwech ymadrodd. Y cyfan mae'n rhaid ei wneud yw paru'r llun a'r ymadrodd. Ond rhaid dweud y brawddegau yn uchel. Gellir cael y dysgwyr i guddio'r ymadroddion a'u cofio wrth edrych ar y lluniau.

Cam 6- Cyflwyno Faint ydy o?/Faint yw e?/Faint ydyn nhw? ac arian syml

Atgoffwch y dysgwyr o Pwy ydy o?/Pwy yw e? a Be ydy o?Beth yw e? **Driliwch** Faint ydy o?/Faint yw e?/Faint ydyn nhw? a'r atebion posib a nodir yn y dril. Dyma'r tro cyntaf i'r dysgwyr ddod ar draws y cysyniad o ffurfiau benywaidd ar rifau ac eglurwch y bydd yn cael ei ddysgu'n drylwyr eto. Er mwyn ymarfer, rhwch wrthrych gwrywaidd syml i bawb gyda phris arno – rhaid crwydro i holi ei gilydd am y prisiau. Yn olaf, driliwch faint ydyn nhw.

Cam 7 - Ynganu

Parheir i gyflwyno deuseiniaid. Gellid creu cardiau gyda'r geiriau unigol gan ofyn i'r dysgwyr sefyll mewn cylch a'u trosglwyddo i'w gilydd a dweud y gair wrth ei basio ymlaen.

Cam 8 - Sgyrsiau

Sgwrs 1 - Ar y gwrandawriad cyntaf, rhaid i'r dysgwyr gyfrif sawl gwaith maent yn clywed yr ymadrodd 'Dyw e ddim/Dydy o ddim'. Yna, rhannwch y dosbarth yn barau i ddarllen y ddeialog.

Sgwrs 2 – Ar ôl gwranddo ac ymarfer, gofynnwch i'r dysgwyr gyfieithu'r brawddegau isod:

Are you going to the meeting?

Siôn can/is able to go.

I'm very busy.

Cam 9 - Faint o'r gloch ydy hi?

Nid yw'r amser yn newydd gan fod 'o'r gloch' eisoes wedi codi yn y sgysiau. Trwy ddefnyddio cloc, ewch trwy'r amserau'n gyflym gan sicrhau digon o ymarfer gyda 'un ar ddeg' a 'deuddeg'. Os yn bosib, rhannwch y dosbarth yn grwpiau bach a rhoi cloc i bob grŵp. Mae un person yn symud bysedd y cloc ac yn gofyn bob tro 'Faint o'r gloch yw hi/ydy hi?' Dim ond 'o'r gloch' dylid ei gyflwyno yma – bydd yr amser yn codi eto yn Uned 16.

Cam 10 – Robin Radio

Ewch dros ymadroddion Uned 6:

drwy'r wythnos - dylid dysgu drwy'r dydd a drwy'r nos hefyd;

ers chwech o'r gloch - manteisiwch ar y cyfle i ymarfer amserau eraill;

Dw i ddim yn meindio - Gofynnwch i'r dysgwyr ddisodli 'meindio' a chreu chymaint o frawddegau â phosib.

Robin Radio 7

Cam 11 - Geirfa

Geirfa Uned 8

Cam 12 – Crynhoi

Gweithgareddau Ychwanegol

Ymarfer Beth yw/Be ydy...?

Er mwyn **ymarfer** y patrwm ymhellach, gofynnwch i un dysgwr edrych ar eirfa Uned 6 ac un arall i edrych ar eirfa Uned 5. Holant ei gilydd, bob yn ail, 'Beth yw/Be ydy X yn Gymraeg?' gan ddewis eitem o'r eirfa. Dyma weithgaredd defnyddiol o hyn ymlaen ar gyfer unrhyw bâr sy'n cyrraedd yn gynnar neu'n gorffen gweithgaredd yn gynt na gweddill y dosbarth.

Ymarfer gofyn cwestiynau

Aiddosbarthwch y cardiau yn Atodiad 1. Y tro hwn, rhaid i'r dysgwyr ddefnyddio ansoddeiriau eraill heblaw am dda. Felly byddant yn gofyn yr un cwestiynau i'w gilydd ond yn ateb gan ddefnyddio rhad/drud/drwg/hapus/blin/crac – ansoddair o'u dewis nhw.

Uned 7, Atodiad 1

Y Llew Coch Bwyd ✓ Cwrw ✓ Staff ✗ Prisiau ✓	Y Llew Du Bwyd ✗ Cwrw ✗ Staff ✗ Prisiau ✓	Y Llew Gwyn Bwyd ✓ Cwrw ✗ Staff ✓ Prisiau ✓	Caffi'r Aber Bwyd ✓ Coffi ✓ Staff ✓ Prisiau ✓
Y Chili Coch Bwyd ✗ Gwin ✗ Staff ✗ Prisiau ✗	Y Chili Melyn Bwyd ✗ Gwin ✓ Staff ✓ Prisiau ✓	Y Chili Gwyrdd Bwyd ✓ Gwin ✓ Staff ✗ Prisiau ✓	Bistro Bob Bwyd ✓ Gwin ✓ Staff ✓ Prisiau ✗
Pitsa Bella Bwyd ✗ Gwin ✓ Staff ✗ Prisiau ✓	Bistro Beti Bwyd ✓ Gwin ✗ Staff ✓ Prisiau ✗	Caffi Corelli Bwyd ✓ Coffi ✓ Staff ✗ Prisiau ✗	Caffi'r Cwm Bwyd ✗ Coffi ✗ Staff ✓ Prisiau ✓
Y Clwb Rygbi Bwyd ✓ Gwin ✓ Staff ✓ Prisiau ✗	Y Clwb Golff Bwyd ✗ Cwrw ✗ Staff ✗ Prisiau ✓	Caffi Cwtsh Bwyd ✓ Coffi ✗ Staff ✗ Prisiau ✓	Caffi'r Llan Bwyd ✓ Coffi ✗ Staff ✗ Prisiau ✗

Uned 7, Atodiad 2

Set 1	Set 2
poeth	oer
du	gwyn
hapus	crac/blin
bendigedig	ofnadwy
twym/poeth	oer
da	drwg
sych	gwlyb
mawr	bach

Canllawiau Uned 8

Nod y wers: Adolygu ac ymestyn – sefyllfaoedd siarad ar y ffôn. Iaith newydd: Ga i?, Beth yw'ch enw chi?, mewn/yn.

Ffwythiant: Gwneud ymholiadau, gan gynnwys gofyn am wybodaeth a gwasanaeth.

Hon yw'r wers adolygu gyntaf. Yn hytrach na chychwyn gyda phatrwm sy'n arwain at ei weld ar waith mewn deialog, cychwynnir gyda'r ddeialog er mwyn dod â phatrymau'r unedau blaenorol ynghyd. Bydd gwaith newydd yn codi, a fydd yn cael ei gyflwyno yn dilyn y ddeialog.

Cam 1 - Banc Cwestiynau

Pwy yw/ody'r tiwtor Cymraeg?

Cam 2 - Adolygu Unedau 1 - 7

Ar ddechrau pob uned adolygu, ceir gêm yn defnyddio pecyn o gardiau. Dosbarthwch tua 10 cerdyn i bob grŵp o dri. Rhaid iddynt droi'r cardiau un ar y tro. Gellid gofyn i'r dysgwyr baratoi ar gyfer hyn fel gwaith cartref a gwahodd siaradwyr Cymraeg rhugl i'r dosbarth i chwarae'r gêm gyda nhw.

Cam 3 - Deialog 1

Ffonio'r banc - Chwaraewch y deialogau ac ymarfer eu darllen a disodli'r geiriau a danlinellir.

Ga i...? Driliwch y brawddegau yn y blwch ac yna rhowch gerdyn bach ac arno ymadrodd (Atodiad 1). Rhaid ffurfio'r cwestiwn gyda 'Ga i...?' gan grwydro o gwmpas y dosbarth yn gofyn y cwestiwn i bawb. Fel tiwtor, byddwch chi'n cyfarwyddo pawb i ddweud 'Cewch, wrth gwrs' neu 'Na chewch, mae'n ddrwg gen i/mae'n flin gyda fi' – am ryw hanner munud ar y tro.

Cam 4 - Deialog 2

Ffonio'r ysgol - Chwaraewch y ddeialog a'i hymarfer.

Be ydy'ch enw chi?/Beth yw'ch enw chi? – Mae hwn yn gwestiwn sy'n aml yn peri trafferth ac o'r herwydd nid yw'n cael ei gyflwyno yn yr uned gyntaf. Ond mae angen ei ddysgu felly dylid cael digon o ailadrodd ar y cwestiwn. Rhowch gerdyn ac arno enw Cymraeg i bawb. Ceir cardiau enwau yn Uned 5.

Mewn + yn – Driliwch y brawddegau, gan ddefnyddio lluniau o'r gwahanol adeiladau os yn bosib. Ddylai'r blwch cyntaf ddim bod yn anodd gan nad yw'r cysyniad yn un newydd. Fodd bynnag, mae angen sicrhau bod pawb yn deall beth yw union ystyr 'mewn'. Gellir cael pobl i bersonoli ar ddiwedd y drill – gan gynnwys Dw i ddim yn gweithio/Dw i wedi ymddeol.

Ceir lluniau i ddynodi 6 galwedigaeth. Ewch drostyn nhw ac yna rhaid i barau greu brawddeg ar gyfer pob un e.e. Nyrs dw i, dw i'n gweithio mewn ysbyty.

Ceir ymarfer llenwi bylchau i ymarfer y gwahaniaeth rhwng 'mewn' ac 'yn'. Er mwyn atgyfnerthu'r trydydd person, gofynnwch i barau ailysgrifennu'r paragraff gan ddechrau, Bob ydy o/yw e...

Cam 5 - Deialog 3

Chwaraewch y ddeialog gan ofyn i'r dysgwyr wrando am rifau ar y gwrandawriad cyntaf: deg (punt), pedwar (tocyn), saith (o'r gloch). Chwaraewch y ddeialog eto a'i hymarfer. Tra bo'r dosbarth yn ymarfer, ysgrifennwch y ddeialog ar y bwrdd gwyn. Gofynnwch i'r dosbarth ddechrau darllen o'r bwrdd gwyn yn hytrach na'r llyfr. Yna, rhwbiwch allan eiriau ar hap (neu'n benodol gan ddibynnu ar y dosbarth). Parhewch i wneud hyn bob hyn a hyn fel bod y dosbarth yn gorfod cofio mwy a mwy o'r ddeialog.

Fel cam olaf, dylid troi yn ôl at y ddeialog yn y llyfr gan ddisodli'r elfennau a danlinellir.

Cam 6 - Robin Radio

Mae hwn yn gyfle i atgoffa'r dosbarth o ymadroddion Uned 7:

Mae mab gyda fi./Mae gen i fab.
Dim o gwbl
Pen-blwydd Hapus!

Robin Radio 8

Cam 7 - Atebion

Dyma grynodedb o'r atebion sy wedi codi hyd yn hyn. Mae'n bosib drilio'r cwestiynau ac atebion fel dosbarth, ac yna rhannu'r dosbarth yn barau i brofi ei gilydd (gan guddio'r atebion).

Cam 8 - Geirfa

Geirfa Uned 9 a Chymraeg Dosbarth.

Cam 9 - Crynhoi

Uned 8, Atodiad 1

gadael neges	helpu
mynd adre	gofyn cwestiwn
gadael yn gynnar	prynu tocyn
benthyg y car	benthyg llyfr
benthyg deg punt	gwylio ffilm
gweithio o'r tŷ	ffonio ffrind
gwneud paned	clywed y jôc
coginio i ti	dechrau eto

Uned 9 (Gogledd) - Canllaw'r tiwtor

Nod y wers: Dysgu Gwneud (gorffennol cryno)

Ffwythiant: Trafod digwyddiadau yn y gorffennol

Cam 1

Y banc cwestiynau:

Dach/dych chi'n siopa mewn archfarchnad?

Cam 2 - Adolygu uned 8

Rhannwch y dosbarth yn barau a rhowch ddarn 2 geiniog yr un iddyn nhw. Yn gyntaf, gofynnwch i'r parau lunio 3 chwestiwn yn dechrau gyda 'Ga i...?' y gellid eu gofyn i dderbynnnydd wrth ffonio sefydliad. Rhowch ddetholiad ohonynt (tua 6) ar y bwrdd gwyn. Wedyn, gofynnwch i'r dosbarth sut mae ateb y cwestiwn "Ga i siarad â/efo Siân Jones os gwelwch yn dda?" Rhannwch bob pâr yn dderbynnnydd ac yn gwsmer. Mae'r cwsmer yn gofyn y cwestiynau sydd ar y bwrdd gwyn a'r derbynnydd yn ymateb. Os bydd y derbynnydd yn cael "pen"(ar y darn dwy geiniog) yna mae'n ateb yn gadarnhaol, ac os mai "cynffon" a deflir yr ateb ydy 'Mae'n ddrwg gen i/Mae'n flin gyda fi ... a rheswm'. Rhaid newid rôl ar ôl mynd trwy'r rhestr.

Cam 3 - Adolygu Uned 5

Dechreuwyd cyflwyno gorffennol cryno 'gwneud' yn Uned 5 felly mae angen atgyfnerthu'r gwaith hwn cyn symud ymlaen. Gwnewch ymarfer disodli gyda'r adran Dach chi'n cofio ac yna yn syml iawn, gofynnwch i'r dysgwyr greu eu holiadur eu hun:

Enw   Neithiwr   Ddoe   Dydd Sadwrn   Nos Wener

Rhaid holi 5 person 'Be wnest ti?' neu 'Be wnaethoch chi?' yn ystod y cyfnodau gwahanol.

Cam 4 - Cyflwyno gorffennol 'gwneud'

Trydydd person unigol – Ceir cyfres o ddriliau. Gorau oll oes lluniau neu realia i atgyfnerthu'r driliau, e.e. gellir rhoi gwrthrych i bob aelod o'r dosbarth er mwyn ymarfer y dril cyntaf. Mae driliau Tom a Mari yn dilyn trefn resymegol. Atgoffwch y dysgwyr o'r atebion Do/Naddo wrth ddrilio'r bloc cwestiynau.

Llongau Rhyfel - Rhannwch y dosbarth yn barau. Rhaid i bob partner danlinellu'r geiriau mewn tri o'r blychau. Amcan y gêm yw dyfalu pa flychau a ddewiswyd gan y partner trwy ofyn e.e. 'Wnaeth Dafydd fwyta swper neithiwr?' Mae'r partner yn ateb 'Do' neu 'Naddo' yn unig. Os bydd partner yn dyfalu'n gywir, caiff dro arall.

Person cyntaf a thrydydd person lluosog – Mae'r bloc nesaf yn cyflwyno

brawddegau gyda'r fannod. Driliwch nhw a rhowch y rhestr isod ar y bwrdd gwyn:

Y gwaith cartre
Y bwyd
Y gwaith papur
Y llestri
Y te
Y coffi

Rhaid i bob pâr ddewis un a chreu brawddeg, e.e. Gwnaethon ni/Mi wnaethon ni'r gwaith cartre. Mae pawb arall yn y dosbarth yn troi'r frawddeg i'r trydydd person.

Y negyddol - Driliwch y bloc yn y person cyntaf, gan ofyn i bawb bersonoli am ddoe. Bydd dwy egwyddor newydd yn codi yma, sef treigladau meddal ar ddechrau brawddegau negyddol ac dim treigladau yn dilyn 'ddim'. Driliwch y bloc nesaf er mwyn atgyfnerthu 'ni' a 'nhw'.

Rhannwch y dosbarth yn barau i chwarae'r gêm drac. Rhaid ateb gyda brawddeg lawn. Bydd y person sy'n glanio ar y sgwâr yn ateb y cwestiwn.

Ymarfer - Rhannwch y dosbarth yn barau a rhowch ddau ddîs i bob grŵp – lliw gwahanol os yn bosib. Bydd un dis yn cynrychioli'r rhagenwau a'r llall yn sbarduno'r gweithgareddau gwahanol.

Gofyn Cwestiwn Agored (Be/Beth...?) – Mae'r dril nesaf yn atgyfnerthu eto. Bydd angen pwysleisio ein bod yn defnyddio'r trydydd person unigol gydag enwau lluosog ac ond yn defnyddio'r trydydd person lluosog gyda'r rhagenw 'nhw'. Rhannwch y dosbarth yn barau i chwarae'r gêm drac. Rhaid ateb gyda brawddeg lawn. Bydd y person sy'n glanio ar y sgwâr yn ateb y cwestiwn.

Ymarfer – Rhannwch y dosbarth yn barau newydd i baru'r cwestiwn a'r ateb mwyaf tebygol. Ar ôl y cam hwn, gellir rhoi cynnig ar gofio'r atebion, ac wedyn gofio'r cwestiynau.

Cam 5 – Ynganu

'Wy' yw'r sain dan sylw y tro hwn. Ewch dros y geiriau a restrir gyda'r dysgwyr a rhoi cyfle iddynt ymarfer.

Yna, trowch hwn yn ymarfer geirfa ac ynganu. Ceir rhestr o eiriau Saesneg yn Llyfr y Dysgwr. Rhannwch y dosbarth yn barau i'w dweud yn uchel yn Gymraeg. Mae'r

Cam 6 – Sgwrs

geiriau yn y llinell gyntaf yn cael eu hynganu fel yr enghreifftiau yn y Llyfr, ond mae'r geiriau yn yr ail linell yn wahanol.

Sgwrs 1 - Chwaraewch y sgwrs i'r dosbarth. Wrth wrando'r tro cyntaf, rhaid cyfrif faint o weithiau a glywant 'Mi wnes i/gwnes i'. Yr ateb yw 4. Gofynnwch i bob pâr geisio cofio o leiaf un o'r brawddegau gyda 'mi wnes i/gwnes i'.

Yr ail dro, rhaid gofyn am eiriau gofyn cwestiwn a'u nodi (Be/beth, Pam, Sut, Pryd). Does dim angen cofio'r cwestiwn ei hun.

Ar ôl y trydydd gwrandawriad, rhaid ateb y cwestiynau isod:

Be wnaeth Sam neithiwr?
Pwy wnaeth o weld?
Pryd wnaeth o ddwâd adre?

Rhannwch y dosbarth yn barau i ymarfer darllen.

Sgwrs 2 – Chwaraewch y sgwrs a rhannwch y dosbarth yn barau i ymarfer. Gofynnwch i bawb ddweud sut defnyddion nhw'r Gymraeg yn ystod yr wythnos flaenorol.

Cam 7 – Robin Radio.

Cyfle i fynd yn ôl at ymadroddion Uned 8 i atgyfnerthu'r amser presennol:

Dw i yma ers wyth o'r gloch – parau i ddisodli wyth o'r gloch
Dw i'n mynd i alw mewn/Dw i'n mynd i gael tacsï – pawb i ddweud beth byddan nhw'n ei wneud ar ôl y dosbarth

Robin Radio Uned 9

Cam 8 - Geirfa

Geirfa Uned 10 a Chymraeg Dosbarth.

Cam 9 – Crynhoi

Canllawiau Uned 9 (De Cymru)

Nod y wers: Dysgu Gwneud (gorffennol cryno) a berfau cryno eraill, e.e. prynu

Ffwythiant: Trafod digwyddiadau yn y gorffennol

Cam 1

Y banc cwestiynau:

Dach/dych chi'n siopa mewn archfarchnad?

Cam 2 - Adolygu uned 8

Rhannwch y dosbarth yn barau a rhowch ddarn 2 geiniog yr un iddyn nhw. Yn gyntaf, gofynnwch i'r parau lunio 3 chwestiwn yn dechrau gyda 'Ga i...?' y gellid eu gofyn i dderbynnnydd wrth ffonio sefydliad. Rhowch ddetholiad ohonynt (tua 6) ar y bwrdd gwyn. Wedyn, gofynnwch i'r dosbarth sut mae ateb y cwestiwn "Ga i siarad â/efo Siân Jones os gwelwch yn dda?" Rhannwch bob pâr yn dderbynnnydd ac yn gwsmer. Mae'r cwsmer yn gofyn y cwestiynau sydd ar y bwrdd gwyn a'r derbynnnydd yn ymateb. Os bydd y derbynnnydd yn cael "pen"(ar y darn dwy geiniog) yna mae'n ateb yn gadarnhaol, ac os mai "cynffon" a deflir yr ateb ydy 'Mae'n ddrwg gen i/Mae'n flin gyda fi ... a rheswm'. Rhaid newid rôl ar ôl mynd trwy'r rhestr.

Cam 3 - Adolygu Uned 5

Dechreuwyd cyflwyno gorffennol cryno 'gwneud' yn Uned 5 felly mae angen atgyfnerthu'r gwaith hwn cyn symud ymlaen.

Defnyddiwch yr adran Dych chi'n Cofio i wneud hyn gan ddisodli 'coffi'.

Cam 4 - Cyflwyno gorffennol 'gwneud'

Trydydd person unigol – Ceir cyfres o ddriliau. Gorau oll oes lluniau neu realia i atgyfnerthu'r driliau, e.e. gellir rhoi gwrthrych i bob aelod o'r dosbarth er mwyn ymarfer y dril cyntaf.

Cwestiynau – Driliwch y cwestiynau'n fanwl. Hwn fydd y tro cyntaf i'r dysgwyr ddod ar draws terfyniad y trydydd person lluosog.

Ni a nhw – Driliwch y brawddegau ac yna gofynnwch i barau edrych ar y rhestr yn y llyfr. Rhaid iddynt holi ei gilydd, 'Beth wnaethoch chi ddoe?' ac yna 'Beth wnaethoch chi wedyn?' (heb gyfeirio at yr amser), gan ymateb gyda'r person cyntaf lluosog – Gwnaethon ni... Gellir wedyn ailadrodd y gweithgaredd gan newid y cwestiwn i 'Beth wnaethon nhw?' Gellir hefyd atgyfnerthu'r personau eraill.

Cam 5 - Cyflwyno ffurfiau cryno berfau rheolaidd

Person cyntaf unigol Unwaith eto, defnyddiwch yr adran Dych chi'n Cofio i atgoffa'r dysgwyr o'r berfau cryno person cyntaf. Dylid disodli'r elfennau a danlinellir. Atgoffwch y dysgwyr sut y ffurfir bonau - ceir 2 enghraifft o ollwng y llafariad olaf ac un enghraifft o ychwanegu terfyniad at ferfenw. Dylid ymarfer berfau eraill sy'n dilyn yr un rheolau.

Driliwch y bloc cyntaf sy'n cyflwyno berfau gyda bonau afreolaidd.

Driliwch yr ail bloc sy'n dangos trefn bore, gan ofyn i'r dysgwyr ailadrodd y brawddegau perthnasol iddyn nhw o blith y rhestr.

Rowch yr holiadur ar waith.

Ail berson unigol – Driliwch y cwestiynau ac yna rhannwch y dosbarth yn barau i wneud y gêm drac. Y cyfan mae'n rhaid ei wneud yw deall y cwestiwn ac ateb Do neu Naddo. Gellid annog ymateb gyda brawddeg lawn os yw'r ateb yn un cadarnhaol. Yna, rhannwch y dosbarth yn barau i chwarae 'llongau rhyfel'. Rhaid i bob partner danlinellu'r geiriau mewn tri o'r blychau. Amcan y gêm yw dyfalu pa flychau a ddewiswyd gan y partner trwy ofyn e.e. 'Fwytaist ti swper neithiwr?' Mae'r partner yn ateb 'Do' neu 'Naddo' yn unig. Os bydd partner yn dyfalu'n gywir, caiff dro arall.

Trydydd person unigol – Driliwch y brawddegau. Trowch yn ôl at yr holiadur a gofynnwch i'r dysgwyr adrodd yn ôl am aelodau eraill o'r dosbarth. Os oes angen mwy o ymarfer, gellid aildefnyddio'r grid llongau rhyfel – gyda phartner newydd.

Person cyntaf a thrydydd person lluosog – Atgoffwch y dysgwyr o'r ffurfiau 'gwnaethon ni' a 'gwnaethon nhw' a driliwch y brawddegau. Yna, gofynnwch i barau baru ateb a chwestiwn rhesymegol – mae pob math o gyfuniadau yn bosib. Gellir cael y parau i geisio cofio'r atebion, a'r cwestiynau, fel cam olaf.

Ail berson lluosog – Atgoffwch y dysgwyr o'r ffurf 'gwnaethoch chi'. Driliwch y brawddegau gan ofyn i'r dysgwyr gofio'r cwestiynau a'u gofyn i chi. Gellir wedyn ailedrych ar y grid 'llongau rhyfel' gan unwaith eto ofyn i'r dysgwyr ofyn y cwestiynau yn y grid i chi. Gellir hefyd droi yn ôl at y gêm drac gan droi'r cwestiynau o 'ti' i 'chi' ac ailchwarae gyda phartner newydd.

Y negyddol - Driliwch y bloc gan ofyn i bawb ddewis un frawddeg berthnasol iddyn nhw. Ceir egwyddor newydd yma, sef treigladd meddal ar ddechrau brawddegau negyddol. Ni ddylid cyfeirio at y treigladd llaes yma, bydd yn codi yn Uned 11.

Ymarfer - Rhannwch y dosbarth yn barau a rhowch ddau ddîs i bob grŵp – lliw gwahanol os yn bosib. Bydd un dis yn cynrychioli'r rhagenwau a'r llall yn sbarduno'r gweithgareddau gwahanol. Ar y dechrau, rhaid i bawb greu brawddegau cadarnhaol. Ar ôl rhai munudau, newidiwch i frawddegau negyddol.

Cam 5 – Ynganu

'Wy' yw'r sain dan sylw y tro hwn. Ewch dros y geiriau a restrir gyda'r dysgwyr a rhoi cyfle iddynt ymarfer.

Yna, trowch hwn yn ymarfer geirfa ac ynganu. Ceir rhestr o eiriau Saesneg yn Llyfr y Dysgwr. Rhannwch y dosbarth yn barau i'w dweud yn uchel yn Gymraeg. Mae'r geiriau yn y llinell gyntaf yn cael eu hynganu fel yr enghreifftiau yn y Llyfr, ond mae'r geiriau yn yr ail linell yn wahanol.

Cam 6 – Sgwrs

Sgwrs 1 - Chwaraewch y sgwrs i'r dosbarth. Wrth wrando'r tro cyntaf, rhaid nodi'r amser a glywir – pedwar o'r gloch a phump o'r gloch.

Yr ail dro, rhaid cofio/nodi cwestiwn cyntaf y fam - Beth wnest ti neithiwr?
Ar ôl y trydydd gwrandawriad, rhaid ateb y cwestiynau isod:

Sut mae Sam yn edrych?
Pryd gadawodd e'r clwb?
Beth brynodd e?
Pryd cyrhaeddodd e adre?

Rhannwch y dosbarth yn barau i ymarfer darllen.

Sgwrs 2 – Chwaraewch y sgwrs a rhannwch y dosbarth yn barau i ymarfer. Gofynnwch i bawb ddweud sut defnyddion nhw'r Gymraeg yn ystod yr wythnos flaenorol.

Cam 7 – Robin Radio.

Cyfle i fynd yn ôl at ymadroddion Uned 8 i atgyfnerthu'r amser presennol:

Dw i yma ers wyth o'r gloch – parau i ddisodli wyth o'r gloch
Dw i'n mynd i alw mewn/Dw i'n mynd i gael tacsï – pawb i ddweud beth byddan nhw'n ei wneud ar ôl y dosbarth

Robin Radio Uned 9

Cam 8 - Geirfa

Geirfa Uned 10 a Chymraeg Dosbarth .

Cam 9 - Crynhoi

Canllawiau Uned 10

Nod y wers: Dysgu Mynd (gorffennol cryno)

Ffwythiant: Siarad am ddigwyddiadau yn y gorffennol

Cam 1 – Banc Cwestiynau

Cwestiynau i'w hychwanegu:

Be/beth wnaethoch chi ddoe?

Be/beth wnaethoch chi neithiwr?

Be/beth wnaethoch chi dydd Sadwrn?

Cam 2 - Adolygu Uned 9

Dylai'r dysgwyr fod wedi anfon paragraff atoch yn disgrifio eu penwythnos. Rhowch y paragraff ar sleid Powerpoint neu ar y bwrdd gwyn gyda bylchau. Rhaid i aelodau'r dosbarth ddyfalu beth sy'n mynd yn y bylchau a gall y person a luniodd y paragraff ddweud a ydyn nhw'n gywir neu'n anghywir. Gellir troi'r paragraff/au i'r trydydd person. Os na fydd neb wedi anfon paragraff, gellir gwneud y gweithgaredd isod.

Gofynnwch i bawb yn y dosbarth greu grid holiadur syml ar ddarn o bapur, fel yr isod:

Enw	Ddoe	Neithiwr	Dydd Sadwrn	Dydd Sul

Gellir newid y cyfnodau amser fel eu bod yn addas ar gyfer y dosbarth. Rhaid gofyn y cwestiwn 'Be/beth wnaethoch chi/wnest ti.....?' i o leiaf 5 o bobl. Yr hyn sy'n wahanol i Uned 9 yw y gellir cynnal sesiwn adrodd yn ôl er mwyn ymarfer y trydydd person.

Cam 3 - Cyflwyno gorffennol cryno mynd

Atgoffwch y dysgwyr o'r patrwm 'Dw i'n mynd i...' a driliwch '(Mi) es i'. Dosbarthwch gardiau ar gyfer ymarfer a rhowch gyfle i'r dysgwyr bersonoli.

Driliwch y cwestiwn ac ailddosbarthwch y cardiau uchod i'r dysgwyr ymarfer y cwestiwn ac ateb.

Rhannwch y dosbarth yn barau i gwblhau'r holiadur yn y llyfr.

Driliwch y cwestiwn uniongyrchol gyda berfau (gan atgoffa'r dysgwyr o'r brawddegau megis 'Dw i'n mynd i siopa' yn Uned 4.)

Rhannwch y dosbarth yn barau i ymarfer yr holiadur yn y llyfr. Aethoch chi i'r...? yw'r ffurf i'w hadolygu. Mae cyfle i weithio gyda dau bartner gwahanol.

Trydydd person unigol - Yn gyntaf, atgoffwch y dysgwyr o'r ffurf 'gwnaeth'. Driliwch y brawddegau yn y blwch, gan ddefnyddio lluniau os yn bosib. Gofynnwch i bawb edrych ar eu holiadur yn Llyfr y Dysgwr a dewis un frawddeg i ddweud wrth y dosbarth am eu partner. Wedyn, gofynnwch i'r dosbarth symud i newid partner er mwyn iddyn nhw holi ei gilydd am wythnos eu partner blaenorol (heb ysgrifennu).

Yna rhowch gerdyn i bawb ac arno un o'r lleoliadau yn yr holiadur nesaf yn Llyfr y Dysgwr wedi'i ysgrifennu arno (Atodiad 1). Os oes llai na 15 yn y dosbarth, ni fydd pob lleoliad yn cael ei gofnodi. Cofiwch gymryd rhan os bydd odrif. Os oes mwy na 15, rhaid i rai dysgwyr gael yr un cerdyn. Pan fydd pawb wedi siarad â'i gilydd yn gofyn y cwestiwn 'Lle/Ble est ti ddoe?', gofynnwch iddyn nhw sefyll mewn cylch. Gofynnwch i'r person ar eich chwith "Lle/Ble aeth X?", a phan mae wedi ateb, mae'n gofyn cwestiwn i'r person ar ei chwith nes bod pawb wedi gofyn ac ateb y cwestiwn.

Person cyntaf lluosog - Eto, atgoffwch y dysgwyr o'r ffurf 'gwnaethon'. Driliwch y bloc ac yna trowch at y deialogau byrion sy'n atgyfnerthu'r dril. Rhaid i'r parau ddarllen dros y deialogau nifer o weithiau gan ddisodli'r enw lle bob tro ond gan roi ateb sy'n cyd-fynd â'r rheswm dros fynd i'r lle hwnnw. Dylid eu hannog i beidio â dibynnu ar y sgript wrth fynd ymlaen.

Negyddol – Driliwch y bloc er mwyn cyflwyno cysyniad y negyddol a'r trydydd person lluosog.

Ymarfer – Dysgwch y tymhorau. Er mwyn ymarfer, rhannwch y dosbarth yn bedair ardal – un i gynrychioli pob tymor. Yn gyntaf, gellir gofyn i bobl fynd i ardal eu hoff dymor a chreu brawddegau 'Dw i'n hoffi XX'. Wedyn, galwch enw mis (yn ddwyieithog) a rhaid mynd i'r ardal briodol yn yr ystafell, gan ddweud enw'r tymor wrth fynd yna.

Grid – Gofynnwch i bawb edrych ar y grid yn Llyfr y Dysgwr ac ysgrifennu brawddeg gydag un elfen o bob colofn, e.e. Aeth/Mi aeth Dafydd i Lundain ar y beic neithiwr. Amcan y gweithgaredd yw dyfalu beth yw brawddeg eich partner, fesul colofn, e.e.

Aeth Siân?	Naddo
Est ti?	Naddo
Aeth y plant?	Naddo
Aeth Dafydd?	Do
Aeth Dafydd i Sbaen?	Naddo
Aeth Dafydd i Lundain?	Do

Gellir dechrau eto os bydd parau'n gorffen yn gyflym.

Cam 4 - Ynganu

Geiriau sy'n gorffen â'r llafariad 'o' sy'n cael y sylw y tro hwn.

Cam 5 – Sgwrs

Sgwrs 1 - Chwaraewch y sgwrs i'r dosbarth. Ar ôl y gwrandawriad cyntaf, gofynnwch i barau drafod ble aeth Eryl a gyda phwy. Yna gofynnwch i'r dosbarth, mewn parau, roi'r ddeialog mewn trefn (Atodiad 2). Y cam olaf fydd ymarfer darllen y ddeialog. Mae'r treigladd trwynol yn codi yn y ddeialog hon. Gofynnwch i ddysgwyr dderbyn yr ymadrodd am y tro gan ddweud y bydd yn cael ei gyflwyno yn Uned 14.

Sgwrs 2 – Wrth wrando, gofynnwch i'r dosbarth faint o weithiau maen nhw'n clywed y gair 'ddim' – 7. Chwaraewch y sgwrs eto ac yna rhannwch y dosbarth yn barau i geisio cofio o leiaf un o'r brawddegau negyddol. Rhannwch y dosbarth yn barau i ymarfer.

Cam 6 – Robin Radio

Atgoffwch y dosbarth o'r ymadroddion yn Uned 9:

Diolch byth

Mae'n gas gen i/gyda fi – Gofynnwch i bawb am frawddeg yn nodi rhywbeth maen nhw'n ei gasáu – diod, bwyd neu weithgaredd. Modelwch yn gyntaf i ddangos y treigladd meddal.

Hwyl ar y cerdded – Rhannwch y dosbarth yn barau i feddwl am 2 ferfenw yn lle cerdded (e.e. garddio, seiclo, rhedeg, nofio, dawnsio, siopa)

Robin Radio Uned 10

Cam 7 - Geirfa

Geirfa Uned 11 a Chymraeg Dosbarth .

Cam 8 – Crynhoi

Uned 10, Atodiad 1

i'r sinema	i'r siop
i'r gêm bêl-droed	i'r dosbarth Cymraeg
i'r cyfarfod	i'r gwaith
i'r swyddfa	i'r dre
i'r dafarn	i'r ysbyty
i'r parti	i'r gêm rygbi
i'r ganolfan hamdden	i'r clwb nos
i'r pwll nofio	

Uned 10 (Y Gogledd)

Ceri: Pen-blwydd Hapus Eryl!

Eryl: Diolch.

Ceri: Lle est ti dros y penwythnos ta?

Eryl: Mi es i i'r tŷ bwyta newydd ym Mangor nos Sadwrn.

Ceri: Neis iawn! Efo pwy est ti?

Eryl: Mi es i efo Jo a Chris.

Ceri: Aethoch chi i rywle wedyn?

Eryl: Do, mi aethon ni i'r sinema. Ond aethon ni ddim i mewn.

Ceri: Pam?

Eryl: Mae Chris yn mynd i weld pob ffilm newydd yn syth. Felly mi aethon ni adre yn gynnar.

Ceri: Bechod!

Uned 10 (Y De)

Ceri: Pen-blwydd Hapus Eryl!

Eryl: Diolch.

Ceri: Ble est ti dros y penwythnos 'te?

Eryl: Es i i'r tŷ bwyta newydd ym Mhorthcawl nos Sadwrn.

Ceri: Neis iawn! Gyda phwy est ti?

Eryl: Es i gyda Jo a Chris.

Ceri: Aethoch chi i rywle wedyn?

Eryl: Do, aethon ni i'r sinema. Ond aethon ni ddim i mewn.

Ceri: Pam?

Eryl: Mae Chris yn mynd i weld pob ffilm newydd yn syth. Felly aethon ni adre yn gynnar.

Ceri: Dyna drueni!

Canllawiau Uned 11

Nod y wers: Dysgu Cael (gorffennol cryno)

Ffwythiant: Disgrifio beth gafwyd yn y gorffennol

Cam 1 - Y banc cwestiynau:

Lle/ble aethoch chi ddoe?

Lle/ble aethoch chi neithiwr?

Lle/ble aethoch chi ar wyliau llynedd?

Pryd aethoch chi ar wyliau llynedd?

Cam 2 - Adolygu Uned 10

Ysgrifennwch bedair colofn ar y bwrdd gwyn: Lle?/Ble? Sut? Pryd? Efo pwy?/Gyda phwy?

Rhowch gerdyn post i bawb a phawb i grwydro gan ofyn i bawb – Lle/ble est ti ar wyliau? Rhaid ateb yn unol â'r cerdyn post ac yna creu ateb dychmygol ar gyfer y tri chwestiwn dilynol – gan ddilyn y colofnau ar y bwrdd gwyn. (Rhaid mynd yng nghwmni rhywun!)

Dylai'r dysgwyr gadw'r un cerdyn post am rai munudau ac yna cyfnewid cerdyn gyda phob partner newydd er mwyn amrywio'r atebion. Hefyd, tua hanner ffordd trwy'r gweithgaredd, stopiwch y dosbarth a gofyn iddyn nhw newid i Lle aethoch chi?

Cam 3 - Cyflwyno gorffennol cryno 'cael'

Fel yn achos hoffi a lico, rhoddir dewis o ffurfiau i ddysgwyr yn y de. Dylech chi ganolbwyntio ar un o'r ffurfiau.

Person cyntaf - Atgoffwch y dosbarth o 'Mi wnes i/gwnes i' ac 'Mi es i/es i' a chyflwyno 'Mi ges i/Ces i'. Driliwch y brawddegau yn y blwch. Rhowch gerdyn/gwrthrych i bawb (bwydydd) gan ofyn iddynt greu brawddegau 'Mi ges i/Ces i X'. Rhaid cael pawb ar eu traed yn crwydro - dylid cadw'r un gwrthrych i ddechrau, ac yna dechrau cyfnewid bob tro. Gofynnwch i bawb bersonoli.

Cwestiynau ail berson - Driliwch y cwestiynau a throwch at yr holiadur yn Llyfr y Dysgwr. Rhaid i bawb gwblhau'r golofn gyntaf ac yna holi dau berson arall. Driliwch y cwestiynau caeedig. Rhowch wrthrych (bwyd neu ddiod) i bawb a rhaid holi pawb 'Gaethoch chi/Gawsoch chi XXX ddoe?' Ar y diwedd, pawb i sefyll mewn cylch a chuddio eu gwrthrych y tu ôl i'r cefn. Rhaid i bawb ddyfalu beth yw'r gwrthrych trwy ofyn y cwestiwn, 'Gaethoch chi/Gawsoch chi XXX ddoe?'

Trydydd person unigol - Symudwch at y trydydd person trwy ddrilio'r brawddegau yn y blwch. Gellid pasio bag o wrthrychau o gwmpas eto a chael y dysgwyr i greu brawddeg wrth i un person dynnu gwrthrych o'r bag, e.e. Mi gaeth/Cafodd Sam

X. Gellid ei wneud yr ail dro trwy ychwanegu 'Mi aeth Sam i'r siop' yn gyntaf. Ceir gweithgaredd cardiau i barau yn Llyfr y Dysgwr. Rhowch un siwt gyfan o gardiau (e.e. y calonnau i gyd) i bâr gan eu rhoi ben i waered. Rhaid troi'r cerdyn cyntaf a gofyn cwestiwn gan ddefnyddio'r enw sy'n cyfateb yn y grid, e.e. 9 o galonnau = Be gaeth Paul/Beth gafodd Paul? Mae'r partner yn ateb trwy nodi bwyd a diod, yn unol â'r grid.

Person cyntaf a thrydydd person lluosog – Driliwch y brawddegau. Nodwch y 6 gair isod ar y bwrdd gwyn:

Post
Ebst
Neges
Llythyr
Siec
Papur newydd

Mae pob pâr yn dewis un ac yn creu brawddeg 'Mi gaethon ni/Cawson ni XXX'. Mae pawb arall yn troi'r frawddeg i'r trydydd person.

Y negyddol - Ceir un bloc o frawddegau i ymarfer y person cyntaf. Yma, ceir y treigladau llaes am y tro cyntaf yn y negyddol. Gofynnwch i bawb ddewis brawddeg sy'n berthnasol iddyn nhw a gellid cael pawb ar eu traed yn ymarfer gyda gwrthrychau eto.

Ymarfer - Trowch at y sgysiau byrion yn Llyfr y Dysgwr. Rhannwch y dosbarth yn grwpiau o 3. Ymarfer darllen gan atgyfnerthu gorffennol cryno 'cael' a geir yma. Er mwyn modelu, dylid dewis dau aelod o'r dosbarth sy'n ynganu'n dda i ddarllen y ddeialog gyntaf gyda chi. Ar ôl ymarfer, ceir lle yn y Llyfr i'r grwpiau greu eu deialog eu hunain. Ceisiwch wirio'r rhain cyn gofyn i'r grwpiau eu darllen o flaen y dosbarth.

Adolygu pob person – Darllenwch dros y brawddegau yn y blwch fel brawddegau enghreifftiol. Yna, rhannwch y dosbarth yn barau gan roi dis a chardiau i bob pâr. Rhaid creu brawddeg gyda'r rhif ar y dis (yn cyfateb i'r person yn y blwch) ond rhaid newid y lleoliad trwy droi un o'r cardiau. (Y lleoliadau ar y cardiau yw llyfrgell, siop ffrwythau, swyddfa bost, caffi, Canolfan Gwaith, garej.)

Adolygu pob person – Rhannwch y dosbarth yn barau newydd gan roi dis i bob pâr. Rhaid taflu'r dis a chreu dwy frawddeg gorffennol cryno ('mynd' a 'cael') gyda'r person yn cyfateb i'r rhif ar y dis. Mae hwn yn debyg iawn i'r gweithgaredd uchod ond ni fyddant yn gweld unrhyw frawddegau cyflawn fel sbardunau y tro hwn.

Cam 4 – Ynganu

Canolbwyntir yma ar y llythyren 'r'. Darllenwch dros y geiriau ac yna rhowch gerdyn ac arno un o'r geiriau i bawb (Atodiad 1). Bydd angen rhoi'r un gair i fwy nag un person

Cam 5 - Sgwrs

os bydd mwy nag 16 yn dosbarth. Rhaid cael pawb mewn cylch yn pasio'r geiriau i'w gilydd, gan eu dweud bob tro wrth gwrs. Mae modd pasio nifer o gardiau ar yr un pryd.

Sgwrs 1 – Chwaraewch y sgwrs i'r dosbarth. Rhaid ateb y tri chwestiwn isod:

Ar ôl gwrando unwaith:
Ble/lle aeth Ceri?

Ar ôl yr ail wrandawriad:
Beth gafodd Ceri yn y siop?/Be gaeth Ceri yn y siop?

Ar ôl y trydydd gwrandawriad:
Beth gafodd Ceri gan y banc?/Be gaeth Ceri gan y banc?

Ymarfer darllen.

Sgwrs 2 – Wrth wrando'r tro cyntaf, dylid gwneud nodyn o'r bwydydd a diodydd – uwd, cawl, sglodion, pwdin, salad, dŵr, cacen. Gellid eu nodi ar y bwrdd gwyn wrth i'r dysgwyr eu galw allan a'u cael i'w rhoi mewn brawddegau. Chwaraewch y sgwrs eto ac yna ymarfer darllen.

Cam 6 – Robin Radio

Ymadroddion Uned 10:

Peidiwch â gwario
Peidiwch â phoeni

Rhannwch y dosbarth yn barau i ddisodli'r berfenwau – rhaid meddwl am o leiaf 5 enghraifft arall. Mae'n bosib y bydd y treigladau llaes yn codi yma ond ni ddylid ei orbwysleisio. Fodd bynnag, mae yma gyd-destun ar gyfer ei gyflwyno yn sgil dysgu 'Ches i ddim...'

Robin Radio Uned 11.

Cam 7 - Geirfa

Geirfa Uned 12 a Chymraeg Dosbarth .

Cam 8 - Crynhoi

Gweithgaredd Ychwanegol

Cyfuno gorffennol 'mynd' a 'chael'

Dywedwch, "Mi es i i'r siop ddoe. Mi ges i reis", gan dynnu reis allan o fag siopa. Bydd y dysgwyr yn pasio'r bag i'w gilydd gan dynnu gwrthrych allan i greu brawddeg yn cyfuno gorffennol cryno 'mynd' a 'chael'.

Gêm ddyfalu

Rhowch y tabl isod ar y bwrdd gwyn neu ar sleid PowerPoint gan sicrhau bod yr enwogion yn gyfredol:

	Cerdyn	Cig	Papur Newydd	Petrol	Stamp	Bara
Ryan Giggs		x	x	x	x	x
Leigh Halfpenny	x	x		x	x	x
Tom Jones	x	x	x	x	x	
Cerys Matthews	x	x	x	x		x
Charlotte Church	x		x	x	x	x
Jane Jones	x	x	x		x	x

Dywedwch y frawddeg ganlynol:

Ddoe ces i/mi ges i gig, papur newydd, petrol, stamp a bara ond ches i ddim cerdyn. Pwy dw i? (Ryan Giggs)

Rhannwch y dosbarth yn barau i roi'r gweithgaredd ar waith.

Uned 11, Atodiad 1

storm	stormus
araf	arall
car	cariad
cerdded	cario
gŵr	gwraig
dosbarth	person
gair	geiriau
sgwrs	siarad

Canllawiau Uned 12

Nod y wers: Dysgu meddiant (Mae gen i XX/Mae XX gyda fi)

Ffwythiant: Mynegi meddiant

Cam 1 – Banc Cwestiynau

Be gaethoch chi i fwyta ddoe?/Beth gawsoch chi i fwyta ddoe?

Be gaethoch chi i yfed bore 'ma?/Beth gawsoch chi i yfed bore 'ma?

Be gaethoch chi i frecwast heddiw?/Beth gawsoch chi i frecwast heddiw?

Be gaethoch chi o'r siop ddoe?/Beth gawsoch chi o'r siop ddoe?

Cam 2 - Adolygu uned 11

Crëwch 3 rhestr siopa gan ddefnyddio enwau siopau lleol. Ceir enghraifft yn seiliedig ar Yr Wyddgrug isod.

siop	cael
Smiths	papur newydd
Siop y Siswrn	llyfr Cymraeg
Vaughan Davies	siwt
The Bookshop	nofel
Swyddfa'r Post	stamp
Lidl	ffrwythau
Aldi	llysiau

siop	cael
Smiths	map
Siop y Siswrn	cerdyn Cymraeg
Vaughan Davies	siwt
The Bookshop	llyfr gwyliau
Swyddfa'r Post	stamp
Tesco	llysiau
Lidl	ffrwythau

siop	cael
Smiths	map
Siop y Siswrn	cerdyn Cymraeg
Vaughan Davies	siwt
The Bookshop	llyfr gwyliau
Swyddfa'r Post	Ewros
Aldi	ffrwythau
Tesco	llysiau

Rhowch restr i bawb. Rhaid i'r dosbarth grwydro yn gofyn i'w gilydd "Lle/ble est ti i siopa?" a "Be/beth gest ti?" Modelwch drwy gael y dosbarth i ofyn i chi:

Lle est ti i siopa? Mi es i i Smiths. Be gest ti? Mi ges i bapur newydd.
Ble est ti i siopa? Es i i Smiths. Beth gest ti? Ces i bapur newydd.

Wrth i'r dosbarth ganfod pobl a chanddynt yr un rhestr, rhaid iddynt fynd o gwmpas fel pâr neu fwy a dweud "Mi aethon ni/Aethon ni i X. Mi gaethon n/Cawson ni X". Wrth holi mwy nag un person, bydd yn rhaid sicrhau hefyd bod y dysgwyr yn gofyn, 'Lle/ble aethoch chi?' a 'Be gaethoch chi/Beth gawsoch chi?'

Cam 3 – Cyflwyno meddiant

Mae gen i X/Mae X gyda fi - Mae hwn yn batrwm pwysig i'w gyflwyno'n drylwyr gan ei fod mor wahanol i'r Saesneg ac yn gallu arwain at gamgymeriadau yn y dyfodol os nad yw'r gwaith yn cael ei wneud yn drylwyr. Defnyddiwch wrthrychau i gyflwyno'r patrwm gan ddangos yr hyn sy gyda chi e.e. ffeil, het, radio, sgarff.

Gogledd - Os oes digon o wrthrychau nad ydynt yn treiglo i allu rhoi un i bawb, cael pawb ar eu traed yn crwydro yn dweud wrth ei gilydd beth sydd ganddynt – gan gadw at yr un gwrthrych i ddechrau ac yna'n ei gyfnewid gyda phob partner newydd. Yna, bydd yn rhaid cyflwyno'r patrwm eto - y tro hwn gyda gwrthrychau sy'n treiglo. Gellid atgoffa'r dysgwyr o'r treigladau meddal yn gyflym yng nghyd-destun enwau llefydd cyn cychwyn.

De – Gan nad oes angen cael hyd i eiriau nad ydynt yn treiglo, dylai fod yn hawdd canfod gwrthrych i'w roi i bawb ar gyfer cael pawb yn crwydro er mwyn atgyfnerthu'r patrwm.

Sgen ti X/Oes X gyda ti? - Ar ôl drilio, gellir codi'r gwahanol wrthrychau i'r dysgwyr gael gofyn y cwestiwn i chi. Atebwch 'Oes'. Yna, gofynnwch am gwestiynau eraill (e.e. am fêc eich car – Oes Mini gyda chi?) ac atebwch yn wir. Dim ond 'oes' a 'nac oes' sydd angen yma. Trowch at Lyfr y Dysgwyr a cheir holiadur i bawb holi 5 aelod o'r dosbarth gan ymarfer y cwestiwn, 'Oes ..... gyda ti/Sgen ti ..... ?'

Sgen i ddim X/Does dim X gyda fi - Cyd-destun anifeiliaid a geir yn y dril. Mae hwn yn gyfle i bersonoli'n syth. Ceir ymarfer casglu cardiau yn Atodiad 1. Y nod yw casglu set o 4 cerdyn sydd yr un peth e.e. 4 'cath' Cymysgwch y cardiau'n dda a'u dosbarthu ymhlith aelodau'r dosbarth. Rhaid crwydro gan holi, e.e. 'Sgen ti gath/Oes cath gyda ti?' Mae'r partner naill ai'n dweud 'Nac oes, mae'n ddrwg gen i/flin gyda fi, does dim cath gyda fi/Nac oes, mae'n ddrwg gen i, sgen i ddim cath', neu'n trosglwyddo un cerdyn gan ddweud 'Oes, mae cath gyda fi/Oes, mae gen i gath'. Does dim rhaid trosglwyddo mwy nag un cerdyn ar y tro. Dylid symud ymlaen at berson newydd ar ôl gofyn un cwestiwn, ond bydd angen siarad â phawb sawl gwaith cyn cwblhau'r gweithgaredd. Gellir ailddosbarthu cardiau wrth i bobl gasglu setiau cyflawn.

Mae gan Bethan X/Mae X gyda Bethan - Cyflwynir aelodau o'r teulu o fewn cyd-destun y trydydd person, gan gadw at 'plant, partner, brawd, chwaer'. Ar ôl drilio, ceir gweithgaredd dis. Rhwng ddis i bob pâr a phenderfynwch ar enw'r person y byddwch yn siarad amdano/amdani, e.e. Gwen. Mae modd newid yr enw yn ystod y gêm. Rhaid taflu'r dis a chreu brawddeg gan ddefnyddio'r enw y penderfynwyd arno a'r blwch sy'n cyfateb yn y grid yn llyfr y dysgwr, e.e. Rhif 3 – Mae gan Gwen blant/Mae plant gyda Gwen.

Sgan Tomos X/Oes X gyda Tomos? Driliwch y bloc. Gofynnwch i bobl edrych yn ôl ar y grid 'teledu, camera, ffôn, sbectol, cyfrifiadur, geiriadur' a gofynnwch gwestiynau yn y trydydd person. Rhannwch y dosbarth yn barau i holi ei gilydd am aelodau eraill yn y dosbarth.

Sgan Tomos ddim X/Does dim X gyda Tomos - Ar ôl drilio'r brawddegau yn y blwch, rhowch wrthrych i bawb. Sefwch mewn cylch. Y tro cyntaf, rhaid i bawb greu brawddeg gadarnhaol, e.e. Mae gan Tom gar/Mar car gyda Tom. Yna, gofynnwch i bawb roi eu gwrthrych ar y llawr a bydd pawb yn creu brawddegau negyddol, e.e. Sgan Tom ddim car rŵan/Does dim car gyda Tom nawr. Trowch at y grid yn Llyfr y Dysgwyr. Gweithgaredd i barau yw hwn. Rhannwch y parau'n Bartner A a Phartner B. Mae'r parau wedyn yn holi ei gilydd, e.e. Oes teulu gyda Tomos/Sgan Tomos deulu? Oes, mae teulu gyda Tomos/Oes mae gan Tomos deulu, neu Nac oes, does dim teulu gyda Tomos/Sgan Tomos ddim teulu.

Sgynno fo/Sgynni hi ddim X / Does dim X gyda fe/hi – Driliwch y bloc. Gofynnwch i'r dosbarth alw allan wrthrychau all fod yn eiddo i bobl, e.e. car, teledu, ffôn. Gofynnwch i bawb, fesul un, greu brawddeg negyddol, e.e. Sgen i ddim car/Does dim car gyda fi. Mae gweddill y dosbarth wedyn yn cynhyrchu'r frawddeg eto, yn y trydydd person.

Cyflwynir plant yng nghyd-destun y trydydd person. Ar ôl drilio yn drylwyr, defnyddiwch luniau o oedolion gyda phlant er mwyn ymarfer. Mae lluniau addas yn rhan o Gardiau Fflach CBAC. Dylid hefyd roi cyfle i bobl bersonoli.

Mae gynnion ni/Mae gyda ni / Sgynnon ni/Sgynnyn nhw ddim X / Does dim X gyda ni/nhw - Driliwch y bloc cadarnhaol. Defnyddir cyd-destun gweithle yn y dril ond gellir defnyddio'r un gwrthrychau a ddefnyddiwyd i gyflwyno'r person cyntaf er mwyn ymarfer a chael pawb ar eu traed yn crwydro. Yna, driliwch y bloc negyddol. Rhowch y chwe gair isod ar y bwrdd:

Cyfarfod
Apwyntiad
Syniad
Problem
Swyddfa
Pres/Arian

Rhaid i bob pâr greu brawddeg negyddol – Sgynnon ni ddim X/Does dim X gyda ni, a bydd pawb arall yn y dosbarth yn ailadrodd y frawddeg yn y trydydd person.

Ymarfer - Ceir tabl i ymarfer pob person yn y negyddol. Rhaid canfod yr ateb mwyaf priodol a chreu brawddeg negyddol. Gwaith pâr yw hwn. Wrth fynd dros y gwaith, bydd y dysgwyr yn darllen y tro cyntaf. Yr ail dro, rhaid cuddio'r golofn ar y dde a cheisio cofio'r ateb.

Sgynnoch chi X?/Oes X gyda chi? Driliwch y bloc ac yna rhannwch y dosbarth yn grwpiau o 3 i gytuno ar 3 pheth sy gyda nhw trwy holi ei gilydd, 'Oes XX gyda chi?/Sgynnoch chi XX?' Rhaid adrodd yn ôl i'r dosbarth 'Mae XX gyda ni/Mae gynnion ni XX'. Bydd y grwpiau eraill yn ailadrodd eu brawddegau nhw yn y trydydd person lluosog.

Sgynnyn nhw X?/Oes X gyda nhw? Driliwch y bloc. Rhannwch y dosbarth yn ddau grŵp gan roi cyfuniad o wrthrychau gwahanol i'r ddau grŵp, e.e. te, coffi, siwgr, bisgedi, pasta, cawl, reis, jam, stampiau. Mae'r ddau grŵp yn sefyll gyda'u gwrthrychau ond yn gallu gweld gwrthrychau'r grŵp eraill. O fewn y grwpiau, gall parau holi ei gilydd am wrthrychau'r grŵp arall, e.e. Sgynnyn nhw reis?/Oes reis gyda nhw? gan ddisgwyl ateb llawn gan y partner.

Ymarfer – Grid i holi aelodau'r dosbarth am chwaer, brawd, ci, cath. Y tro hwn, rhaid gofyn Sgynnoch chi X?/Oes X gyda chi? Wrth gynnal sesiwn cloi, gall y tiwtor ofyn cwestiynau yn y trydydd person unigol a lluosog (e.e. Sgan Jac a Jill chwaer?/Oes chwaer gyda Jac a Jill?)

Cam 4 – Ynganu

Byddai'n syniad cael ychydig o amrywiaeth cyn parhau gyda phatrymau. Y tro hwn, ceir hwiangerdd 'Dau gi bach', am fod nifer o ddeuseiniaid yn codi yn y pennill. Ar ôl bod drosto fe nifer o weithiau (a gwrando ar fersiwn os y dymunir), gofynnwch i'r dysgwyr ysgrifennu'r geiriau canlynol – heb edrych ar y sgript: dau, coed, newydd, troed.

Cam 5 – Cyflwyno rhifau gwrywaidd a benywaidd

Faint o blant - Cyflwynwch y dril yn drylwyr. Er mwyn ymarfer, gellid disodli plant am enwau eraill megis arian, amser, teulu.

Rhifau gwrywaidd – Gofynnwch i bawb gyfrif o un i bedwar. Cyflwynwch un mab, dau fab, tri mab, pedwar mab cyn drilio'r brawddegau.

Rhifau benywaidd – Atgoffwch y dysgwyr o'r ffurfiau benywaidd a chyflwynwch un ferch, dwy ferch, tair merch, pedair merch cyn drilio'r brawddegau.

Ymarfer – Trowch yn ôl at y lluniau o'r bobl gyda'r plant a rhannwch y dosbarth yn barau i ddisgrifio'r lluniau gan gyfeirio at feibion a merched. Ewch dros yr atebion.

I gloi, gofynnwch i bawb bersonoli.

Cam 6 – Sgwrs

Sgwrs 1 - Chwaraewch y sgwrs i'r dosbarth. Ar y gwrandawriad cyntaf, rhaid i'r dysgwyr nodi'r amserau maen nhw'n eu clywed: deg o'r gloch, un ar ddeg o'r gloch, hanner dydd. Am newid, yn hytrach na darllen gyda phartner, gofynnwch i'r dosbarth godi a sefyll wrth ymyl/ar bwys y wal. Rhaid iddyn nhw ddarllen y ddeialog yn wynebu'r wal dair gwaith – y tro cyntaf yn sibrawd, yr ail dro wrth siarad yn normal, a'r trydydd tro'n gweiddi. Atebwch unrhyw gwestiynau sy'n codi am y ddeialog.

Sgwrs 2 – Chwaraewch y sgwrs ddwywaith ac yna gofynnwch i barau gyfieithu'r canlynol: 5 brothers, 7 sisters, 7 children, 6 girls, 1 son, 4 dogs. Rhannwch y dosbarth yn barau i ddarllen.

Cam 7 - Robin Radio

Ymadroddion Robin Radio Uned 11:

Mae'n well gen i/Mae'n well gyda fi - gellir dangos parau o bobl enwog gan ofyn i'r dysgwyr ddweud pa un sy'n well gyda nhw.

Dw i'n cytuno - gellir dweud gosodiadau gan gael y dysgwyr i ddweud 'Dw i'n cytuno' neu 'Dw i ddim yn cytuno'. Er mwyn cael pobl i symud, gellid dynodi un hanner o'r ystafell ar gyfer 'cytuno' a hanner arall i ddynodi 'anghytuno'. Rhai gosodiadau posib:

Mae hi'n oer
 Mae Coronation Street yn dda
 Mae mefus yn hyfryd
 Mae golff yn ddiflas
 Mae Aldi yn rhad
 Mae Lidl yn ddrud
 Mae dydd Llun yn ofnadwy
 Mae gwaith cartref yn help
 Mae sglodion yn dda i chi

Robin Radio Uned 12

Cam 8 - Geirfa

Geirfa Uned 13.

Cam 9 – Crynhoi

Uned 12, Atodiad 1

cath	tocyn
problem	anifail anwes
apwyntiad	brawd
cariad	ceffyl
cyfrifiadur	geiriadur
plant	brechdan
dillad	llyisiau
gormod	munud

Canllawiau Uned 13

Nod y wers: Cyflwyno'r amherffaith – trydydd person yn unig

Ffwythiant: Disgrifio pethau a phobl, gan gynnwys y tywydd

Cam 1 -Y Banc Cwestiynau:

Sgynnoch chi gar?/Oes car gyda chi?

Sgynnoch chi deulu?/Oes teulu gyda chi?

Sgynnoch chi anifail anwes?/Oes anifail anwes gyda chi?

Cam 2 - Adolygu Uned 12

Paratowch fag sy'n cynnwys hyd at 10 o luniau neu wrthrychau (bwydydd ac anifeiliaid). Rhannwch y dosbarth yn ddau dîm. Rhaid i'r dosbarth ddyfalu beth sy yn y bag trwy ofyn 'Sgynnoch chi X?/Oes X gyda chi?'. Mae'r person cyntaf sy'n dyfalu yn gywir yn dod i flaen y dosbarth ac mae'r dosbarth yn gofyn cwestiwn iddo/iddi yn y trydydd person - Sgan (enw'r tiwtor) X/Oes X gyda (enw'r tiwtor)? Bydd y tiwtor yn codi neu ostwng bawd bob tro i nodi pa ateb i'w roi. Bydd y person nesaf i ddyfalu'n gywir yn newid lle gyda'r dysgwyr cyntaf, ac felly ymlaen nes fod dim gwrthrychau ar ôl yn y bag.

Cam 3 - Cyflwyno trydydd person amherffaith 'bod'

Roedd hi/Oedd hi? - Dechreuir trwy gyflwyno'r tywydd gan fod y cyd-destun yn gyfarwydd. Os yn bosib, defnyddiwch gardiau fflach 'tywydd' i drilio'r brawddegau yn y blwch. Adolygwch yr amser presennol, ac yna driliwch yr amherffaith – y cadarnhaol a'r cwestiwn. Er mwyn ymarfer y cwestiwn a'r ateb, rhwch un cerdyn i bob dysgwr. Rhaid cael pawb ar eu traed yn dyfalu'r tywydd ar gerdyn eu partner. Os na fydd digon o gardiau i wneud y cam hwn, gellir ei wneud fel grŵp cyfan gyda'r dysgwyr yn holi'r tiwtor ac yna'n holi dysgwyr gwahanol yn eu tro.

Roedd hi/Oedd o/e? - Er mwyn dangos yr un egwyddor o fewn cyd-destun heblaw am y tywydd, driliwch y ddau floc nesaf.

Negyddol - Driliwch y negyddol ac yna trowch at y gweithgaredd yn Llyfr y Dysgwyr. Rhaid rhoi dwy siwt gyfan o gardiau chwarae i bob pâr – un goch ac un ddu. Rhaid troi cerdyn a chreu cwestiwn yn unol â'r rhif/llun ar y cerdyn- a bydd cerdyn coch yn arwain at ateb cadarnhaol a du'n negyddol. Bydd angen modelu'n ofalus cyn cychwyn.

Salwch (Gogledd Cymru) - Mae cryn dipyn o eirfa newydd yn y dril hwn felly gwiriwch fod y dosbarth wedi dysgu'r eirfa salwch cyn cychwyn. Driliwch yn drefnus gan ailgylchu'r eirfa'n barhaus. Does dim angen llun, mae'n bosib meimio'r anhwylderau'n hawdd. Os oes dosbarth sy'n fodlon meimio, mae'n bosib cael rhywun i feimio'r salwch a chael y dosbarth i adrodd - Roedd gynno fo gur pen/ roedd gynni hi annwyd/ roedd gynno fo boen bol ac ati.

Salwch (De Cymru) – Driliwch y bloc cyntaf. Mae'n bosib meimio'r anhwylderau. Mae'r ail bloc yn cyflwyno cysyniad newydd felly bydd angen bod yn drylwyr. Os oes dosbarth sy'n fodlon meimio, mae'n bosib cael rhywun i feimio'r salwch a chael y dosbarth i adrodd, e.e. Roedd pen tost gyda fe/Roedd annwyd arno fe.

Ymarfer - Rhannwch y dosbarth yn barau i weithio ar y grid. Y nod yw canfod pwy oedd yn bresennol yn y dosbarth diwethaf trwy ofyn, Oedd Siân yn y dosbarth? Anogwch bawb i ateb mewn brawddegau llawn – e.e. Oedd, roedd Siân yn y dosbarth, neu Nac oedd, doedd Sian ddim yn y dosbarth achos roedd pen tost gyda hi/roedd gynni hi gur pen.

Dril - Driliwch y bloc nesaf gyda'r ffurfliau lluosog. Er mwyn ymarfer, gellir defnyddio'r lluniau yn y grid blaenorol a hefyd gofynnwch i barau ddod i'r blaen i feimio'r salwch y byddwch chi'n ysgrifennu ar y bwrdd gwyn. Bydd gweddill y dosbarth yn dyfalu trwy ddweud, Roedd gynnyn nhw annwyd/Roedd annwyd arnyn nhw.

Ymarfer - Trowch at y ddau grid nesaf yn Llyfr y Dysgwyr a rhannwch y dosbarth yn barau. Mae partner A yn dechrau drwy ddweud "Roedd gynnon ni fath" ac mae partner B yn ateb – "Rwan, mae gynnon ni gawod/Nawr, mae cawod gyda ni". Yna mae partner B yn dewis rhywbeth arall. Gellir gwneud hyn i ymarfer personau eraill hefyd.

Cam 4 - Sgwrs

Sgwrs 1 - Chwaraewch y sgwrs a rhannwch y dosbarth yn barau i ddarllen ac yna disodli'r elfennau wedi eu tanlinellu.

Sgwrs 2 – Chwaraewch y sgwrs a rhannwch y dosbarth yn barau i ddarllen. Wrth iddynt ddarllen, ysgrifennwch y ddeialog ar y bwrdd gwyn. Bob hyn a hyn, dylid dileu rhai geiriau fel bod y dysgwyr yn cofio mwy a mwy yn hytrach na darllen.

Cam 5 - Ynganu

'U' yw'r llythyren dan sylw y tro hwn. Ewch dros y geiriau a restrir gyda'r dysgwyr a rhoi cyfle iddynt ymarfer mewn paru drwy bwyntio at y geiriau fesul un.

Cam 6 - Robin Radio

Brawddegau defnyddiol Uned 12:

Be sy'n bod?/Beth sy'n bod? – Gofynnwch i bawb ofyn cwestiwn i chi a meddyliwch am broblem fel ateb e.e Mae hi'n bwrw glaw/ Mae gen i annwyd/Mae'r gwaith yn brysur/Mae'r traffig yn ofnadwy. Yna gofynnwch i bawb ofyn y cwestiwn i bartner a chael ateb.

Dw i ar ben fy hun/Dw i ar fy mhen fy hun – Cyfle i ailadrodd yr idiom trwy gael pawb ar eu traed yn holi ei gilydd, Gyda phwy wyt ti yma?/Efo pwy wyt ti yma? a phawb yn ymateb Dw i ar fy mhen fy hun/Dw i ar ben fy hun.

Rwyd ti'n glen iawn/Rwyd ti'n garedig iawn – Gofynnwch i barau feddwl am awgrymiadau eraill i gymryd lle'r ansoddair glên (o leiaf 3). Yna, casglwch nhw fel dosbarth. Mae'n bosib cewch chi'r un ymateb gan rai ac efallai ambell un sy ddim yn gweithio, a bydd modd trafod hyn.

Robin Radio Uned 13

Cam 7 - Geirfa

Geirfa Uned 14.

Cam 8 - Crynhoi

Canllawiau Uned 14

Nod y wers: Parhau i gyflwyno'r amherffaith

Ffwythiant: Disgrifio pethau roedd rhywun yn arfer eu gwneud.

Cam 1 – Y Banc Cwestiynau:

Sut roedd y tywydd ddoe?/Sut oedd y tywydd ddoe?

Beth/Be oedd ar y teledu neithiwr?

Cam 2 - Adolygu Uned 13

Er mwyn atgyfnerthu'r trydydd person amherffaith yng nghyd-destun y tywydd, llungopiwch dudalen tywydd papur newydd neu dangoswch dudalen ar y we sy'n dangos y tywydd dros y byd. Gofynnwch i'r dysgwyr holi ei gilydd, Sut roedd/oedd y tywydd yn XX? Ni ddylid poeni am y treigladd trwynol yma.

Cam 3 – Y Treigladd Trwynol

Dyma'r tro cyntaf y cyflwynir y treigladd trwynol yn drylwyr, er y bydd y dysgwyr wedi dod ar ei draws ac wedi cael eu cyflwyno i 'yng Nghaerdydd' (uned 8) ac 'ym Mangor/ym Mhorthcawl' (uned 10). Ewch trwy'r llythrennau'n drefnus, gan sicrhau digon o ymarfer gyda phob llythyren. Rhowch gerdyn i bawb o'r Blwch Adnoddau Porffor. Yn syml iawn, rhaid i'r dysgwyr holi ei gilydd 'Ble rwyd ti'n byw/Lle wyt ti'n byw?' Gellir cael pawb mewn cylch i ymarfer y trydydd person gan ddefnyddio'r cardiau. Wrth reswm, mae angen personoli hefyd. Os oes rhywun yn byw yn rhywle sy'n treiglo'n drwynol, rhaid i bawb ailadrodd fel côr: "Mae X yn byw yn...."

Gellir cyd-ddarllen fersiwn 2 o gerdd Cyril Jones i ymarfer y treigladd.

Cam 4 – Cyflwyno amherffaith 'bod'

Cyn troi at y blwch dril nesaf, atgoffwch y dysgwyr sut mae dweud 'Dw i yn Llandeilo nawr/Dw i yn Llandudno rŵan' er mwyn gweld y cysylltiad rhwng brawddegau yn y presennol a'r amherffaith. Driliwch y brawddegau gan ofyn i bawb bersonoli. Wedyn driliwch y cwestiynau'n drylwyr.

Ymarfer – Ceir dwy ddeialog fer iawn i ddangos defnydd o'r gorffennol cryno a'r amherffaith gyda'i gilydd. Ar ôl ymarfer, dylai parau ddisodli'r elfennau a danlinellir.

Mae'r blwch dril nesaf yn dychwelyd at y thema 'byw' ond yn cyflwyno'r amherffaith. Driliwch y brawddegau a'r cwestiynau'n ofalus. Rhowch gyfle i bawb bersonoli a sicrhau bod yr enwau Cymraeg am lefydd yn cael eu defnyddio.

Trowch at y grid yn Llyfr y Dysgwyr. Rhowch gerdyn i bob dysgwr (Atodiad 1). Mae'r dysgwyr yn holi'r cwestiynau i'w gilydd a rhaid nodi'r llefydd (wedi'u treiglo) a glywir yn y grid yn Llyfr y Dysgwyr.

Mae'r set nesaf o ddriliau'n parhau gyda'r person cyntaf ond yn cyflwyno'r cysyniad o ddefnyddio 'arfer' i gryfhau'r ystyr. Dylid oedi ar ôl pob un frawddeg i bobl allu personoli. Gellir defnyddio'r wybodaeth am y dysgwyr i ymarfer y trydydd person.

Trowch at y bloc sy'n cyflwyno'r negyddol. Ar ôl cyflwyno'r pedair brawddeg, yna dylid gofyn am frawddeg bersonol gan bawb. Cyflwynwch y cwestiynau uniongyrchol. Ar ôl eu cyflwyno, cael pawb i'w gofyn i chi ac atebwch yn onest gan gyflwyno'r atebion. Trowch at y grid y Lyfr y Dysgwyr. Rhannwch y dosbarth yn barau. Ar y chwith, nodir nifer o weithgareddau. Rhaid i Bartner A ymateb gyntaf trwy ddweud 'Ro'n i/do'n i ddim yn hoffi/licio X'. Mae Partner B yn ymateb trwy ddweud 'Ro'n i'n hoffi X/Ro'n i'n hoffi X hefyd/Do'n i ddim yn hoffi X/Do'n i ddim yn hoffi X chwaith'. Dylai'r ddau bartner gymryd tro wrth gychwyn.

Cyflwynir y person cyntaf a'r trydydd person lluosog o fewn cyd-destun gwaith. Er mwyn cyflwyno'r cyd-destun yn y lle cyntaf, adolygir y person cyntaf unigol. Gellid defnyddio cardiau fflach CBAC i ddrilio'r manau gwaith gwahanol. Driliwch y blociau yn dda. Er mwyn ymarfer, rhwch gerdyn ac arno weithle i bawb. Rhaid sicrhau bod o leiaf ddau gerdyn yr un peth. Mae'r dysgwyr yn dechrau crwydro trwy ddweud, 'Ro'n i'n gweithio yn XX'. Wrth gwrdd â phartner a chanddo/ganddi'r un cerdyn, maent yn crwydro gyda'i gilydd gan ddweud 'Roedden ni/Ro'n ni'n gweithio yn XX'. Ar y diwedd, rhaid trafod gweithleoedd y parau gwahanol trwy ddefnyddio 'Roedden nhw/Ro'n nhw'n...'

Os bydd angen rhagor o ymarfer, gellir ailwneud y gweithgaredd gyda llefydd maen nhw'n byw neu bethau maen nhw'n eu hoffi.

Ceir gweithgaredd i ymarfer ansoddeiriau yn Llyfr y Dysgwr. Bydd angen 2 ddis – un dis i gynrychioli'r rhagenw ac un arall i gynrychioli'r ansoddair. Dylid ymarfer brawddegau cadarnhaol gyntaf, ac yna brawddegau negyddol.

Gellid atgyfnerthu'r cysyniad o ansoddair yn treiglo'n feddal ar ôl yn cyn cychwyn y gweithgaredd.

Fel cam olaf, gofynnwch i'r dysgwyr baru'r cwestiwn a'r ateb (mewn parau). Mae dysgwyr y gogledd heb weld Oedden a Nac Oedden ond dylai fod yn rhesymegol. Fel ail gam, gofynnwch i'r dosbarth guddio'r atebion ar yr ochr dde, gan geisio eu hateb eu hunain.

Cam 5 - Sgwrs

Sgwrs 1 Wrth wrando'r tro cyntaf, rhaid i'r dysgwyr wrando am y llefydd yn y sgwrs

Gogledd- Bangor, Caernarfon, Dolegellau, y Bala, Caerdydd.
De - Bargoed, Caerffili, y Barri, Penarth, Caerdydd.

Rhannwch y dosbarth yn barau i ddisodli'r geiriau a danlinellir. Gwiriwch fod y dysgwyr yn gwneud y dasg yn gywir yn gyson a gellir gofyn i barau ddarllen eu deialogau newydd gerbron y dosbarth.

Sgwrs 2

Chwaraewch y sgwrs ddwywaith heb unrhyw dasg. Yna, rhowch y dyddiau isod ar y bwrdd gwyn:

Dydd Llun
Dydd Mawrth
Dydd Mercher
Dydd Iau
Dydd Gwener

Wrth wrando am y trydydd tro, dylai'r dysgwyr geisio cofnodi 'esgus' Rhys ar gyfer pob un o'r cyfnodau. Rhannwch y dosbarth yn barau i drafod eu hatebion cyn adrodd yn ol. Gellir rhannu'r dosbarth yn barau i ddarllen y ddeialog i orffen.

Cam 6 - Ynganu

Enwau llefydd a geir yma. Gellir ystyried y pwyslais wrth adolygu ynganu. Fel cam olaf, mae angen rhoi'r geiriau mewn brawddeg – 'Mi wnes i weld y castell yn X/Gwelais i'r castell yn X'.

Cam 7 - Robin Radio

Atgoffwch y dysgwyr o'r tri ymadrodd yn Uned 13:

Gweithgareddau Ychwanegol

Mae'n ddrwg gen i mod i'n hwyr/Mae'n ddrwg gyda fi fy mod i'n hwyr
Dw i wedi blino'n lân
A deud y gwir/A dweud y gwir

Robin Radio Uned 14

Cam 8 - Geirfa

Geirfa Uned 15.

Cam 9 - Crynhoi

Er mwyn atgyfnerthu'r treigladd trwynol a'r amherffaith, ysgrifennwch y llyfnydd isod ar y bwrdd gwyn. Yr enw ar waelod y rhestr yw ble mae pawb yn byw nawr. Rhaid i barau weithio eu ffordd i fyny trwy'r rhestr:

- A:** Ble dych chi'n byw nawr/ Lle dach chi'n byw rŵan?
B: Dw i'n byw yng Nghaerdydd.
A: Ble ro'ch chi'n/roeddech chi'n byw cyn symud i Gaerdydd?
B: Ro'n i'n byw ym Mhontypridd/Mhorthmadog.

Dyma ambell enghraifft:
Penarth/Prestatyn /Pontypridd/Porthmadog
Casnewydd/Conwy
Bangor/ Blaenau Gwent
Gwaelod-y-Garth/Gwynedd
Dinas Powys/Dolgellau
Treorci/Treffynnon
Caerfyrddin/Caernarfon
Llundain/ Llangollen/ Llanelwy
Pontypridd/Porthmadog
Caerdydd

Uned 14, Atodiad 1

Babi – Caernarfon Plentyn - Dinbych	Babi – Conwy Plentyn – Prestatyn
Babi – Bangor Plentyn – Y Fflint	Babi – Wrecsam Plentyn – Llangefni
Babi – Dolgellau Plentyn - Aberystwyth	Babi – Llandudno Plentyn – Llangollen
Babi – Porthmadog Plentyn – Pwllheli	Babi – Llanrwst Plentyn – Blaenau Ffestiniog
Babi – Aberaeron Plentyn - Crymych	Babi – Aberteifi Plentyn – Caerfyrddin
Babi – Abertawe Plentyn – Pontardawe	Babi – Porthcawl Plentyn – Maesteg
Babi – Pontypridd Plentyn – Merthyr Tudful	Babi – Casnewydd Plentyn – Y Fenni
Babi – Glyn Ebwy Plentyn – Blaenafon	Babi – Caerdydd Plentyn – Llundain

Canllawiau Uned 15

Nod y wers: Adolygu ac ymestyn, gan gynnwys cyflwyno'r amser perffaith (wedi)

Ffwythiant: Cynnal sgwrs wyneb yn wyneb

Cam 1 – Y Banc Cwestiynau:

Lle oeddech chi'n byw pan oeddech chi'n blentyn?/Ble ro'ch chi'n byw pan o'ch chi'n blentyn?

Be oeddech chi'n hoffi wneud pan oeddech chi'n blentyn?/Beth o'ch chi'n hoffi wneud pan o'ch chi'n blentyn?

Oedd gynnoch chi anifail anwes pan oeddech chi'n blentyn?/Oedd anifail anwes gyda chi pan o'ch chi'n blentyn?

Cam 2 - Adolygu

Fel yn uned 8, ceir gêm yn defnyddio pecyn o gardiau. Dosbarthwch tua 10 cerdyn i bob grŵp o dri. Rhaid iddynt droi'r cardiau un ar y tro. Gellid gofyn i'r dysgwyr baratoi ar gyfer hyn fel gwaith cartref a gwahodd siaradwyr Cymraeg rhugl i'r dosbarth i chwarae'r gêm gyda nhw.

Cam 3 – Sgwrs 1

Yn y Swyddfa – Ar ôl gwranddo nifer o weithiau a darllen y ddeialog fel y mae, gellir ymarfer darllen a disodli.

Cyflwyno'r Amser Perffaith - Tynnwch sylw at y frawddeg 'Dw i wedi ateb pob ebost'. Gellir hefyd dynnu sylw at yr ymadroddion 'Dw i wedi blino' a 'Dw i wedi ymddeol'. Driliwch y brawddegau yn y bloc cyntaf. Os yn bosib, ewch â chasgliad o lyfrau/ DVDs/ CDs i'r dosbarth. Neu gellir defnyddio lluniau ar sgrin. Stopiwch ar ôl pob un o'r tair brawddeg gyntaf a gofyn i bawb bersonoli. Gofynnwch i bawb ddewis un llyfr/DVD/CD a cherdded o gwmpas yn creu brawddeg.

Negyddol - Driliwch y negyddol gan ddefnyddio'r un gwrthrychau. Dylech chi bersonoli eich hunan, gan ofyn i'r dysgwyr bersonoli hefyd. Gellir darllen dros y brawddegau yn Llyfr y Dysgwyr.

Cwestiynau - Driliwch y cwestiynau a throwch at y gweithgaredd Llongau Rhyfel. Rhaid i bob dysgwr ddewis 5 peth maen nhw wedi'u gwneud. Nod y gêm yw dyfalu pa 5 peth mae'r partner wedi'u dewis. Os bydd partner yn dewis yn gywir, caiff dro arall.

Cam 4 - Sgwrs 2

Yn y Llyfrgell – Rhowch y cwestiwn 'Be ydy/Beth yw enw'r person yn y llyfrgell?' i'w ateb ar ôl y gwrandawriad cyntaf, a'r cwestiwn 'Be ydy/Beth yw enw'r llyfr?' ar ôl yr ail wrandawriad. Rhannwch y dosbarth yn barau i ymarfer darllen.

Arall – Gwnewch y gweithgaredd canfod 'arall' yn y ddeialog, driliwch y brawddegau, a rhannwch y dosbarth yn barau i greu'r cwestiynau i blentyn yn cynnwys 'arall'.

Cam 5 - Misoedd y flwyddyn

Ewch dros fisoedd y flwyddyn. Er mwyn ymarfer, gofynnwch i'r dosbarth godi a sefyll mewn rhes. Rhaid iddynt drefnu eu hunain yn rhes gronolegol yn ôl misoedd eu penblwyddi. Mae nhw'n gofyn i'r person nesaf yn y rhes 'Pryd mae dy ben-blwydd di?' Rhaid ateb gyda'r mis yn unig – ym mis XX. Rhaid symud lle gyda'r person er mwyn cael llinell gronolegol, os yn briodol. Rhaid i'r tiwtor ddweud o'r cychwyn pa ben y rhes yw Ionawr a pha ben yw Rhagfyr.

Cam 6 - Sgwrs 3

Ar y gwrnawid cyntaf, gofynnwch i'r dysgwyr wrando am y mis sy'n codi yn y Sgwrs (mis Awst). Ar ôl chwarae'r Sgwrs eto, rhannwch y dosbarth yn barau i ddarllen a disodli. Mae nifer fawr o batrymau'n codi yn y ddeialog hon. Gellid gofyn i'r dysgwyr gyfieithu rhai ohonyn nhw, e.e. May I help?/I have a problem/She was waiting/I had terrible pain. Gallen nhw gynnig eu hatebion ar fyrddau gwyn bach a gwrando ar y ddeialog i wirio'r atebion.

Cam 7 - Robin Radio

Ymadroddion defnyddiol Uned 14:

Ger y castell – Gofynnwch i bawb ddweud lle maen nhw'n byw, a ger lle yn y dref honno, e.e. Dw i'n byw yn Abertawe, ger y brifysgol.

Ddim yn bell – Driliwch 'Dyw/Dydy X ddim yn bell o leoliad y dosbarth'. Gofynnwch am enwau llefydd lleol.

Ydy hi'n bwrw eira'n aml? Gofynnwch i barau gyfieithu (i'r Gymraeg): Ydy hi'n bwrw glaw'n aml? Ydy hi'n heulog yn aml? Ydy hi'n brysur yn aml?

Robin Radio Uned 15

Cam 8 - Adolygu Atebion unedau 8-14

Fel yn uned 8, mae'n bosib drilio'r cwestiynau ac atebion fel dosbarth, ac yna rhannu'r dosbarth yn barau i brofi ei gilydd (gan blygu'r papur neu guddio'r atebion).

Mae Sgwrs 4 yn atgyfnerthu'r gwaith ar atebion.

Cam 9 – Ysgrifennu cerdyn post

Bydd y gweithgaredd hwn yn fan cychwyn ar gyfer llunio cerdyn post yn yr arholiad Mynediad. Llungopiwch y templed cerdyn post sydd yn y gwaith cartref i bob pâr, neu rhowch lun ohono ar PowerPoint neu ysgrifennwch y templed ar y bwrdd gwyn. Gofynnwch i'r parau ysgrifennu cerdyn post dychmygol a'i ddarllen allan i'r dosbarth. (Cofiwch wirio'r gwaith cyn iddyn nhw ei ddarllen.)

Cam 10 - Geirfa

Geirfa Uned 16 a Chymraeg Dosbarth .

Cam 11 – Crynhoi

Gweithgaredd Ychwanegol

Misoedd y flwyddyn

Er mwyn atgyfnerthu'r misoedd, rhannwch y dosbarth yn bedair ardal – un i gynrychioli pob tymor. Galwch enw mis a rhaid mynd i'r ardal briodol yn yr ystafell.

Canllawiau uned 16

Nod y wers: Dysgu sut i siarad am amser ac arian.

Ffwythiant: Trafod amser ac arian

Cam 1

Y banc cwestiynau:

Pa fis yw hi?/Pa fis ydy hi?

Pa fis oedd hi y mis diwetha?/Pa fis oedd hi mis diwetha?

O hyn ymlaen mae'n bwysig sicrhau bod unrhyw gwestiynau sydd ym manc cwestiynau arholiad Mynediad CBAC yn cael eu cynnwys yn y gweithgaredd bob tro.

Cam 2 Meithrin sgiliau siarad rhydd

Rhannwch y dosbarth yn barau/trioedd fel arfer a gofyn iddyn nhw drafod beth wnaethon nhw ers y wers diwethaf. Mae'n bwysig eich bod yn mynd o gwmpas pob pâr rhag ofn bod cwestiynau geirfa yn codi. Cyfyngwch hyn i 3 neu 4 munud ar y mwyaf. Yna gofynnwch i bawb ddweud un frawddeg am eu partner. Cofiwch drafod unrhyw air/eiriau diddorol sy'n codi a'u rhoi ar y bwrdd gwyn.

Cam 3 – Adolygu

Ymarfer atebion. Ceir cardiau ymarfer yn Atodiad 1 isod. Gellid eu defnyddio ar unrhyw adeg yn ystod y cwrs i atgyfnerthu atebion.

Cam 4 – Cyflwyno'r Amser yn llawn

Mae'r dysgwyr yn gyfarwydd ag "o'r gloch" a "hanner awr wedi" ond yn Uned 16 cyflwynir yr amser yn llawn.

Cychwynnwch drwy ddefnyddio cloc mawr gan fynd o gwmpas y cloc yn ymarfer yr amser ar yr awr – X o'r gloch. Gellir nodi'r amser yn unig i ddechrau ac yna ei roi o fewn brawddeg, e.e. Mae hi'n ddau/dri/bedwar/bump o'r gloch ac ati, gan dynnu sylw arbennig at 'un ar ddeg' a 'deuddeg'. Gofynnwch y cwestiwn i'r dosbarth bob tro: "Faint o'r gloch ydy hi?" fel eu bod yn dod yn gyfarwydd â chlywed y cwestiwn. Driliwch y cwestiwn. Os oes gennych ddigon o glaciau, rhannwch y dosbarth yn barau gan roi cloc i bob pâr i holi 'Faint o'r gloch ydy hi?' i'w gilydd, gan brofi'r amser XX o'r gloch yn unig.

Yna ewch drwy'r amserau ar y cloc yn drefnus, gan ddechrau gyda 'pum munud wedi' ac yn mynd yr holl ffordd o gwmpas y cloc hyd at 'pum munud i'. Eto, os yn bosib, rhannwch y dosbarth yn barau i brofi ei gilydd.

Y cam nesa yw drilio'r bloc am weithgareddau yn dechrau ac yn gorffen. Dau bwynt gramadegol sy'n codi yma yw'r defnydd o 'ydy' a 'mae' - Faint o'r gloch ydy hi?/Faint o'r gloch mae ... yn dechrau?, a'r treigladd meddal yn dilyn 'am'. Mae'r bloc yma yn cael ei ymarfer wrth ddefnyddio amserlen S4C.

Ceir cyfle yma i sôn ychydig am S4C ac atgoffa'r dysgwyr o S4C Clic ac isdeitlau. Bydd yr amserlen sydd yn y gwerslyfr yn dyddio, ond mae'n weddol niwtral a gellid troi at wefan S4C i ddangos bod rhai o'r rhaglenni hyn yn gyfredol.

Yn syml iawn, mae partner A a phartner B yn gofyn i'w gilydd am wybodaeth i lenwi eu hamserlenni.

I orffen y gwaith ar yr amser, driliwch y blociau sy'n defnyddio'r amser a'r gorffennol. Trowch at yr holiadur yn y gwerslyfr a gofynnwch i'r dosbarth ofyn y cwestiynau i chi fel côr. Atebwch y cwestiynau mewn brawddegau llawn er mwyn modelu cyn gofyn i'r dosbarth wneud y gweithgaredd. Cynhaliwch sesiwn adrodd yn ôl er mwyn ymarfer y trydydd person.

Cam 5 - Pres/Arian

Os yn bosib, defnyddiwch ddarnau arian go iawn wrth wneud y gwaith cyflwyno – bydd angen tynnu sylw at y fersiynau benywaidd. Peidiwch â thynnu sylw mawr at y treigladd llaes yn dilyn chwech.

Faint ydy'r/yw'r ...?

Driliwch y bloc fesul brawddeg ac ateb, gan ddisodli'r gwrthrych dan sylw gan ofyn am beth a allai gostio tua'r un pris.

Yna symudwch ymlaen at holiadur Tesbury's. Rhaid gwneud yn siŵr bod y dysgwyr yn cuddio hanner eu grid. Yn gyntaf, dylai'r parau gyfnewid y prisiau yn unig fel bod rhestr gyflawn gan y ddau bartner. Yna maent yn mynegi barn ar y prisiau, e.e. Mae tatws Tesburys yn rhad/rhad iawn/ddrud/ddrud iawn.

Cam 6 - Sgwrs

Wrth wrando'r tro cyntaf, rhaid i'r dysgwyr wrando am y prisiau yn y sgwrs - £4.99, £2.50, £9.99. Wedyn gall y dosbarth ddarllen y ddeialog fel y mae A/B, B/A. Gan fod 'rhy' yn codi yn y ddeialog am y tro cyntaf, ceir ymarfer mecanyddol i'w ddefnyddio. Gellir ei wneud fel dril llafar yn syth, neu rannu'r dosbarth yn barau i greu'r ymatebion ac yna eu drilio.

Cam 7 - Ynganu

Brawddegau sy'n cynnwys seiniau anodd i'r dysgwyr ynganu a geir yma. Ymarferwch nhw fel côr, yna gofynnwch i'r partneriaid fynd dros y 4 brawddeg gyda'i gilydd. Y cam olaf ydy bod pawb yn copïo un o'r brawddegau ar bapur sgrap (yn daclus!) ac yn crwydro'r stafell yn dweud y frawddeg wrth bawb maen nhw'n eu cyfarfod. Os ydyn nhw'n clywed brawddeg wahanol maen nhw'n cyfnewid papur.

Cam 8 - Robin Radio

Y tro yma mae angen ymarfer y 3 ymadrodd/gair "Wrth gwrs", "Be wnaethoch chi wedyn?" a "diddorol".

Ysgrifennwch y 3 ymadrodd/gair ar y bwrdd gwyn.

Gofynnwch i aelod dibynadwy a hyderus o'r dosbarth ddod i'r blaen. Gofynnwch i'r person "Be/beth wnaethoch chi dydd Sadwrn?" Pan mae'n ateb, rhaid cael pawb yn y dosbarth i holi "Be/beth wnaethoch chi wedyn?". Rhaid i'r person gario ymlaen mor hir â phosib.

Rhannwch y dosbarth yn barau a gofyn iddyn nhw ddilyn y patrwm.

Robin Radio Uned 16.

Cam 9

Sicrhewch bod pawb yn gwybod beth ydy'r Gwaith Cartref (gan gynnwys dysgu geirfa uned 16), yna crynhowch gynnwys y wers yn Gymraeg.

Atodiad 1 - Cardiau Ateb (Gogledd)

Sgynnoch chi anifail anwes?	Oes / Nac oes
Dach chi'n siopa bob dydd?	Ydw / Nac ydw
Ydy hi'n braf?	Ydy / Nac ydy
Ydy'r plant ar wyliau?	Ydyn / Nac ydyn
Aethoch chi ar wyliau llynedd?	Do / Naddo
Wnaethoch chi yrru yma?	Do / Naddo
Ydy hi'n bwrw glaw?	Ydy / Nac ydy
Ydy'r gwyliau ysgol yn rhy hir?	Ydyn / Nac ydyn
Oeddech chi'n arfer cerdded i'r ysgol?	O'n / Nac o'n
Oedd hi'n braf ddoe?	Oedd / Nac oedd
Sgynnoch chi gar?	Oes / Nac oes
Dach chi'n gweithio yfory?	Ydw / Nac ydw
Wnaethoch chi brynu rhywbeth ddoe?	Do / Naddo
Gaethoch chi dost i frecwast?	Do / Naddo
Oedd hi'n oer neithiwr?	Oedd / Nac oedd
Dach chi wedi darllen llyfr Cymraeg?	Do / Naddo

Atodiad 1 - Cardiau Ateb (De)

Oes anifail anwes gyda chi?	Oes / Nac oes
Dych chi'n siopa bob dydd?	Ydw / Nac ydw
Ydy hi'n braf?	Ydy / Nac ydy
Ydy'r plant ar wyliau?	Ydyn / Nac ydyn
Aethoch chi ar wyliau llynedd?	Do / Naddo
Yrroch chi yma?	Do / Naddo
Ydy hi'n bwrw glaw?	Ydy / Nac ydy
Ydy'r gwyliau ysgol yn rhy hir?	Ydyn / Nac ydyn
O'ch chi'n arfer cerdded i'r ysgol?	O'n / Nac o'n
Oedd hi'n braf ddoe?	Oedd / Nac oedd
Oes car gyda chi?	Oes / Nac oes
Dych chi'n gweithio yfory?	Ydw / Nac ydw
Brynoch chi rywbeth ddoe?	Do / Naddo
Gawsoch chi/Gaethoch chi dost i frecwast?	Do / Naddo
Oedd hi'n oer neithiwr?	Oedd / Nac oedd
Dych chi wedi darllen llyfr Cymraeg?	Ydw / Nac ydw

Atodiad 1 - Cardiau Ateb (Gogledd)

Sgynnoch chi anifail anwes?	Oes / Nac oes
Dach chi'n siopa bob dydd?	Ydw / Nac ydw
Ydy hi'n braf?	Ydy / Nac ydy
Ydy'r plant ar wyliau?	Ydyn / Nac ydyn
Aethoch chi ar wyliau llynedd?	Do / Naddo
Wnaethoch chi yrru yma?	Do / Naddo
Ydy hi'n bwrw glaw?	Ydy / Nac ydy
Ydy'r gwyliau ysgol yn rhy hir?	Ydyn / Nac ydyn
Oeddech chi'n arfer cerdded i'r ysgol?	O'n / Nac o'n
Oedd hi'n braf ddoe?	Oedd / Nac oedd
Sgynnoch chi gar?	Oes / Nac oes
Dach chi'n gweithio yfory?	Ydw / Nac ydw
Wnaethoch chi brynu rhywbeth ddoe?	Do / Naddo
Gaethoch chi dost i frecwast?	Do / Naddo
Oedd hi'n oer neithiwr?	Oedd / Nac oedd
Dach chi wedi darllen llyfr Cymraeg?	Do / Naddo

Canllawiau uned 17

Nod y wers: Dysgu person 1af a 3ydd person dyfodol 'bod'.

Ffwythiant: Siarad am ddigwyddiadau yn y dyfodol

Cam 1

Y banc cwestiynau:

Am faint o'r gloch dych/dach chi'n codi fel arfer?

Am faint o'r gloch dych/dach chi'n cael swper fel arfer?

Am faint o'r gloch dych/dach chi'n mynd i'r gwely fel arfer?

Cam 2 – Meithrin sgiliau siarad rhydd

Rhannwch y dosbarth yn barau/trioedd fel arfer a gofyn iddyn nhw drafod beth wnaethon nhw ers y wers diwethaf. Mae'n bwysig eich bod yn mynd o gwmpas bob pâr rhag ofn bod cwestiynau geirfa yn codi. Cyfyngwch hyn i 3 neu 4 munud ar y mwyaf. Yna gofynnwch i bawb ddweud un frawddeg am eu partner. Cofiwch drafod unrhyw air/eiriau diddorol sy'n codi a'u rhoi ar y bwrdd gwyn.

Cam 3 - Adolygu Uned 16

Paratowch set o fwydydd neu wrthrychau a rhowch bris syml arnynt (ar Post-It). Rhowch un eitem i bob aelod o'r dosbarth. Bydd y dosbarth yn crwydro gan ddangos y bwydydd/nwyddau i'r bobl maen nhw'n eu holi. Ar ôl derbyn y cwestiwn, "Faint yw'r/ydy'r X?", rhaid rhoi'r ateb sy ar y Post-It. Gadewch i'r dysgwyr gadw'r un eitem am ychydig, ond yna sicrhewch eu bod yn cyfnewid bob tro y byddwch yn curo dwylo.

Cam 4 – Mi fydd/Bydd (cyd-destun y tywydd)

Adolygu'r gorffennol

Cychwynnwch gyda'r cyfarwydd drwy ddangos cardiau fflach CBAC neu bwerwbynt o luniau tywydd gan ddweud Mae hi'n braf/oer ac ati HEDDIW (dril fel dosbarth). Yna, ewch dros yr un lluniau i atgyfnerthu Roedd hi'n oer/wlyb ac ati DDOE. Yna, cyflwynwch y dyfodol Bydd/ Mi fydd hi'n braf/oer ac ati YFORY.

Gofyn cwestiwn

Sut fydd/bydd y tywydd yfory? Driliwch y cwestiynau yn y blwch, yna rhowch gerdyn post i bob un o'r dysgwyr er mwyn iddyn nhw grwydro yn gofyn y cwestiwn – Fydd hi'n braf yn....? Atebwch chi'n gyntaf er mwyn modelu 'Bydd' a 'Na fydd' fel atebion. Does dim gwahaniaeth beth ydy'r ateb! Cofiwch gael y dysgwyr i gyfnewid cerdyn bob tro. Yna trowch at y mapiau yn y llyfr a gofyn i'r dosbarth weithio fel parau yn holi ei gilydd.

Y negyddol a'r cwestiwn uniongyrchol

Driliwch y brawddegau yn y blwch. Gellid defnyddio enwau aelodau'r dosbarth yn hytrach na'r enwau yn y cwrslyfr.

Ceir gem 'Llongau rhyfel' er mwyn ymarfer y negyddol. Rhaid i'r ddau bartner ddewis 3-5 sgwâr.

Tabl.

Cyn troi at y tabl, driliwch y bloc Lle fydd pawb yn mynd?/Ble bydd pawb yn mynd? Dril mecanyddol yw hwn ond bydd yn paratoi'r dysgwyr ar gyfer y tabl. Gwaith pâr – mae angen pecyn o gardiau chwarae. Bydd Partner A yn gofyn i Bartner B "Pwy fydd yn mynd ar wyliau?" Bydd ateb partner B yn dibynnu ar y cerdyn sy'n ymddangos, e.e. troi Jac coch = Bydd/Mi fydd Jac yn mynd ar wyliau". Troi Jac du = Fydd Jac ddim yn mynd ar wyliau. Rhaid i gerdyn fod yn goch i'r ateb fod yn gadarnhaol. Ar ôl cael ateb cadarnhaol, yr ail gwestiwn ydy "Lle fydd Jac yn mynd ar wyliau? Rhaid cario ymlaen nes cael ateb cadarnhaol (cerdyn coch). Yna, Beth/Be fydd Jac yn bwyta yn Acapulco? Yn olaf, Beth/Be fydd Jac yn yfed gyda/efo croissant yn Acapulco? Yna newid rôl. Bydd angen modelu'r gweithgaredd yn ofalus!

Cyflwyno'r person cyntaf

Ceir dril i gael blas ar y person cyntaf - y person cyntaf a'r arddodiad yn sy dan sylw. Driliwch y bloc (gan ddefnyddio cardiau fflach os yn bosib) a rhowch gyfle i bawb bersonoli. Gellir newid y cyd-destun amser er mwyn cael rhagor o gyfleoedd ar gyfer personoli.

Cam 5 – Ynganu

Y tro hwn mae'r brawddegau i'w hymarfer yn defnyddio geirfa'r tywydd ac felly'n rhagbaratoi ar gyfer y gwaith gwrando ar y bwletin tywydd. Fel yn Uned 16, ymarferwch nhw fel côr, yna gofynnwch i'r partneriaid fynd dros y 4 brawddeg gyda'i gilydd. Y cam olaf ydy bod pawb yn copïo un o'r brawddegau ar bapur sgrap (yn daclus!) ac yn crwydro'r stafell yn dweud y frawddeg wrth bawb maen nhw'n eu cyfarfod. Os ydyn nhw'n clywed brawddeg wahanol maen nhw'n cyfnewid papur.

Cam 6 - Gwrando

Dyma'r tro cyntaf i'r dysgwyr glywed bwletin tywydd felly chwaraewch y darn a gofyn i'r dysgwyr nodi unrhyw fath o dywydd maen nhw'n ei glywed, a chyfnewid gwybodaeth gyda phartner. Yna chwaraewch y darn eto a gofyn iddyn nhw lenwi'r bylchau yn y bwletin yn y cwrslyfr.

Rhowch gyfle iddyn nhw drafod yr atebion gyda phartner cyn mynd dros yr atebion. Mae'n debyg bydd angen chwarae'r bwletin nifer o weithiau.

Cam 7- Sgwrs.

Dylid gosod y cwestiynau canlynol:

Gwrandawriad 1: Beth yw'r broblem?/Be ydy'r broblem?

Gwrandawriad 2: Ble/Ile mae'r bos? a Ble/Ile mae Chris?

Yna, rhannwch y dosbarth yn a/b, b/a. Fel cam olaf, dylid newid yr elfennau sydd wedi eu tanlinellu

Cam 8 - Robin Radio

Ymarferwch y tri ymadrodd defnyddiol: Sut gallwn/medrwn ni helpu?/Bargen go iawn/Diolch am eich help.

Rhowch sylw penodol i 'Diolch am eich help', gan ofyn i'r dysgwyr ddisodli'r gair 'help'.

Robin Radio Uned 17.

Cam 9

Sicrhewch bod pawb yn gwybod beth ydy'r Gwaith Cartref (gan gynnwys dysgu geirfa uned 18), yna crynhowch gynnwys y wers yn Gymraeg.

Canllawiau uned 18

Nod y wers: Dysgu gweddill dyfodol Bod.

Ffwythiant: Trafod cynlluniau yn y dyfodol

Cam 1

Y banc cwestiynau:

Sut bydd/fydd y tywydd yfory?

Sut bydd/fydd y tywydd dros nos?

Sut bydd/fydd y tywydd dros y penwythnos?

Cam 2 - Meithrin sgiliau siarad rhydd

Rhannwch y dosbarth yn barau/trioedd fel arfer a gofyn iddyn nhw drafod beth wnaethon nhw ers y wers diwethaf. Mae'n bwysig eich bod yn mynd o gwmpas pob pâr rhag ofn bod cwestiynau geirfa yn codi. Cyfyngwch hyn i 3 neu 4 munud ar y mwyaf. Yna gofynnwch i bawb ddweud un frawddeg am eu partner. Cofiwch drafod unrhyw air/eiriau diddorol sy'n codi a'u rhoi ar y bwrdd gwyn.

Cam 3 - Adolygu Uned 17

Rhowch lun o berson enwog i bawb ac ymarfer dosbarth cyfan gyda phawb yn crwydro yw hwn. Bydd person A yn dangos ei (l)lun i berson B ac yn gofyn y cwestiynau canlynol: Ble/Lle fydd X yn mynd dros y penwythnos? Beth/Be fydd e/o/hi'n wneud? Yna newid rôl a chyfnewid llun bob tro. Bydd angen dweud wrth y dysgwyr am ddefnyddio eu dychymyg!

Cam 4 - Cyflwyno'r dyfodol

Atgoffwch y dysgwyr o berson cyntaf dyfodol bod, bydda i, drwy ddweud brawddeg megis Bydda i yn y gwaith yfory, a chan ofyn i bawb bersonoli. Ewch ymlaen wedyn at ddrilio'r bloc cyntaf sy'n cyflwyno berfau. Os oes gennych luniau, defnyddiwch luniau i wneud hyn. Eto, rhaid cael cyfle i bersonoli.

Yna, driliwch y bloc sy'n ymarfer y cwestiwn uniongyrchol yn drylwyr. Trowch at y grid a gofynnwch i'r dysgwyr ofyn y cwestiynau i chi fel corws. Atebwch yn gywir er mwyn modelu'r atebion. Rhowch yr holiadur ar waith. Gan fod y trydydd person wedi'i gyflwyno yn Uned 17, mae'n bosib cynnal sesiwn adrodd yn ol.

Nesaf, driliwch y bloc Beth fyddi di'n wneud...? Ddylai hwn ddim bod yn gam anodd. Trowch at y grid, ac unwaith eto gofynnwch i'r dysgwyr ofyn y cwestiynau i chi - Beth/Be fyddi di'n wneud heno? Modelwch atebion.

Cyflwyno lluosog y dyfodol

Driliwch ni, chi a nhw yng nghyd-destun gwyliau. Driliwch chi fel y mae yn y llyfr ac yna trowch at y cwestiynau i'w drilio. Ar ôl drilio'r bloc cwestiynau, gellwch chi ofyn y cwestiynau, gan ofyn i'r dosbarth ateb gan ddefnyddio 'Byddwn/Mi fyddwn ni'. Trowch at y bloc 'Byddan/Mi fyddan nhw...'

Yna, rhannwch y dosbarth yn grwpiau o dri (neu bedwar os oes rhaid). Rhowch y gwrthrychau canlynol i bob grŵp:

Cerdyn post i ddynodi lle

Llun neu wrthrych i ddynodi dull o deithio

Llun neu wrthrych i ddynodi gweithgaredd, e.e. tywel, gwisg nofio, esgidiau cerdded, cerdyn Bingo

Rhaid hefyd ofyn i bob grŵp nodi lle byddan nhw'n aros a beth byddan nhw'n ei fwyta neu'n ei yfed.

Bydd pob grŵp felly'n cynhyrchu pum brawddeg yn dechrau gyda 'Byddwn ni/Mi fyddwn ni'. Bydd angen i'r grwpiau eraill gofio'r ffeithiau a'u hailadrodd yn y trydydd person.

Trowch at y tabl yn y cwrslyfr. Rhannwch y dosbarth yn barau. Rhaid i bob un edrych ar y tabl a chreu pedair brawddeg yn cynnwys pedair elfen (lle/gwneud/bwyta/yfed). Maent wedyn yn gofyn i'w gilydd, Ble byddwch chi'n mynd?/Lle fyddwch chi'n mynd?/Beth/Be fyddwch chi'n wneud/bwyta/yfed? Ar y diwedd, maen nhw'n cytuno ar un gwyliau synhwyrol rhyngddynt i adrodd yn ôl i'r dosbarth yn defnyddio 'ni'. Eto, gellir atgyfnerthu trwy ofyn i'r grwpiau eraill adrodd y brawddegau gan ddefnyddio 'nhw'.

Atebion - Bydda/Na fydda/Byddwn/ Na fyddwn Byddan/Na fyddan

Yn gyntaf, driliwch y cwestiynau uniongyrchol a'r atebion Bydda/Na fydda/Byddwn/Na fyddwn gan ddefnyddio cardiau fflach CBAC. Rhowch gerdyn i bawb a defnyddio'r sbardun ar y cerdyn i adolygu 'Fyddi di'n.....?' Pawb i godi ar eu traed yn holi ei gilydd. Yna, gofynnwch i bawb ofyn y cwestiwn yn defnyddio 'chi'. Gofynnwch i un aelod o'r dosbarth sefyll gyda chi ac atebwch 'Byddwn/Na fyddwn'. Gyda'r parau'n sefyll ar eu traed, cyflwynwch 'Byddan/Na fyddan' trwy ofyn cwestiynau am y parau. Darllenwch dros y grid yn y llyfr.

Yna rhannwch y dosbarth yn barau. Rhaid iddyn nhw ofyn y cwestiynau yn y grid i'w gilydd gyntaf, yna dyfalu faint o'r dosbarth fydd yn ateb yn gadarnhaol. Wedyn bydd angen mynd o amgylch y dosbarth yn gofyn y cwestiynau i bawb ar ôl i bawb siarad â phawb, gellir gweld pa bâr ddyfalodd fwyaf cywir.

Y negyddol

Driliwch y bloc 'Mae'n ddrwg gen i/gyda fi ond...' er mwyn cyflwyno'r negyddol. Yna, ceir cyfle i adolygu dyddiau'r wythnos drwy gyd-ddarllen y saith brawddeg yn y blwch. Nid yw hwn yn ddril gan nad oes unrhyw egwyddorion newydd yma. Ar ôl darllen dros y brawddegau, gofynnwch i barau weithio gyda'i gilydd i greu ail hanner. Gellir gofyn am frawddegau syml iawn megis:
 Fydda i ddim yn mynd i'r capel dydd Llun, bydda/mi fydda i'n mynd i'r capel dydd Sul.
 neu Fydda i ddim yn mynd i'r capel dydd Llun achos (bydda i/mi fydda i'n mynd i'r gwaith).

Cam 5 - Gwrando

Chwaraewch y ddwy ddeialog fer sy'n defnyddio'r amser dyfodol er mwyn i'r dysgwyr ateb y cwestiynau yn y llyfr.

Cam 6 - Ynganu.

Dyma'r tro cyntaf i ddeialog gyfan o'r arholiad gael ei chyflwyno, felly mae angen paratoi gofalus.

Yn gyntaf, dylid cael pawb i'w darllen yn dawel. Yna gofynnwch am awgrymiadau ar gyfer geiriau anodd. Ewch dros bob gair sy'n cael ei awgrymu yn ofalus fel dosbarth, gan fodelu'n glir yn gyntaf.

Yna darllenwch y ddeialog yn ofalus gan gymryd rhan A yn gyntaf, a'r dosbarth yn darllen B fel côr. Gofynnwch ar ôl y darlleniad cyntaf a oes brawddegau neu gymalau yn anodd (yn B) ac ewch dros y rheiny. Yna gwnewch yr un peth, ond gyda chi yn darllen rhan B a'r dysgwyr yn darllen rhan A.

Gellir wedyn ofyn i unigolion edrych ar y ddeialog eto a thanlinellu ymadroddion lle na ellir stopio o gwbl yn eu canol, e.e. os gwelwch yn dda, tri o'r gloch.

Y cam olaf, a'r mwyaf hwyliog, ydy cael y dysgwyr i ddarllen y ddeialog mewn parau A/B, B/A – ac anogwch ychydig o "actio". Yna gofynnwch am wirfoddolwyr i ddarllen y ddeialog yn uchel.

Cam 7- Sgwrs.

Ceir pedwar llun i gynrychioli pedair siop uwchben y Sgwrs. Wrth wrando y tro cyntaf, dylid gofyn i'r dysgwyr nodi trefn y siopau hyn yn y Sgwrs. Yna, ceir grid i'w gwblhau wrth wrando.

Yna, rhannwch y dosbarth yn a/b, b/a i ymarfer darllen y deialogau.

Dyma'r tro cyntaf i ddarn darllen gael ei gyflwyno. Fel dull darllen, gellid gofyn i'r

Cam 8 - Darllen

dysgwyr ddarllen y darn yn dawel, fesul paragraff. Dylech chi wedyn ddarllen y darn fesul paragraff, gan ofyn i'r dysgwyr a oes ganddynt unrhyw gwestiynau. Darllenwch y darn cyfan unwaith eto ar y diwedd. Ceisiwch ddarbwylllo'r dysgwyr i dderbyn y darn yn Gymraeg yn hytrach na chyfieithu pob gair. Bydd angen cyfieithu os ydyn nhw'n ansicr o unrhyw beth. Fel cam olaf, anogwch barau i nodi tair ffaith am y darn heb edrych yn ôl ar y sgrpit os yn bosib. Casglwch y ffeithiau a darllenwch dros y darn unwaith eto i gloi. Mae hefyd angen tynnu sylw at y cwestiwn yn y Gwaith cartref yn gofyn i ddysgwyr sy wedi bod i unrhyw Eisteddfod ysgrifennu paragraff syml am y profiad.

Cam 9 - Robin Radio

Ymarferwch y tri ymadrodd: Mynediad am ddim/Mi fydd yr haul yn gwenu/Be fydd yn digwydd?

Mynediad am ddim – Pwysleisiwch mor ddefnyddiol fydd yr ymadrodd ar gyfer Prawf Gwrando arholiad Mynediad.

Bydd/Mi fydd yr haul yn gwenu - Soniwch am bobol allai fod yn gwenu – “mi fydd y tîm yn gwenu ar ôl ennill y gêm/ mi fydd y plant yn gwenu pnawn dydd Gwener” ac ati. Gofynnwch am awgrymiadau o bwy fydd yn gwenu a pham.

Beth/Be fydd yn digwydd?” Dyma gyfle i ymarfer “Beth/Be fydd yn digwydd heno/ yfory/nos yfory/ dros y penwythnos?”

Robin Radio 18.

Cam 10

Sicrhewch bod pawb yn gwybod beth ydy'r Gwaith Cartref (gan gynnwys dysgu geirfa uned 19), yna crynhowch gynnwys y wers yn Gymraeg.

Gweithgaredd Ychwanegol - Atgyfnerthu'r dyfodol

Pawb i gael tocyn trê. Dylai aelodau'r dosbarth grwydro gan holi “Lle fydd di'n mynd ar y tren?/Ble byddi di'n mynd ar y tren?” Ateb: Mi fydda/Bydda i'n mynd o X i Y”. Bydd gan bawb “bartner” fydd yn gwneud yr un daith. Ar ôl ffeindio'r partner, byddan nhw'n mynd o gwmpas gyda'i gilydd ac yn dweud “Byddwn/mi fydddwn ni'n mynd o X i Y”.

Canllawiau uned 19

Nod y wers: Dysgu'r rhagenw meddiannol 'fy'

Ffwythiant: Siarad am eiddo a pherthnasau

Cam 1

Y banc cwestiynau:

Be fyddi di'n wneud yfory?/Beth fyddi di'n wneud yfory?

Be fyddwch chi'n wneud dydd Sul?/Beth fyddwch chi'n wneud dydd Sul?

Lle fyddwch/Ble byddwch chi'n mynd ar wyliau nesa?

Pryd fyddwch/byddwch chi'n siopa nesa?

Cam 2

Fel yn y gwersi blaenorol, siaradwch am yr wythnos mewn trioedd (cadwch at y gorffennol eto) a chael un frawddeg o adrodd yn ôl gan bawb am berson arall.

Cofiwch os oes rhywbeth arbennig o ddiddorol yn codi ei bod hi'n werth holi mwy ar y person dan sylw!

Cam 3 - Adolygu Uned 18

Ysgrifennwch y sgerbwd isod ar y bwrdd gwyn. Gofynnwch am awgrymiadau i lenwi'r bylchau.

1: Lleoliad ar gyfer gwyliau

2, 3 a 4 : mathau o dywydd (yr un tywydd ar gyfer blwch 3 a 4)

5: gweithgaredd.

6: lleoliad/adeilad

7 ac 8: gweithgaredd

9: diwrnod

10: rhywbeth i'w brynu o leoliad y gwyliau.

Yna, rhowch gopi o'r cerdyn post sy yn Atodiad 1 (ac isod) i bawb, neu dangoswch ef ar sleid. Defnyddiwch yr wybodaeth a roddodd y dosbarth i lenwi'r bylchau gyda'ch gilydd. Yna, rhowch gopi arall o'r cerdyn post i bawb. Yn gyntaf, gofynnwch i bawb lenwi lleoliad gwyliau a'i basio i'r chwith. Wedyn gofynnwch iddyn nhw ddewis math o dywydd yn yr ail fwlch ac anfon y cerdyn ymlaen i'r chwith. Y cam nesaf ydy rhoi tywydd gwahanol ym mwlch 3 a 4, a'i anfon ymlaen. Wedyn bydd angen sôn am weithgaredd. Yna lleoliad/adeilad, yna gweithgaredd i'r ddau fwch nesaf, yna diwrnod ac yn olaf rhywbeth i'w brynu o'r lleoliad ar ddechrau'r cerdyn. Mae'r person olaf yn darllen y cerdyn allan i'r dosbarth.

Annwyl ddosbarth,

Dyma fi yn.....Roedd y tywydd yn.....ddoe ond mae'n.....
heddiw ac mi fydd hi'n .....yfory hefyd. Ddoe mi wnes i .....Neithiwr
mi es i i'r..... Heddiw dw i'n.....a heno mi fydda i'n.....
... Mi fydda i'n dwad adre ..... Wela i chi wythnos nesa, mi fydd gen i
.....i chi!

Hwyl.....

Annwyl dosbarth

Dyma fi yn ..... Roedd y tywydd yn ..... ddoe ond mae hi'n .....
heddiw a bydd hi'n ..... yfory hefyd. Ddoe, ... i a heno bydda i'n
..... . Bydda i'n dod adre ..... Gwela i chi yr wythnos nesa, bydd
..... gyda fi i chi!

Hwyl

.....

Cam 4 - Cyflwyno 'fy'

Atgoffwch y dysgwyr o'r treigladd trwynol yn dilyn yr arddodiad 'yn' gan ddweud bod yr un treigladd yn digwydd yn dilyn 'fy'. Defnyddiwch wrthrychau neu gardiau fflach i gyflwyno'r treigladd. Dylid mynd trwy'r llythrennau'n drefnus. Yna, driliwch y pedair brawddeg 'Dyma....' yn y blwch yn gyflym. Rhwng gerdyn o'r Blwch Adnoddau i bawb. Rhaid iddynt grwydro yn dangos y llun i bawb gan ofyn i'r partner bob tro ddweud 'fy .... i'. Ceir pob un o'r rhagenwau ar gefn y cerdyn felly bydd angen pwysleisio bod angen canolbwyntio ar 'fy'.

Ceir geiriau heb luniau yn Atodiad 2.

Ymarfer 'fy' a lleoliad pethau

Gweithgaredd gyda'r llun yn y llyfr. Dyma'r tro cyntaf y bydd y dysgwyr wedi bod yn lleoli pethau, felly dyma gyfle i ddangos yn ddiriaethol gan ddefnyddio gwrthrychau sut i ddisgrifio lleoliadau pethau.

Er mwyn paratoi, defnyddiwch eich ffôn chi i fodelu. Rhowch e ar rywbeth, o dan rywbeth ac wrth rywbeth. Yna, rhannwch y dosbarth yn barau i gwblhau'r dasg yn y llyfr.

Atgyfnerthu'r treigladd trwynol

Defnyddio enw lle i atgyfnerthu'r treigladd trwynol. Darllenwch dros y 6 brawddeg yn y blwch – dyw'r blwch hwn ddim yn ddril. Yna gofynnwch i'r dysgwyr ddewis 6 lle gwahanol, arwyddocaol iddyn nhw os yn bosib a darllen y brawddegau eto gyda'r llefydd gwahanol.

Ymarfer y treigladd trwynol

Symudwch ymlaen at ddrilio'r bloc 'Pat yw/ydy...' gan ddisodli ar ôl pob brawddeg. Bydd rhagor o waith yn cael ei wneud ar y patrwm hwn yn Uned 27.

Yna, rhaid edrych ar y tabl yn y cwrslyfr a gofyn i bawb ddewis o leiaf 5 elfen, ac ysgrifennu 5 brawddeg yn dilyn y patrwm. Os cewch gyfle, gwiriwch y rhain cyn iddyn nhw ddarllen y brawddegau yn uchel.

Cam 5 - Ymarfer ac Ynganu

Gwaith pâr i ddechrau - llenwi'r bylchau. Gallant ddechrau ei ddarllen i'w gilydd ar ôl gorffen.

Ond bydd angen gwirio bod yr atebion yn gywir cyn iddyn ddechrau darllen.

Cam 6 - Sgwrs

Dylid gosod y cwestiynau canlynol:

Gwrandawriad 1: Gwrando'n gyffredinol a chyfrif faint o weithiau'r mae 'fy' yn codi. Ateb: 8

Gwrandawriad 2: Llenwi colofn 'Beth mae'r plentyn yn ei bacio?'

Gwrandawriad 3: Llenwi colofn yn nodi lle mae'r gwrthrychau. Yna, rhannwch y dosbarth yn a/b, b/a i ymarfer darllen y deialogau.

Cam 7 - Robin Radio

Y brawddegau defnyddiol tro yma ydy "Dw i eisiau/isio trefnu mis mêl", "Pryd dych/dach chi'n priodi?" "Dim gobaith".

"Dw i isio/eisiau trefnu mis mêl" - parau neu droed i feddwl am bethau eraill i'w trefnu (e.e. cyngerdd, parti, cyfarfod, bws, cwrs) a chael y grwpiau i ddeud "Dan/'dyn ni isio trefnu..."

"Pryd dach/dych chi'n priodi?" – Unwaith eto, parau i ddisodli priodi yn gyflym iawn.

Yna mae " Dim gobaith" yn rhoi cyfle i atgoffa'r dosbarth am yr ymadroddion defnyddiol "Dim syniad", "Dim problem" a "Dim diolch" (ac unrhyw ymadrodd hawdd arall sy'n dilyn y patrwm)

Robin Radio Uned 19

Cam 8

Sicrhewch fod pawb yn gwybod beth ydy'r Gwaith Cartref (gan gynnwys dysgu geirfa uned 20), yna crynhowch gynnwys y wers yn Gymraeg. Gofynnwch i'r dysgwyr ddod â llun neu luniau o deulu a ffrindiau i'r dosbarth yr wythnos nesaf.

Uned 19, Atodiad 1 (Gogledd Cymru)

Annwyl ddosbarth,

Dyma fi yn.....Roedd y tywydd yn.....ddoe ond mae'n.....

heddiw ac mi fydd hi'n .....yfory hefyd. Ddoe mi wnes i .....

Neithiwr mi es i i'r..... Heddiw dw i'n.....a heno mi fydda i'n.....

..... Mi fydda i'n dwad adre ..... Wela i chi wythnos nesa,

mi fydd gen i .....i chi!

Hwyl.....

Annwyl ddosbarth,

Dyma fi yn.....Roedd y tywydd yn.....ddoe ond mae'n.....

heddiw ac mi fydd hi'n .....yfory hefyd. Ddoe mi wnes i .....

Neithiwr mi es i i'r..... Heddiw dw i'n.....a heno mi fydda i'n.....

..... Mi fydda i'n dwad adre ..... Wela i chi wythnos nesa,

mi fydd gen i .....i chi!

Hwyl.....

Uned 19, Atodiad 1 (De Cymru)

Annwyl dosbarth,

Dyma fi yn.....Roedd y tywydd yn.....ddoe ond mae
 hi'n.....heddiw a bydd hi'n .....yfory hefyd. Ddoe, ...
 i a heno bydda i'n..... . Bydda i'n dod adre ..... Gwela i chi yr
 wythnos nesa, bydd ..... gyda fi i chi!
 Hwyl.....

Annwyl dosbarth,

Dyma fi yn.....Roedd y tywydd yn.....ddoe ond mae
 hi'n.....heddiw a bydd hi'n .....yfory hefyd. Ddoe, ...
 i a heno bydda i'n..... . Bydda i'n dod adre ..... Gwela i chi yr
 wythnos nesa, bydd ..... gyda fi i chi!
 Hwyl.....

Uned 19, Atodiad 2

tabledi	fy nhabledi i
tocyn	fy nhocyn i
car	fy nghar i
cwestiwn	fy nghwestiwn i
papur newydd	fy mhapur newydd i
pêl	fy mhêl i
doctor	fy noctor i
deintydd	fy neintydd i
gwely	fy ngwely i
gwin	fy ngwin i
beic	fy meic i
blag	fy mag i
menig	fy menig i
llyfr	fy llyfr i
radio	fy radio i
sbectol	fy sbectol i

Canllawiau uned 20

Nod y wers: Dysgu rhagenwau meddiannol ail berson unigol a lluosog

Ffwythiant: Gofyn cwestiynau am eiddo a pherthnasau pobl eraill

Cam 1

Nid oes unrhyw gwestiynau newydd y tro hwn felly awgrymir cyflwyno cwestiynau arholiad Mynediad i ddangos ei bod yn bosib ateb pob cwestiwn ond un (cwestiwn 14 isod). Mae'n werth rhoi'r rhestr yn gyflawn er mwyn dangos mor gyraeddadwy yw'r arholiad. Bydd gweld 'eich' yng nghwestiynau 7 a 10 hefyd yn baratoad ar gyfer yr uned hon.

1. Ble dych chi'n byw? Lle dach chi'n byw?
2. O ble dych chi'n dod yn wreiddiol? O le dach chi'n dŵad yn wreiddiol?
3. Ble aethoch chi i'r ysgol? Lle aethoch chi i'r ysgol?/Lle wnaethoch chi fynd i'r ysgol?
4. Beth yw/ydy'ch gwaith chi? Be' ydy'ch gwaith chi?
5. Oes teulu gyda chi? Oes gynnoch chi deulu?
6. Oes anifeiliaid anwes gyda chi? Oes gynnoch chi anifeiliaid anwes?
7. Ble aethoch chi ar eich gwyliau diwetha? Lle aethoch chi ar eich gwyliau diwetha?
8. Beth wnaethoch chi ddoe? Be' wnaethoch chi ddoe?
9. Beth dych chi'n wneud y penwythnos nesa? Be' dach chi'n wneud y penwythnos nesa?
10. Beth dych chi'n hoffi'i wneud yn eich amser sbâr? Be' dach chi'n hoffi'i wneud yn eich amser sbâr?
11. Ble dych chi'n dysgu Cymraeg? Lle dach chi'n dysgu Cymraeg?
12. Sut daethoch chi yma heddiw? Sut ddaethoch chi i yma heddiw?/ Sut wnaethoch chi ddŵad yma heddiw?
13. Beth dych chi'n (ei) hoffi ar y teledu? Be' dach chi'n (ei) hoffi ar y teledu?
14. Beth mae'n rhaid i chi'i wneud yfory? Be' mae'n rhaid i chi'i wneud yfory?
15. Sut mae'r tywydd heddiw? Sut mae'r tywydd heddiw?
16. Sut roedd y tywydd ddoe? Sut roedd y tywydd ddoe?
17. Am faint o'r gloch dych chi'n codi fel arfer? Am faint o'r gloch dach chi'n codi fel arfer?
18. Beth o'ch chi'n hoffi'i wneud pan o'ch chi'n Be' oeddech chi'n hoffi'i wneud pan blentyn? oeddech chi'n blentyn?

Cam 2

Fel yn y gwersi blaenorol, siaradwch am yr wythnos mewn trioedd. Y tro yma gall y dosbarth ofyn i'w gilydd am y gorffennol a'r wythnos sydd i ddod a chael un frawddeg o adrodd yn ôl gan bawb am berson arall. Cofiwch eto os oes rhywbeth arbennig o ddiddorol yn codi ei bod hi'n werth holi mwy ar y person dan sylw!

Cam 3 – Siarad am lun

Dylai'r dysgwyr fod wedi dod â llun i siarad amdano yn y wers. Rhannwch nhw'n grwpiau o dri i wneud hyn. Os bydd y gweithgaredd yn mynd yn dda, gellid newid y grwpiau nifer o weithiau gan fod y sgil yma o feithrin siarad mor bwysig.

Cam 4 – Adolygu Uned 19

Gosodwch wrthrychau neu luniau o amgylch yr ystafell. Pwyntiwch atyn nhw gan ddweud y geiriau heb dreigladd – e.e. pwrs, beiro, geiriadur, goriadau, bag, cwpan, a rhai sy ddim yn treiglo fel ffôn, ffeil ac ati. Yna bob yn ail mae'r dysgwyr yn holi/ ateb ei gilydd (parau) "Lle mae fy X i?" Rhaid rhoi ateb hefyd er mwyn ymarfer y geiriau lleoli.

Cam 5 – Cyflwyno 'eich'

Casglwch wrthrychau a dweud yn glir wrth bawb: "Dyma eich goriadau chi" "Dyma eich ffeil chi" ac ati. Rhowch y gwrthrychau i aelodau'r dosbarth iddynt fynd o gwmpas yn eu trosglwyddo i'w gilydd.

Nesa, ceir dril i arwain at lenwi ffurflen wybodaeth. Driliwch y brawddegau yn y blwch yn drylwyr (gan dynnu sylw ac 'eich' yn troi'n 'ch' yn dilyn llafariad) ac yna gofynnwch i aelodau'r dosbarth ofyn y cwestiynau i chi. Rhowch fwy nag un ateb i'r cwestiwn "Be ydy'ch gwaith chi? i atgoffa'r dosbarth bod" Tiwtor dw i" a "Dw i'n gweithio fel tiwtor yn gywir.

Yna gofynnwch i'r dysgwyr grwydro i lenwi holiadur Syrjeri Aberheli. Gellir atgoffa'r dysgwyr nad oes rhaid iddyn nhw roi atebion sy'n ffeithiol gywir a does dim angen ateb y cwestiynau hyn mewn brawddeg. Ar gyfer dyddiad geni, dylid cadw'r peth mor syml â phosib, e.e. 19 Awst 1962. Bydd hwn yn gyfle i atgyfnerthu'r misoedd.

Cam 6 - cyflwyno 'dy'

Cyflwynwch yr ail berson unigol 'dy'. Ewch yn drefnus drwy'r llythrennau sy'n treiglo gan ddefnyddio gwrthrychau neu luniau. Rhwng lun neu wrthrych i bawb i grwydro'n dweud 'Dyma dy XX di' a chan drosglwyddo'r gwrthrychau/lluniau i'w gilydd. Hefyd, gellir aildefnyddio'r cardiau sydd yn Uned 19 y Blwch Adnoddau neu'r cardiau yn Atodiad 1.

Dylai'r dysgwyr fod wedi dod â llun gyda nhw i'r dosbarth. Maen nhw'n dangos eu lluniau ac mae'r partner yn gofyn: "Dyma dy X di?" i gael yr ateb "Ia/Ie, dyma fy mrawd i/ Ia/Ie, dyma John fy mrawd i." Neu "Naci/Nage dyma fy mab i". Gofynnwch i'r dosbarth os oes na unrhyw un angen gair newydd (e.e. cefnder).

Driliwch y cwestiynau defnyddiol sy yn blwch. Os y dymunwch, gellir cael pobl i ymarfer y cwestiynau fesul un trwy grwydro a holi. Anogwch y dosbarth i ateb, 'Does dim problem gyda fi/Sgen i ddim problem' i'r cwestiwn olaf.

Cam 7 - Ymarfer gofyn cwestiynau

Driliwch y blwch 'Be ydy/Beth yw dy enw di?' Gofynnwch i bawb godi ar eu traed i wneud y dril yna. Ar ol pob un o'r tri chwestiwn cyntaf, stopiwch a'u cael i holi ei gilydd am funud. Ar ol drilio 'Be ydy/Beth yw dy broblem di?', gofynnwch i'r dysgwyr gerdded o gwmpas yn gofyn y cwestiwn i'w gilydd mewn modd heriol.

Driliwch y cwestiynau yn y blwch. Y cam nesaf ydy rhannu'r dosbarth yn barau i weithio drwy'r bocsus. Rhaid i'r parau ofyn ac ateb bob yn ail.

Cam 8 - Holiadur diddordebau

Cyn rhoi'r holiadur ar waith, helpwch y dysgwyr i amrywio eu hatebion yn hytrach na dweud 'Dw i'n hoffi' bob tro, e.e. Mae diddordeb gyda fi mewn/Mae gen i ddiddordeb mewn... , Dw i wrth fy modd yn XXX.

Cam 9 - Ynganu

Ailadrodd fel dosbarth. Yna pawb i ddewis eu hoff frawddeg, ei hysgrifennu ar ddarn o bapur sgrap, a mynd o amgylch y dosbarth yn dweud eu brawddeg. Eto, os bydd unrhyw un wedi dewis yr un frawddeg, rhaid iddyn nhw adrodd y frawddeg gyda'i gilydd fel pâr/grŵp.

Cam 10 – Sgwrs

Mae'r ddeialog yma'n swnio'n ddigon syml gan ddefnyddio chi, ond o'i newid i "ti" mae'n dra gwahanol.

Y cam cyntaf ydy gwrando ar y ddeialog.

Yna darllen A/B,B/A mewn parau.

Yna newid pob eich.....chi i dy.....di.

Y cam olaf ydy gwrando ar y ddeialog "anffurfiol" fel dosbarth lle gall y dysgwyr wirio eu newidiadau.

Cam 11 – Robin Radio

Y pedwar ymadrodd defnyddiol yw 'Dw i wrth fy modd yn gwylio rygbi', 'Mae'n well gen i/gyda fi', 'Fy hoff ... i', 'Sgen i ddim diddordeb/Does dim diddordeb gyda fi'.

Dw i wrth fy modd- I love..... Ysgrifennwch y frawddeg 'Dw i wrth fy modd yn gwylio rygbi' ar y bwrdd gwyn a gofynnwch i aelodau'r dosbarth ddisodli 'gwylio rygbi'.

Mae'n well gen i/gyda fi – Galwch allan y parau canlynol – un ar y tro:

Rygbi/pêl-droed

Rhedeg/cerdded

Bwyta yn y tŷ/bwyta allan

Mynd i'r sinema/Mynd i'r theatr

Bara gwyn/bara brown

Rhaid i barau greu brawddeg yn dweud 'Mae'n well gyda fi/gen i X'.

Gellid dynodi hanner yr ystafell i gynrychioli un rhan o bob pâr. Rhaid i'r dysgwyr symud i'r rhan honno o'r ystafell a dweud 'Mae'n well gyda ni/gynnon ni XXX'.

Ysgrifennwch 'Fy holl liw i' ar y bwrdd gwyn a gofynnwch am gyfieithiadau cyflym yn defnyddio 'hoff'. Gellir tynnu sylw at y ffaith bod treiglod oherwydd bod yr ansoddair yn dod o flaen yr enw, fel gyda 'hen'. Yna, gofynnwch i'r dysgwyr ddweud beth yw eu hoff liw a'u hoff le.

Sgen i ddim diddordeb/Does dim diddordeb gyda fi – Ysgrifennwch y frawddeg 'Sgen i ddim diddordeb mewn rygbi/Does dim diddordeb gyda fi mewn rygbi' ar y bwrdd gwyn gan ofyn i bobl ddisodli'r gair 'rygbi'.

Robin Radio Uned 20

Cam 12

Sicrhewch fod pawb yn gwybod beth ydy'r Gwaith Cartref (gan gynnwys dysgu geirfa uned 20), yna crynhowch gynnwys y wers yn Gymraeg.

Uned 20, Atodiad 1

tabledi	dy dabledi di
tocyn	dy docyn di
car	dy gar di
cwestiwn	dy gwestiwn di
papur newydd	dy bapur newydd di
pêl	dy bêl di
doctor	dy ddoctor di
deintydd	dy ddeintydd di
gwely	dy wely di
gwin	dy win di
beic	dy feic di
bag	dy fag di
menig	dy fenig di
llyfr	dy lyfr di
radio	dy radio di
sbectol	dy sbectol di

Canllawiau uned 21

Nod y wers: Dysgu ffurfiau gorchmynnol unigol a lluosog
Ffwythiant: Cyfeirio a rhoi cyfarwyddiadau

Cam 1

Y banc cwestiynau:

Be ydy'ch enw chi?/Beth yw'ch enw chi?
 Be ydy'ch cyfeiriad chi?/Beth yw'ch cyfeiriad chi?
 Be ydy'ch cod post chi?/Beth yw'ch cod post chi?
 Be ydy'ch gwaith chi?/Beth yw'ch gwaith chi?
 Be dach/Beth dych chi'n hoffi wneud yn eich amser sbâr?

Cam 2- meithrin sgiliau siarad rhydd

Fel yn y gwersi blaenorol, siaradwch am yr wythnos mewn trioedd (y tro yma gall y dosbarth ofyn i'w gilydd am y gorffennol a'r wythnos sydd i ddod) a chael un frawddeg o adrodd yn ôl gan bawb am berson arall. Cofiwch eto os oes rhywbeth arbennig o ddiddorol yn codi ei bod hi'n werth holi mwy ar y person dan sylw!

Cam 3 - Adolygu Uned 20

Gofynnwch i'r dosbarth greu holiadur syml ar ddarn o bapur fel isod:

Enw	Ffôn	Car	Bag	Cot

Rhaid siarad â chwe pherson yn ymarfer 'Lle mae eich/dy...?' Dylid defnyddio 'chi' gyda'r tri pherson cyntaf ac yna newid i 'ti'. Dywedwch wrth y dysgwyr am gadw eu hatebion yn syml ac ateb trwy ddweud 'Sgen i ddim X/Does dim X gyda fi' os nad yw'r eitem dan sylw ganddynt.

Er mwyn ymarfer cwestiynau 'Be ydy'ch../Beth yw'ch...?', ceir set o gwestiynau yn Atodiad 1.

Cam 4 - Gorchmynion (chi)

Edrychwch ar yr enghreifftiau o'r ffurfiau gorchmynnol sydd eisoes wedi codi yn y cwrs (yn y cwrslyfr). Gellir ymarfer eu dweud nhw ond nid yw hwn yn ddril. Daw yn amlwg bod angen ychwanegu'r terfyniad –wch.

Mae'r dril cyntaf yn un syml er mwyn cael pobl i symud. I ddechrau, dylen nhw ddilyn eich gorchmynion chi, heb ddweud dim. Wedyn, gellir eu gwahodd i ddweud y gorchymyn wrth ei wneud. Yn olaf, gallan nhw yn gyntaf eich gorchymyn chi ac yna gorchymyn eu partner.

Mae'r dril nesaf o fewn cyd-destun swyddfa. Driliwch bob brawddeg yn drylwyr a rhannwch y dosbarth yn barau i geisio cofio cymaint â phosib o'r brawddegau. Fel cam olaf, meimiwch y brawddegau (mewn trefn wahanol) a chael y dosbarth i gofio'r frawddeg. (Y rheol gyda'r enghreifftiau yma yw bod y terfyniad yn cael ei ychwanegu at y berfenw.)

Yn y bloc dril nesaf, ceir enghreifftiau o ollwng y llafariad olaf i greu'r gorchymyn. Mae'r bloc o fewn cyd-destun paratoi i fynd ar wyliau.

Er mwyn ymarfer gorchmynion sy'n gollwng y llafariad olaf, ceir pum brawddeg yn y cwrslyfr. Gêm stamina i barau – rhaid iddyn nhw ddisodli'r gair a danlinellir bob yn ail i greu cymaint â phosib o frawddegau newydd.

Yna, trowch at y bloc sy'n cyflwyno berfau a chanddynt fôn afreolaidd. Driliwch nhw'n drylwyr, gan dynnu sylw at y cyngor bach defnyddiol "'Eds will roll and 'egs will smash'.

Defnyddiwch y ddau orchymyn 'Cerddwch' a 'Clapiwch'. Pan fyddwch chi'n dweud 'Cerddwch', mae'r dysgwyr yn cerdded a phan fyddwch chi'n dweud 'Clapiwch', maen nhw'n clapio. Ar ôl tipyn, rhaid iddyn nhw glapio pan fyddwch chi'n dweud 'Cerddwch' a cherdded pan fyddwch chi'n dweud 'Clapiwch'.

Ceir ymarfer gwrando i ddilyn. Chwaraewch y gorchmynion sydd wedi'u recordio a rhaid i'r dysgwyr rifo'r gorchmynion yn y drefn y byddant yn eu clywed. Maent wedyn yn gallu ceisio eu cofio. Cânt wirio eu gwaith trwy wrando eto.

Fel cam olaf, ymdrinnir â rhagor o ferfau afreolaidd – bod, mynd, dŵad, gwneud. Wrth ddysgu 'Ewch', sefwch o flaen y dosbarth yn eu cyfarwyddo i 'Ewch i'r dde/i'r chwith' ac mae'r dosbarth yn dilyn y symudiadau. Maent wedyn yn gwneud hynny mewn grwpiau o dri neu bedwar – gan gymryd tro i roi'r gorchmynion i'w gilydd.

Ar ôl drilio'r brawddegau i gyd, rhannwch yr ystafell yn ddau hanner gan ofyn i'r dosbarth i gyd ddod i sefyll yn y blaen. Rhaid i chi ddweud brawddegau megis:

Os yw'ch pen-blwydd rhwng Ionawr a Mehefin, ewch i'r dde. Os yw'ch pen-blwydd rhwng Gorffennaf a Rhagfyr, ewch i'r chwith.

Os dych/dach chi'n hoffi bara gwyn, ewch i'r dde. Os dych/dach chi'n hoffi bara brown, ewch i'r chwith.

Os dych/dach chi'n darllen papur newydd, ewch i'r dde. Os dych/dach chi ddim, ewch i'r chwith.

Os dych/dach chi'n bwyta cig, ewch i'r dde. Os dych/dach chi ddim, ewch i'r chwith.

Os aethoch chi i'r ysgol yng Nghymru, ewch i'r dde. Os aethoch chi ddim i'r ysgol yng Nghymru, ewch i'r chwith.

Os byddwch chi yn y tŷ nos Sul, ewch i'r dde. Os fyddwch chi ddim yn y tŷ nos Sul, ewch i'r chwith.

Cofiwch ddweud, 'Dewch yn ôl' bob tro.

Os oes gennych grŵp da, gellid gofyn iddyn nhw greu brawddegau ychwanegol ar gyfer y gweithgaredd yma.

Cam 5 – Cyflwyno gorchmynion (ti)

I ddechrau, ceir yr un dril a ddefnyddiwyd i gyflwyno 'chi'. Y tro hwn, dewiswch un person i ddilyn eich gorchmynion chi, heb ddweud dim byd. Driliwch y bloc a gofynnwch i'r dysgwyr orchymyn ei gilydd.

Cyd-destun y tŷ a geir ar gyfer berfau sy'n ychwanegu terfyniad at y berfenw. Ni ddylai'r gwaith hwn fod yn anodd. Dim ond newid terfyniad a geir yma. Fel y gwnaed uchod, meimiwch y gorchmynion i gael y dysgwyr i gofio'r brawddegau. Rhannwch y dosbarth yn barau i feimio i'w gilydd.

Mae'r berfau sy'n gollwng y llafariad olaf o fewn cyd-destun 'Cyn mynd i'r ysgol'. Driliwch y brawddegau'n dda. Yna, rhwng set o gardiau i bob pâr – naw cerdyn ac arnynt y geiriau gwely, tedi, brechwast, gwisg ysgol, wyneb, dannedd, bag, gwaith cartref, cloc'. Rhaid i'r dysgwyr gofio'r brawddegau a cheisio cofio'r drefn yn y bocs dril. Yn lle creu'r cardiau, gellid rhoi'r geiriau, mewn trefn wahanol, ar y bwrdd gwyn neu ar sleid PowerPoint.

Trowch unwaith eto at y berfau afreolaidd – bod, mynd, dod, gwneud. Fel y gwnaed gyda 'ewch', gofynnwch i barau gyfarwyddo ei gilydd gan ddweud 'Cer/dos i'r dde/chwith'.

Cam 6 – Ymarfer gorchmynion

Ymarfer i gael pawb ar eu traed. Dylai'r tiwtor yn gyntaf roi'r gorchmynion (chi) sydd yn y cwrslyfr i bawb gan wneud y stumiau priodol. Mae'r dysgwyr wedyn yn ceisio cofio rhai o'r gorchmynion ac yn eu gweiddi allan i bawb wneud y stumiau. Yn olaf, rhannwch y dosbarth yn barau i wneud hyn. Mae'r dysgwyr wedyn yn darllen y gorchmynion (ti) o'r llyfr a'r tiwtor yn unig yn ufuddhau. Mae'r tiwtor wedyn yn gorchymyn unigolion i wneud y pethau hyn. Y cam nesaf yw gwahodd y dosbarth i weiddi allan unrhyw beth maen nhw'n ei gofio ac yna rhannu'r dosbarth yn barau (newydd) i gyfarwyddo ei gilydd.

Penwythnos i ffwrdd yng Nghymru – Trowch at y grid yn y cwrslyfr. Gwnewch y golofn 'chi' yn gyntaf. Mae un dysgwr yn gofyn 'Ble 'dyn ni'n gallu mynd/Lle dan ni'n medru mynd?' Mae'r partner arall yn ateb trwy ffurf orchmynnol, e.e. Ble 'dyn ni'n gallu mynd? Ewch i Gaerdydd.' Rhaid wedyn gwneud yr un peth ar gyfer y ffurf unigol ond y cwestiwn fydd 'Ble/Lle dw i'n gallu/medru mynd?'

Gêm y gadair wag

Rhowch y dosbarth i eistedd mewn cylch a rhowch un gadair wag. Dylech chi fod ar wahân i'r cylch.

Rhowch gyfres o orchmynion. Os yw'r gorchymyn yn wir i'r bobl yn y grŵp, rhaid iddynt godi a symud i gadair wag. Math o orchmynion:

- Symudwch os dych/dach chi'n gwisgo 'trainers'/esgidiau du.
- Symudwch os dych/dach chi'n gyrru Ford/car bach.
- Symudwch os cawsoch/gaethoch chi dost/uwd i frecwast.
- Symudwch os dych/dach chi'n gwyllo 'enw cyfres deledu boblogaidd'.
- Symudwch os dych/dach chi'n hoffi mynd i'r sinema/theatr.

Ar ôl tipyn, newidiwch y rheolau. Dwedwch fod rhaid i un o'r bobl sy'n eistedd o boptu i'r gadair wag roi'r gorchymyn nesaf.

Cam 7 - Cyflwyno peidiwch/paid

Hwn fydd y tro cyntaf i'r dysgwyr yn y gogledd ddod ar draws y treigladau llaes yn iawn (ac eithrio 'ches i ddim'). Bydd felly angen drilio'n drylwyr. Defnyddiwch y lluniau i'r dysgwyr ymarfer.

Cam 8 - Ynganu

Deialog a geir yma sydd wedi'i seilio ar ddeialog mewn papur arholiad Mynediad.

Cam 9 - Sgwrs

Ar ôl chwarae'r ddeialog, rhannwch y dosbarth yn barau i'w hymarfer. Yna, dywedwch fod person 17 oed yn gwneud prawf felly mae'r arholwr yn defnyddio 'ti'.

Anogwch y dysgwyr i greu brawddegau am eu prawf/proffion gyrru nhw, e.e.

Mi wnes i fy mhrawf gyrru yn XX ac mi wnes i basio ar ôl dau brawf.

Gwnes i fy mhrarf gyrru yn XX a phaisiais i ar ôl dau brawf.

Gellid gofyn i'r dysgwyr adrodd yn ôl am berson arall yn y trydydd person.

Cam 10 - Gwyllo - Croeso i Ruthun

Fel y nodir yn y cwrs, y tro cyntaf rhaid i'r dysgwyr nodi faint o weithiau maen nhw'n clywed EWCH. Yr Ateb: 4

Yna, rhaid iddynt nodi'r holl orchymynion, sef Dewch, Cychwynnwch, Edrychwch, Cerddwch, Ewch, Cofiwch, Ewch, Arhoswch, Ewch, Edrychwch, Ewch, Gorffennwch. Fel trydydd cam, rhowch y lleoliadau hyn ar y bwrdd gwyn: Parc Afon Clwyd, Carchar Rhuthun, Heol Clwyd, Siop Elfair, y Sgwâr, Tŷ Nantclwyd y Dre, y Ganolfan Grefft. Rhaid i'r dysgwyr eu rhoi yn yr un drefn ag y maen nhw'n ymddangos yn y fideo (sef, y drefn uchod felly bydd angen eu cymysgu). Yna, rhaid creu gorchymyn ar gyfer pob un o'r lleoliadau.

Chwaraewch y fideo unwaith eto i gloi.

Cam 11 – Robin Radio

Yr ymadroddion i'w hymarfer yw:

Ydw i'n eich nabod chi? – Pawb ar eu traed. Rhannwch y dosbarth yn ddau grŵp – Partner A a Phartner B. Mae pob Partner A yn mynd o gwmpas yn cyfarch Partneriaid B wrth eu henwau ac mae pob Partner B yn ymateb trwy ddweud 'Ydw i'n eich nabod chi?' Gellir cyfnewid rôl ar ôl munud.

Dw i newydd symud nôl - Er mwyn osgoi ymwneud â'r treigladd yma, gwnewch ymarfer cyfieithu gyda'r berfau canlynol: agor y drws, ymddeol, ateb, eistedd.

Ers talwm/Ers llawer dydd – Pawb i roi un frawddeg, e.e. Ro'n i'n byw yn XX ers talwm, neu weithgaredd roedden nhw'n arfer ei wneud.

Robin Radio 21.

Cam 12

Sicrhewch bod pawb yn gwybod beth ydy'r Gwaith Cartref (gan gynnwys dysgu geirfa uned 22), yna crynhowch gynnwys y wers yn Gymraeg.

Uned 21, Atodiad 1

Be ydy'ch enw chi?	Beth yw'ch enw chi?
Be ydy'ch cyfeiriad chi?	Beth yw'ch cyfeiriad chi?
Be ydy'ch cod post chi?	Beth yw'ch cod post chi?
Be ydy'ch cyfeiriad ebost chi?	Beth yw'ch cyfeiriad ebost chi?
Be ydy'ch rhif ffon chi?	Beth yw'ch rhif ffon chi?
Be ydy'ch swydd chi?	Beth yw'ch swydd chi?
Be ydy'ch diddordebau chi?	Beth yw'ch diddordebau chi?
Be ydy'ch newyddion chi?	Beth yw'ch newyddion chi?

Canllawiau uned 22

Nod y wers: Siarad yn y gwaith ac adolygu unedau 16 - 21.

Cyflwynir Pwy sy...? Beth/Be sy...? a Faint sy...?

Ffwythiant: Defnyddio'r Gymraeg yn y Gwaith

Cam 1 – Banc cwestiynau

Dwedwch/Dudwch un peth am eich ffrind gorau.

Dwedwch/Dudwch un peth am eich tŷ chi.

Cam 2 – meithrin sgiliau siarad rhydd

Gan bod cymaint o waith siarad yn yr uned yma, gofynnwch i barau ddweud un peth wnaethon nhw ers y wers diwethaf wrth eu partner. Yna adrodd beth wnaeth eu partner wrth y dosbarth.

Cam 3 – Lluniau o arwyddion

Dylai'r dysgwyr fod wedi casglu lluniau o arwyddion Cymraeg. Rhwch gyfle i bawb ddangos yr arwyddion sy ganddynt a thrafodwch unrhyw beth o ddiddordeb a fydd yn codi.

Cam 4 – Adolygu

Ar ddechrau pob uned adolygu, ceir gêm yn defnyddio pecyn o gardiau.

Dosbarthwch tua 10 cerdyn i bob grŵp o dri. Rhaid iddynt droi'r cardiau un ar y tro ac ateb y cwestiwn yn y sgwâr cyfatebol. Byddwch wedi gofyn i'r dysgwyr baratoi ar gyfer hyn fel gwaith cartref drwy edrych yn ôl trwy'r gwर्सlyfr ac ar yr adnoddau ar-lein am y 6 uned ddiwethaf. Dylid cael 2 ymwelydd o leiaf i ymuno yn y gweithgaredd a rhannu'r dosbarth yn 2 grŵp o leiaf. Gellir symud y siaradwyr rhugl i grwpiau gwahanol i ymuno yn y gweithgaredd. Gellid manteisio ar yr ymwelwyr i ddechrau ymarfer gofyn cwestiwn gyda'r geiriau sbardun yn arholiad Mynediad. Ceir set o'r cardiau hyn yn y Blwch Adnoddau (Uned yr Arholiad). Rhwch y cardiau allan er mwyn i'r dysgwyr godi un cerdyn a gofyn cwestiwn. Gellir rhannu'r dosbarth a'r siaradwyr yn grwpiau ond sicrhewch fod amrywiaeth o eiriau sbardun (e.e. cwestiwn, cyfnod o amser, berfenw) i sbarduno patrymau gwahanol.

Cam 5 - Sgwrs 1

Cofiwch mai uned adolygu ac ymestyn ydy hon sy'n ailgylchu iaith o fewn deialogau. Sefyllfa'r gweithle sydd dan sylw yn yr uned hon.

Deialog y Swyddfa – ar ôl y gwrandawriad 1af, gofynnwch lle mae'r sgwrs yn digwydd. Wrth wrando eilwaith, gofynnwch i'r dysgwyr lenwi'r grid yn nodi beth sydd ar goll a lle maen nhw'n cael eu ffeindio. Chwaraewch y sgwrs ar ôl i chi wirio'r atebion. Rhannwch y dosbarth yn barau i ddarllen y ddeialog fel y mae, yna gellir disodli, yn enwedig os oes pobol sy'n gweithio mewn Swyddfa yn aelodau o'r dosbarth.

Cam 6 – Sy

Er mai yn y cwrs Sylfaen bydd sylw manwl i'r patrwm yma, mae'n gyffredin iawn ar lafar felly rhaid ei gyflwyno yn fras yn ystod y cwrs Mynediad. Felly yn gyntaf, heb edrych yn y llyfr, gofynnwch i'r dysgwyr a ydyn nhw'n cofio'r ymadroddion "Pwy sy'n siarad?", "Beth/Be ' sy'n bod?", "Beth/Be sy'n digwydd?" a "Pwy sy'n gwneud y rhaglen?"

Yna gofynnwch "Pwy sy'n gweithio heddiw?" (yfor y ddosbarth nos). Codwch eich llaw ac annog y rhai sy'n gweithio i wneud hefyd. Atebwch eich hun: "Fi, Gareth, Tom...ac ati neu "Dim ond fi".

Yna gofynnwch "Pwy sy'n dod/dŵad i'r dosbarth nesa?" Gobeithio bydd pawb yn codi llaw i chi ddweud "Pawb".

Yna gofynnwch "Pwy sy'n dysgu'r dosbarth"? yr ateb ydy "Fi (Peidiwch ag ateb mewn brawddeg!)

Driliwch y cwestiynau sy yn y llyfr. Darllenwch dros y cwestiynau yn y llyfr gan dynnu sylw at yr atebion hefyd. Ni ddylid ateb mewn brawddegau pwysleisiol - naill ai un gair neu Mae Gareth yn gweithio heddiw.

Yna trowch at y lluniau a'r cwestiynau yn y llyfr a gofyn iddyn nhw mewn trioedd weithio allan pa lun sy'n perthyn i ba gwestiwn. Yna ysgrifennwch protestio/siarad/ parti/paned/gêm/marathon/cyngerdd/? a gofyn i'r dysgwyr gofio'r cwestiynau mewn parau, heb edrych ar y llyfr.

Y cam nesaf yw drilio'r bloc sy'n cyflwyno defnydd o sy o flaen arddodiaid mewn cwestiynau'n dechrau gyda Pwy, Beth/Be neu Faint. Driliwch y bloc ac yna ceir dau weithgaredd posibl i ymarfer:

Gellir rhoi gwrthrychau ar, dan neu wrth wahanol bethau yn yr ystafell a rhaid i'r dysgwyr ffurfio cwestiynau yn defnyddio Beth/Be sy... ,e.e. Beth/Be sy ar y gadair? Llyfr.

Yna, gellir dweud cyfres o frawddegau a rhaid i'r dysgwyr ffurfio'r cwestiwn, e.e.

Mae John ar y ffôn.

Mae Pobol y Cwm ar y teledu.

Mae pump yn y dosbarth heddiw.

Mae Cyw ar y teledu.

Mae deg yn y dosbarth heddiw.

Mae Newyddion Naw ar y teledu.

Mae Siân ar y ffôn.

Mae'r plant ar y ffôn.

Mae saith yn y dosbarth heddiw.

Cam 7 - Sgwrs 2 a gwrando

Paratoi at y cwestiwn ar amserau a phrisiau ym mhrawf gwrando arholiad Mynediad a geir yma. Yn gyntaf gwrandewch ar Sgwrs 2 a gofyn i'r dosbarth beth ydy'r pwnc. Gwrandawriad 2 - ofynnwch iddyn nhw nodi ble, pryd ac am faint o'r gloch mae'r cyfarfod. Dylid trafod yr ateb gyda phartner.

Gwrandawriad 3 - Gofynnwch faint ydy'r pris a pham.

Y cam olaf ydy darllen y ddeialog mewn parau a newid y diwrnod, amser a phris.

Ewch ymlaen at y darn gwrando Mynediad - hysbysebion. Caniateir chwarae'r hysbysebion dair gwaith. Gofynnwch i'r dosbarth wirio'r atebion gyda phartner cyn mynd drostynt fel dosbarth cyfan. Cyflwynwch ddau ymadrodd cyffredin sy'n codi yn y darnau Gwrando hyn - Mynediad am Ddim, yr un (e.e. punt yr un). Atgoffwch y dysgwyr bod y gair punt yn fenywaidd - dwy bunt, tair punt, pedair punt.

Yna gosodwch dasg siarad i'r parau greu deialog yn defnyddio manylion o un o'r hysbysebion ond ar batrwm sgwrs 2. Anogwch rai parau i ddarllen eu deialogau i'r dosbarth (wedi eu cywiro).

Cam 8 - Sgwrs 3

Dyma'r ddeialog fwyaf cymhleth. Wedi 'r gwrandawriad 1af, gofynnwch i'r dosbarth beth sy'n digwydd. Dim ond ateb syml a ddisgwylir e.e. cyfarfod yn y swyddfa.

Gwrandawriad 2 - Gofynnwch faint o bobol sy' yn y cyfarfod ac ydyn nhw'n cofio rhai enwau?

Gwrandawriad 3 - Gofynnwch lle mae'r pennaeth wedi bod a beth oedd o'n ei wneud yno.

Y cam olaf ydy darllen y ddeialog A/B, B/A.

Cam 9 - Ymarfer atebion cadarnhaol dyfodol Bod.

Gofynnwch i barau baru'r cwestiynau a'r atebion cywir, yna creu cwestiynau tebyg ar yr un patrwm.

Cam 10 - Gwyllo

Chwaraewch y fideo o Gwilym Bowen Rhys yn canu Tŷ Bach Twt.

Wedyn, gofynnwch i'r dysgwyr lenwi'r bylchau o'r ail dro ymlaen. Yn y De, bydd angen egluro bod Mae gen i yn cyfateb i Mae gyda fi.

Cam 11 - Robin Radio

Mae hwn yn gyfle i fynd yn ôl at Robin Radio Uned 21 ac atgoffa'r dysgwyr o'r tri ymadrodd defnyddiol: Roeddech/Ro'ch chi'n sôn..., ers y dechrau, gyferbyn â'r llyfrgell.

Roeddech/Ro'ch chi'n sôn... - Rhowch y geiriau SÔN/MEDDWL/GWYBOD/POENI ar y bwrdd gwyn. Gofynnwch i barau feddwl am gymaint o frawddegau â phosib yn dechrau gyda "Roeddech/Ro'ch chi'n.....am....." Rhowch 2 funud iddyn nhw, yna gofynnwch am atebion.

Gyferbyn â'r llyfrgell - Gofynnwch i'r dosbarth ateb y cwestiynau canlynol:

- Be/beth sy gyferbyn â chi rwan/nawr?
- Be/beth sy gyferbyn â'r stafell ddosbarth?
- Be/beth sy gyferbyn â (yr adeilad lle mae'r dosbarth)?
- Be/beth sy gyferbyn â'ch tŷ chi?

Robin Radio Uned 22.

Cam 12

Sicrhewch bod pawb yn gwybod beth ydy'r Gwaith Cartref, yna crynhowch gynnwys y wers – yn Gymraeg.

Canllawiau uned 23

Nod y wers: Dysgu'r patrwm Rhaid - pob person cadarnhaol, negyddol a chwestiwn.

Ffwythiant: Siarad am orfod gwneud rhywbeth

Cam 1 - Banc Cwestiynau

Beth/be sy yn y sinema ar hyn o bryd?

Cam 2 - Meithrin sgiliau siarad rhydd

Fel yn y gwersi blaenorol, siaradwch am yr wythnos mewn trioedd (y tro yma gall y dosbarth ofyn i'w gilydd am y gorffennol a'r wythnos sydd i ddod) a chael un frawddeg o adrodd yn ôl gan bawb am berson arall. Cofiwch eto os oes rhywbeth arbennig o ddiddorol yn codi bod hi'n werth holi mwy ar y person dan sylw!

Cam 3 - Adolygu Uned 21

Rhowch y cyfarwyddiadau canlynol i'r dosbarth:

Codwch. Gwnewch gylch. Cerddwch i'r chwith. Arhoswch. Cerddwch i'r dde. Arhoswch. Codwch eich braich dde. Codwch eich braich chwith. Rhowch eich breichiau i lawr. Ffeindiwch bartner.

Yna gofynnwch i'r dysgwyr gyfeirio ei gilydd i wneud pethau gan ddefnyddio "ti"

Ar ôl 2 funud, dywedwch "Eisteddwch".

Cam 4 - Cyflwyno Rhaid i mi/fi

Cyflwynwch y patrwm gan ddefnyddio'r berfau yn y blwch cyntaf. Dosbarthwch gerdyn ac arno lun yn dynodi gweithgaredd i bawb i gael gweithgaredd crwydro i atgyfnerthu'r patrwm – pawb yn cadw'r un cerdyn i ddechrau ac yna'n cyfnewid cerdyn bob tro. Ceir digon o gyfle yma i bawb bersonoli.

Cyflwynwch y cwestiwn: Oes rhaid i ti...? Defnyddiwch yr un cardiau fflach i ymarfer y cwestiwn gyda gweithgaredd crwydro arall.

Cyflwyno Does dim rhaid...

Cyn troi at y brawddegau yn y cwrslyfr, defnyddiwch gardiau CBAC unwaith eto i drilio'r negyddol. Gofynnwch i bawb bersonoli. Ewch ymlaen i ddrilio'r blwch sy'n cyflwyno 'ni' a 'chi'.

Rhowch restr ar y bwrdd gwyn o dasgau diflas a gofynnwch i'r dysgwyr ofyn i'w gilydd: Oes rhaid i ti lenwi'r tanc petrol/ smwddio/ac ati. Gofynnwch iddyn nhw ffeindio 2 beth yn gyffredin i ddweud wrth y dosbarth "Does dim rhaid i ni..." Gellir gofyn i ddosbarth mentrus feddwl am dasgau diflas eu hunain.

Cam 5 - Trafod yr ymweliad allan o'r dosbarth.

Rhannwch y dysgwyr yn grwpiau o 3 neu 4 i drafod posibiliadau ar gyfer ymweliad dosbarth i rwywle lle bydd yn bosib i'r dosbarth siarad Cymraeg yn ystod amser gwrs cyn diwedd y flwyddyn academaidd. Mae'n hanfodol bod y tiwtor wedi meddwl am opsiynau ymarferol o fewn cyfyngiadau amser y dosbarth a lleoliad y dosbarth! Bydd angen dod i benderfyniad. Mae'n hanfodol pwysleisio i'r dosbarth bod hyn yn rhan hanfodol o'r cwrs ac yn wers bwysig i'w mynychu!

Cam 6 – Parhau i gyflwyno 'rhaid'

Driliwch y patrwm Rhaid i Marc/ Mari/ iddo fo/ iddi hi/ i'r plant/ iddyn nhw. Yn hytrach na defnyddio'r brawddegau yn y gwrslyfr, gellid defnyddio'r bobl yn y dosbarth i sbarduno'r dril. Gofynnwch i bawb am frawddeg yn dilyn y patrwm, 'Rhaid i mi/ fi XX yfory'. Defnyddiwch yr wybodaeth am aelodau'r dosbarth i gyflwyno'r trydydd person – yn gyntaf yn defnyddio enwau, ac yna rhagenwau (gwrywaidd i gyd, benywaidd i gyd neu fel arall). Os bydd dau berson yn gwneud yr un peth, defnyddiwch nhw i gyflwyno'r trydydd person lluosog. Fel arall, defnyddiwch gardiau fflach CBAC. Darllenwch dros y bloc dril yn y cwrslyfr.

Trowch at y grid. Yn gyntaf, lluniwch frawddeg gan ddefnyddio un elfen o'r tair colofn. Yna, gofynnwch am frawddeg gan rywun o'r dosbarth. Yna, rhannwch y dosbarth yn barau i weithio drwy'r grid. Mae atebion rhesymegol ar gael ond nid oes rhaid eu dilyn.

Mae angen y cardiau "Cadarnhaol/Cwestiwn/Negyddol" o'r Pecyn Adnoddau ar gyfer y gweithgaredd nesaf gyda'r dis. Mae'r rhif ar y dis yn cynrychioli'r rhagenw i'w ddefnyddio ac mae'r cerdyn yn dynodi brawddeg gadarnhaol, cwestiwn neu frawddeg negyddol. Rhaid gweithio trwy'r grid o'r top i'r gwaelod.

Nesaf, ceir gwaith pâr yn dewis yr ymateb gorau i'r frawddeg ar yr ochr chwith.

Yn olaf, mae angen drilio bloc Rhaid i mi beidio/Rhaid i fi beidio. Er mwyn ymarfer y patrwm, gosodwch sefyllfaoedd gan ofyn i'r dysgwyr roi cyngor i chi gan ddefnyddio Rhaid i chi neu Rhaid i chi beidio, e.e. Dych chi eisiau colli pwysau, Dych chi eisiau dysgu Cymraeg, Dych chi eisiau swydd newydd.

Cam 7 - Sgwrs

Rhannwch y dosbarth yn barau gwahanol. Ar ôl y gwrandawriad cyntaf gofynnwch

Ble mae Tadcu wedi bod?/Lle mae Taid wedi bod?

Yna, chwaraewch y sgwrs eto a gofynnwch:

Pam mae peswch ar Tadcu?/Pam mae gan Taid beswch?

Beth mae'n rhaid iddo fe stopio wneud?/Be mae'n rhaid iddo fo stopio wneud?

Faint yw oed Tadcu?/Faint ydy oed Taid?

Yna, gofynnwch i'r dysgwyr ddarllen y ddeialog ddwywaith.

Cam 8 - Ynganu

Gofynnwch i'r dosbarth ddarllen yn ddistaw gyntaf a thanlinellu geiriau anodd eu dweud. Yna, trafodwch fel dosbarth pa eiriau sy'n anodd. Ewch dros y geiriau hynny fel dosbarth. Yna darllenwch gyda'r tiwtor yn darllen A, a'r dosbarth yn darllen B (gan ofalu ynganu'n ofalus a thynnu sylw at y geiriau anodd), ac yna fel arall. Y cam olaf ydy cael y dysgwyr i ddarllen gyda'i gilydd A/B, B/A.

Cam 9 - Caernarfon

Os oes cyfleusterau dangos y fideo ar gael yn y dosbarth, gwnewch y gwaith fideo yn y wers. Os nad oes, gosodwch y dasg fel gwaith cartref gwyllo a gofyn i'r dysgwyr ysgrifennu pwyntiau bwled am y dre.

Cam 10 - Robin Radio

Atgoffwch y dosbarth o'r brawddegau defnyddiol ac ymarfer: Mae hi wrth ei bodd, Dydy/Dyw hi byth yn hwyr, yma o hyd.

Mae hi wrth ei bodd – Cyflwynwch Dw i wrth fy modd ac yna Dw i wrth fy modd yn coginio. Gofynnwch i bawb ddisodli 'coginio'. Yna gofynnwch am frawddegau am aelodau benywaidd y dosbarth er mwyn ymarfer adrodd yn ôl yn y trydydd person a defnyddio 'wrth ei bodd'.

Dydy hi byth yn hwyr – Gofynnwch i barau gyfieithu ychydig o frawddegau, e.e. She is never early, It is never busy in town, It is never snows.

Yma o Hyd - Os dymunwch/medrwch, chwaraewch y gân Yma o Hyd (mae'r ddolen ar y safle rhyngweithiol) gydag Isdeitlau Saesneg. Medrwch sôn am yr Eisteddfod Genedlaethol hefyd gan fod y clip yn dod o gyngerdd yn y pafiliwn.

Robin Radio Uned 23.

Cam 11

Sicrhewch bod pawb yn gwybod beth ydy'r Gwaith Cartref (gan gynnwys dysgu geirfa uned 24), yna crynhowch gynnwys y wers yn Gymraeg.

Canllawiau uned 24

Nod y wers: Cyn ar Ar ôl

Ffwythiant: Siaradwch am gyfres o ddigwyddiadau mewn trefn

Cam 1 – Banc cwestiynau

Be/Beth mae'n rhaid i chi wneud ar ôl y dosbarth?

Be/Beth mae'n rhaid i chi wneud yfory?

(Mae'r cwestiynau hyn yn codi yn y gweithgaredd adolygu isod hefyd felly gellid eu hepgor o'r pecyn tan y wers nesaf.)

Cam 2 – Meithrin sgiliau siarad rhydd

Rhannwch y dosbarth yn barau neu'n driodded i rannu eu newyddion am ychydig o funudau. Dylid cael sesiwn adrodd yn ôl yn y trydydd person.

Cam 3 - Adolygu Uned 23

Gofynnwch i'r dysgwyr greu eu holiaduron eu hunain ar ddarn o bapur:

Enw	Heno	Yfory	Nos Sadwrn	Nos Sul

Yn syml iawn, rhaid iddynt holi ei gilydd gan ddefnyddio'r cwestiwn, 'Be/beth mae'n rhaid i ti/chi wneud X?' Dylent holi hyd at 5 person a dylid cynnal sesiwn adrodd yn ôl.

Cam 4 – Cyflwyno ‘Ar ôl i fi/mi...’

Y mae'r gwaith hwn yn arwain yn naturiol o 'Rhaid i fi/mi', sef rhagor o ymadroddion o dan reolaeth yr arddodiad 'i'. Mae'r dril cyntaf o fewn cyd-destun dechrau dysgu Cymraeg. Ar ôl drilio'r patrymau, dylid gwahodd pob dysgwr i sôn am eu sefyllfa bersonol nhw. Er mwyn rhoi rhagor o ymarfer gyda'r patrwm, gellid roi un o gardiau CBAC i bob un iddynt ffurfio cymal, e.e. llun o baned o de – Ar ôl i fi/mi gael paned o de,... Yn unol â'r patrwm arferol, dylid cadw'r un cerdyn ar y dechrau, ond yna cyfnewid cerdyn wrth gael partner newydd bob tro. Gellid dod â phawb ynghyd mewn cylch a mynd dros bob un o'r cymalau, ond gan ychwanegu ail gymal fel dosbarth, e.e. 'Ar ôl i mi gael paned o de, darllenais i'r papur/mi wnes i ddarllen y papur'.

Trowch at y grid yn y cwrslyfr. Ticiwch bob un o'r colofnau sy'n berthnasol i chi am fore heddiw. Modelwch y gweithgaredd, e.e. Codais i/mi wnes i godi. Ar ôl i fi/mi godi, brwsiais i fy nannedd/mi wnes i frwsio fy nannedd. Ar ôl i fi/mi frwsio fy nannedd, gwisgais i/mi wnes i wisgo ayb. Y cam nesaf yw i bob unigolyn gwblhau colofn ac yna trafod eu trefn gyda tri dysgwr arall. Rhaid ticio'r colofnau wrth wrando.

Cam 5 – Cyflwyno ‘Cyn i fi/mi...’

Defnyddiwch y grid i gyflwyno 'Cyn i fi/mi...'. Y tro hwn, dechreuwch eich diwrnod ar waelod y grid a gweithio'ch ffordd i fyny – e.e. Cyn i mi/fi fynd i'r gwaith, mi wnes i yfed paned/yfais i baned. Gellir hefyd wneud dril cyfieithu cyflym gyda phob un o fanylion y grid, e.e. Before I got up, Before I had a shower ac ati. Darllenwch dros y bloc dril yn y cwrslyfr.

Rhannwch y dosbarth yn barau i edrych yn y lluniau yn y cwrslyfr a chreu brawddegau – hanner yn dechrau 'Cyn i mi/fi..' a'r hanner arall yn dechrau 'Rhaid i mi/fi...' e.e. Cyn i mi/fi barcio'r car, rhaid i mi/fi brynu tocyn.

Cam 6 - Cyflwyno'r trydydd person

Nid oes unrhyw egwyddorion newydd yma gan fod y dosbarth eisoes wedi dysgu'r trydydd person yng nghyd-destun rhaid. Gellid felly ddefnyddio cardiau fflach CBAC i gyflwyno'r rhagenwau fe/hi/nhw yn drefnus gyda gwahanol weithgareddau, e.e. Rhaid iddo fe redeg/Rhaid iddi hi wneud paned/Rhaid iddyn nhw fynd i'r dafarn cyn edrych ar y brawddegau yn y bloc.

Rhannwch y dosbarth yn barau i gwblhau'r brawddegau am Noson Nefyl ac yna i benderfynu ar drefn Bore Beti gan greu brawddegau'n defnyddio 'Ar ôl iddi hi...!'

Yna, driliwch y brawddegau yn y blwch i ddangos yr egwyddor o ddefnyddio enw pendant gyda'r patrwm hwn. I atgyfnerthu, rhannwch y dosbarth yn barau i baru'r cwestiwn ac ateb cywir yn y grid. Gellid cael y dysgwyr i gofio'r atebion cywir fel cam ymestynnol.

Cam 7 - Ynganu

Darllenwch y ddeialog gyfan eich hunan gan ofyn i'r dysgwyr sylwi ar eich goslef a phwyslais. Gofynnwch iddynt farcio'r geiriau rydych yn eu pwysleisio. Trafodwch hyn fel dosbarth. Darllenwch eto, gan ofyn i'r dysgwyr y tro hwn nodi unrhyw eiriau y byddant yn eu cael yn anodd eu hynganu ac ewch dros y geiriau hyn. Rhannwch y dosbarth yn barau i ddarllen y ddeialog. Yna, os teimlwch fod y gweithgaredd yn briodol i'r dosbarth, gofynnwch i bawb godi a sefyll wrth y wal. Byddant yn darllen y ddeialog gyfan i'r wal dair gwaith – y tro cyntaf yn sibrwd, yr ail dro ar uchder normal, a'r trydydd tro yn gweiddi. Wedyn, rhannwch y dosbarth yn barau i ddarllen y ddeialog unwaith eto.

Cam 8 - Gwrando

Daw'r darn gwrando o bapur arholiad Mynediad (Chwefror 2013.) Caniateir tri gwrandawriad yn yr arholiad ond ceisiwch gael y dysgwyr i ateb y cwestiynau mewn dau wrandawriad.

Cam 9 - Sgwrs

Chwaraewch y ddeialog nifer o weithiau ac yna rhannwch y dosbarth i'w darllen hi. Ceir dau gam yn y disodli y tro hwn:

Cam 1 - newidiwch y geiriau sydd wedi'u tanlinellu

Cam 2 - rhaid troi Bill yn Beti a newid y geiriau mewn coch.

Ceir Sgwrs fwy anodd ac mae llinellau'r Sgwrs hon ar gardiau yn y Blwch Adnoddau. Rhannwch y dosbarth yn barau a gofynnwch iddynt drefnu'r Sgwrs wrth wrando arni.

Sgript y Gogledd:

Huw: Be wnest ti dros y penwythnos Carys?

Carys: Mi es i i sêl cist car ar Stryd y Bont. Rhaid i ni werthu pethau cyn i ni symud tŷ mis nesa.

Huw: Sut aeth hi?

Carys: Ddim yn rhy ddrwg. Cyn i mi gychwyn roedd rhaid i mi lenwi'r car efo llawer o focsys – llyfrau, dillad, paent ac wrth gwrs teganau'r plant.

Huw: Oedd y plant yn meindio?

Carys: Wel, mae Gareth yn y coleg ac mae Siân yn gweithio.

Huw: Gest ti help efo'r stondin?

Carys: Wel, ar ôl i mi gyrraedd mi wnaeth y dyn ar y stondin drws nesa helpu dipyn bach.

Huw: Sut oedd y tywydd?

Carys: Gweddol. Roedd hi'n sych ond yn oer iawn. Ond ro'n i'n lwcus, roedd gan y ddynes ar y stondin drws nesa fflasg mawr o goffi ac mi wnaeth hi roi paned i mi cyn i'r sêl fynd yn brysur.

Huw: Oedd hi'n brysur iawn?

Carys: Oedd, fel ffair.

Huw: Wnest ti werthu dipyn?

Carys: Do, dipyn bach, ond roedd gan y dyn ar y stondin drws nesa bethau eitha rhad, a deud y gwir.

Huw: Wnest ti dipyn o bres?

Carys: Wel, naddo a deud y gwir achos mi wnes i brynu un neu ddau o bethau gan y dyn ar y stondin drws nesa.

Huw: Be wnaeth dy ŵr ddeud?

Carys: Dim byd achos ar ôl i mi gyrraedd adre, mi wnes i guddio'r pethau newydd yn y garej.

Sgript y De:

Huw: Beth wnest ti dros y penwythnos Carys?

Carys: Es i i sêl cist car ar Stryd y Bont. Rhaid i ni werthu pethau cyn i ni symud tŷ y mis nesa.

Huw: Sut aeth hi?

Carys: Ddim yn rhy ddrwg. Cyn i fi gychwyn roedd rhaid i fi lenwi'r car gyda llawer o focsys – llyfrau, dillad, paent ac wrth gwrs teganau'r plant.

Huw: Oedd y plant yn meindio?

Carys: Wel, mae Gareth yn y coleg ac mae Siân yn gweithio.

Huw: Gest ti help gyda'r stondin?

Carys: Wel, ar ôl i fi gyrraedd helpodd y dyn ar y stondin drws nesa dipyn bach.

Huw: Sut roedd y tywydd?

Carys: Gweddol. Roedd hi'n sych ond yn oer iawn. Ond ro'n i'n lwcus, roedd fflasg mawr o goffi gyda'r dyn ar y stondin drws nesa a rhoiodd e baned i fi cyn i'r sêl fynd yn brysur.

Huw: Oedd hi'n brysur iawn?

Carys: Oedd, fel ffair.

Huw: Werthaist ti dipyn?

Carys: Do, tipyn bach, ond roedd pethau eitha rhad gyda'r dyn ar y stondin drws nesa, a dweud y gwir.

Huw: Wnest ti dipyn o arian?

Carys: Wel, naddo a dweud y gwir achos prynais i un neu ddau o bethau gan y dyn ar y stondin drws nesa.

Huw: Beth ddwedodd dy wr?

Carys: Dim byd achos ar ôl i fi gyrraedd adre, cuddiais i'r pethau newydd yn y garej.

Cam 10 - Robin Radio

Atgoffwch y dosbarth o'r brawddegau defnyddiol ac ymarfer: Dych/Dach chi i fod yma, Mae'n flin gyda fi/Mae'n ddrwg gen i mod i'n hwyr, Roedd rhaid i fi/mi fynd.

Dych/Dach chi i fod yma – Gofynnwch i barau ddisodli yma gyda chymaint o leoliadau â phosib, e.e. Dych/Dach chi i fod yn y gwaith.

Mae'n flin gyda fi/Mae'n ddrwg gen i mod i'n hwyr – Yn syml iawn, gofynnwch i'r dosbarth ddysgu'r ymadrodd hwn a'i ddefnyddio os byddan nhw'n cyrraedd y dosbarth yn hwyr.

Roedd rhaid i fi/mi fynd – Dywedwch y bydd y patrwm hwn yn cael ei gyflwyno yn Uned 28.

Robin Radio Uned 24

Cam 11

Sicrhewch bod pawb yn gwybod beth ydy'r Gwaith Cartref, yna crynhowch gynnwys y wers – yn Gymraeg.

Canllawiau uned 25

Nod y wers: Mae'r uned hon yn ymwneud â brawddegau trydydd person yn yr amser presennol ac yn pwysleisio'r gwahaniaeth rhwng enw amhendant ac enw pendant.

Ffwythiant: Gofyn am bethau mewn caffi

Cam 1 – Banc cwestiynau

Be dach/Beth dych chi'n wneud ar ôl i chi godi?

Be dach/Beth dych chi'n wneud cyn i chi fynd i'r gwely?

Cam 2 – Meithrin sgiliau siarad rhydd

Rhannwch y dosbarth yn barau neu'n drïoedd i rannu eu newyddion am ychydig o funudau. Dylid cael sesiwn adrodd yn ôl yn y trydydd person.

Cam 3 - Adolygu Uned 23 - Cadwyno Digwyddiadau

Torrwch allan y cardiau sydd yn Atodiad 1 a rhowch gerdyn i bob aelod o'r dosbarth.

Mae'r tiwtor yn cymryd dau gerdyn er mwyn modelu'r gweithgaredd:

Cerdyn 1: Mi aeth/Aeth John i'r dafarn

Cerdyn 2: Ar ôl i John fynd i'r dafarn, mi wnaeth e weithio yn yr ardd/
gweithiodd e yn yr ardd.

Mae'r person nesaf yn dechrau- 'Ar ôl i John weithio yn yr ardd, ac yn ychwanegu eu brawddeg nhw.

Ar ôl cwblhau trafod John, ailddosbarthwch y cardiau i drafod Mari.

Cam 4 – Cyflwyno - goddrych pendant

Os yn bosib, defnyddiwch lun o frechdanau, cacennau, te a choffi er mwyn drilio'r brawddegau yn y blwch. Sicrhewch bod yr 'r' yn cael ei hynganu. Ewch ymlaen at y cwestiynau a gofynnwch i'r dysgwyr ddisodli'r ansoddair bob tro a cheisio cael o leiaf tri ansoddair arall. Gellir wedyn rhannu'n barau neu'n drïoedd i drafod caffi neu fwyty lleol. Mae un person yn enwi caffi/bwyty a'r dysgwr arall neu'r dysgwyr eraill yn holi cwestiynau am y lle.

Yn olaf yn yr adran hon, cyflwynwch y brawddegau negyddol.

Cam 5 – Ymarfer cerdyn post

Camgymeriad cyffredin yw hepgor y fannod mewn brawddegau yn y cerdyn post, e.e. Mae gwesty yn hyfryd. Rhannwch y dosbarth yn barau i greu brawddegau am wyliau gwych a gwyliau ofnadwy gan sicrhau defnydd cywir o'r fannod.

Cam 6 – Cyflwyno – Goddrych Amhendant

Rhowch nifer o wrthrychau cyfarwydd ar y bwrdd, e.e. ffôn, sbectol, llyfr. Codwch nhw fesul un gan ddweud, e.e. Mae ffôn/'na ffôn ar y bwrdd. Gwahoddwch aelodau'r dosbarth i godi'r gwrthrychau a chreu brawddeg. Darllenwch dros y brawddegau yn y blwch.

Driliwch y brawddegau yn y blwch nesaf (llawer, digon, gormod, ychydig). Dril mecanyddol fydd hwn gyda digon o gyfle ar gyfer ailadrodd a chyfieithu.

Ewch â chasgliad o luniau i'r dosbarth a nodi'r gwrthrychau sydd ynddynt ar y bwrdd gwyn. Dewiswch un o'r lluniau a gofynnwch i'r dysgwyr ddyfalu pa wrthrych/au sydd yn y llun trwy ofyn cwestiynau i chi, e.e. Oes car yn y llun?/Oes 'na gar yn y llun? Darllenwch dros y brawddegau yn y blwch. Yna, rhannwch y dosbarth yn barau i chwarae hangmon ar ôl modelu unwaith fel dosbarth cyfan. Dewiswch air sy'n gyfarwydd i'r dosbarth, e.e. cath. Dodwch dair llinell fer ar y bwrdd i ddynodi eich bod yn meddwl am air a chanddo dair llythyren:

_____

Rhaid i'r dosbarth ddyfalu beth yw'r gair trwy ofyn, 'Oes A yn y gair?' Ar ôl pob ateb negyddol, rhaid adeiladu crocbren (linell ar y tro). Y gamp yw i'r dosbarth ddyfalu beth yw'r gair cyn i chi orffen adeiladu'r grocbren. Os bydd aelod o'r dosbarth yn dyfalu'n gywir, caiff gyfle i ddewis gair a dechrau'r broses eto. Gellir rhannu'r dosbarth yn barau i chwarae'r gêm. Efallai byddai'n werth mynd dros yr wyddor cyn cychwyn chwarae'r gêm.

Yna, driliwch y brawddegau negyddol. Bydd angen digon o ailadrodd a chyfieithu. Yna, rhannwch y dosbarth yn barau i edrych ar y tri llun a llunio tair brawddeg am bob un, e.e. Mae cacennau ar y cownter/Mae 'na gacennau ar y cownter yn y siop goffi.

Yn olaf, rhannwch y dosbarth yn barau i holi cwestiynau am yr ardal - yn Llyfr y Dysgwr. Os yw'r ateb yn un cadarnhaol, anogwch y dysgwyr i roi gwybodaeth atodol. Ond hyderir hefyd y bydd hwn yn gyfle i greu rhai brawddegau negyddol.

Cam 7 – Sgwrs

Chwaraewch Sgwrs 1 heb y sgript. Gadewch i'r dysgwyr ddilyn yr ail dro. Yna, rhannwch nhw'n barau i ddod o hyd i'r canlynol yn y sgript:

- i) The fish has gone./There is one meal left. Bydd y ddwy frawddeg yma'n tanlinellu gwaith yr uned: Mae'r/Mae neu Mae 'na.
- ii) Gorchymyn. Ateb: Mwynhewch.

iii) Cyfieithiadau o: a table for one, a table for two, and to drink.
Chwaraewch y darn unwaith eto a rhannwch y dosbarth yn barau i ddarllen.

Chwaraewch y Sgwrs 2. Wrth i'r dysgwyr wrando am yr ail dro, gofynnwch iddynt nodi unrhyw fwydydd neu ddiodydd a glywir – brechdanau (cyw iâr), cacen lemon, bara brith, coffi llaeth/llefrith.

Rhannwch y dosbarth yn barau i ymarfer darllen y sgwrs ac yna rhaid disodli'r enwau a danlinellwyd.

Cam 8 - Gofyn cwestiwn

Driliwch y cwestiynau yn y bwlch ac yna rhowch gyfle i barau ymarfer. Rhowch ddis i bob pâr a rhowch yr isod ar y bwrdd gwyn:

1	Pwy?	4	Ble?/Lle?
2	Beth?/Be?	5	Sut?
3	Faint?	6	Pryd?

Rhaid rolïo'r dis a gofyn cwestiwn sy'n cyfateb i'r rhif ar y dis.

Cam 9 - Trafod lleoliad llefydd

Dysgwch y geiriau gogledd/de/dwyrain/gorllewin. Penderfynwch ba ran o'r ystafell sy'n cynrychioli'r gogledd ac felly y pwyntiau eraill ar y cwmpawd. Galwch allan un o'r pwyntiau cwmpawd gan ofyn i bawb fynd i'r lle hwnnw a dweud y gair. Dylid ailadrodd nes bod y dysgwyr yn hapus gyda'r geiriau. Wedyn, gall parau gyfarwyddo ei gilydd i fynd i'r gwahanol bwyntiau cwmpawd.

Edrychwch ar y map o Gymru gyda'r dysgwyr a darllen dros y brawddegau. Wedyn, mewn parau, mae'r dysgwyr yn dweud/dyfalw ble yng Nghymru mae'r llefydd a nodir o dan y map.

Cam 10 – Cyflwyno oedran

Atgoffwch y dosbarth fod ffurfiau benywaidd gennym yn Gymraeg – dau/dwy, tri/tair, pedwar/pedair. Driliwch y brawddegau yn y blwch. Yna rhowch gerdyn i bob dysgwr gyda enw ac un ochr a rhif ar yr ochr arall. Mae'r dysgwyr yn crwydro, gan ddangos yr ochr sy'n dangos yr enw. Mae'r partner yn edrych ar y cerdyn ac yn holi Beth yw oedran dy fab/ferch di?/Be ydy oedran dy fab/ferch di?' a rhaid ateb trwy roi'r rhif (oedran y plentyn) mewn brawddeg. Fel gyda gweithgareddau tebyg, rhaid cadw'r un cerdyn i ddechrau ac yna cyfnewid gyda phob partner gwahanol.

Yna, rhannwch y dosbarth yn barau i edrych ar y lluniau o rieni a'u plant ac mae'r dysgwyr yn pwyntio at y plant ac yn dweud yr oedran, e.e.

A: Mae o'n/e'n dair oed.

B: Ydy, mae o'n/e'n dair oed.

neu

A: Mae o'n/e'n dair oed.

B: Nac ydy, mae o'n/e'n bedair oed.

Cam 11 - Ymarfer Arholiad

Siarad yn y trydydd person

Pwrpas yr adran hon yw ymarfer disgrifio galwedigaeth yn yr arholiad Mynediad – yn y portread yn y papur ysgrifennu, ac yng nghwestiwn 3 (ateb cwestiynau am berson) yn y prawf llafar. Dylid darllen dros y brawddegau i gyd fel dosbarth cyfan i sicrhau bod pawb yn deall. Rhannwch y dosbarth yn barau. Mae Partner A yn cau'r llyfr ac mae Partner B yn darllen y disgrifiadau ar yr ochr dde. Mae Partner A yn dyfalu beth yw'r galwedigaeth. Dylid newid rôl. Gellir wedyn nodi'r swydd a gofyn a yw'r parau'n gallu cofio'r disgrifiad.

Llun o Tom – Os oes gennych fyrddau gwyn bach, rhowch un i bob dysgwr. Gofynnwch i bawb edrych ar y llun o'r Tom a'r wybodaeth a gofynnwch chi'r cwestiynau gan ofyn i'r dysgwyr nodi'r atebion ar fwrdd gwyn bach. Os nad oes gennych fyrddau gwyn, gellir defnyddio darnau o bapur neu gellir rhannu'r dosbarth yn barau i wneud y gweithgaredd.

Ynganu

Daw'r ddeialog o bapur arholiad Mynediad. Rhowch ddwy funud i'r dysgwyr edrych dros y ddeialog, fel yn yr arholiad, ac yna rhannwch nhw'n barau i ymarfer. Gwrandewch yn ofalus am broblemau ac ewch drostynt. Darllenwch y ddeialog eich hunan ac yna rhannwch y dosbarth yn barau newydd i ymarfer unwaith eto.

Llunio cwestiynau

Rhannwch y dosbarth yn barau i ddewis geiriau o'r grid i lunio o leiaf 3 chwestiwn. Dylid gosod terfyn amser, e.e. 3 munud. Gellir gosod y gwaith hwn fel gwaith cartref ychwanegol.

Gwranddo

Bwletin tywydd arholiad Mynediad Mehefin 2012 a geir yma. Ceir tri gwrandawriad yn yr arholiad ond ceisiwch gael y dysgwyr i ateb y cwestiynau mewn dau wrandawriad os yn bosib.

Cam 12 - Robin Radio

Atgoffwch y dosbarth o'r brawddegau defnyddiol ac ymarfer: Roedd olwyn fflat gyda fi/Roedd gen i olwyn fflat, Pen-blwydd priodas hapus, Mwynhewch y noson.

Roedd olwyn fflat gyda fi/Roedd gen i olwyn fflat - Gofynnwch i bawb greu brawddeg bersonol am yr hyn oedd ganddynt pan yn blant, e.e. Pan o'n i'n blentyn, roedd gen i feic. Gellir wedyn gofio brawddegau pawb er mwyn ymarfer y trydydd person, e.e. Pan oedd X yn blentyn, roedd gynno fo feic.

Mwynhewch y noson   Disodlwch y gair noson

Robin Radio Uned 25.

Cam 13

Sicrhewch bod pawb yn gwybod beth ydy'r Gwaith Cartref, yna crynhowch gynnwys y wers – yn Gymraeg.

Atodiad 1 – Cardiau'r Gogledd

Mi aeth John i'r dafarn	Mi wnaeth John weithio yn yr ardd	Mi aeth John i siopa
Mi aeth Mari i'r dafarn	Mi wnaeth Mari weithio yn yr ardd	Mi aeth Mari i siopa
Mi aeth Mari i'r dafarn	Mi wnaeth John eistedd ar y sofffa	Mi wnaeth John ffonio ffrind
	Mi wnaeth Mari eistedd ar y sofffa	Mi wnaeth Mari ffonio ffrind
Mi gaeth John baned o goffi	Mi wnaeth John wrando ar y radio	Mi wnaeth John edrych ar y teledu
Mi gaeth Mari baned o goffi	Mi wnaeth Mari wrando ar y radio	Mi wnaeth Mari edrych ar y teledu
Mi wnaeth John olchi'r llestri	Mi wnaeth John smwddio	Mi wnaeth John goginio swper
Mi wnaeth Mari olchi'r llestri	Mi wnaeth Mari smwddio	Mi wnaeth Mari goginio swper
Mi wnaeth John ysgrifennu llythyr		
Mi wnaeth Mari ysgrifennu llythyr		

Atodiad 1 – Cardiau'r De

Aeth John i'r dafarn	Gweithiodd John yr yr ardd	Aeth John i siopa
Aeth Mari i'r dafarn	Gweithiodd Mari yn yr ardd	Aeth Mari i siopa
Prynodd John drowsus	Eisteddodd John ar y soffa	Ffoniodd John ffrind
Prynodd Mari drowsus	Eisteddodd Mari ar y soffa	Ffoniodd Mari ffrind
Gaeth John baned o goffi	Gwrandawodd John ar y radio	Edrychodd John ar y teledu
Cafodd Mari baned o goffi	Gwrandawodd Mari ar y radio	Edrychodd Mari ar y teledu
Golchodd John y llestri	Smwddiodd John	Coginiodd John swper
Golchodd Mari y llestri	Smwddiodd Mari	Coginiodd Mari swper
Ysgrifennodd John lythyr		
Ysgrifennodd Mari lythyr		

Atodiad 2 - Y Gogledd

Yn y Tŷ Bwyta - Bwyty Bwyd y Byd.

Noswaith dda. Croeso i fwyty "Bwyd y Byd". Dach chi ar ben eich hun?

Mae'n ddrwg iawn gen i, mae fy ffrind Jen yn mynd i fod yn hwyr iawn. Mae hi'n cael diwrnod ofnadwy yn y gwaith.

Wel, dan ni'n brysur iawn...bwrdd i un felly?

Na, dw i isio bwrdd i ddau.

O'r gorau. Mae'r pysgod wedi mynd, ond mae na un pryd arbennig ar ôl.

Be ydy o?

Ein Paella Poeth.Mae o'n fendigedig.

Paella....Poeth?

Ia, mae na lawer o chili a paprika yn y Paella.

Dw i ddim yn siŵr...

Rhaid i chi gael y paella.

O'r gorau.

Ac i yfed? Mae ein gwin coch Bordeaux yn mynd yn dda iawn efo'r paella...

lawn...Mi fydd gen i syched ar ôl bwyta chili poeth.

Atodiad 2 - Y De

Yn y Tŷ Bwyta - Bwyty Bwyd y Byd.

Noswaith dda. Croeso i fwyty "Bwyd y Byd". Dych chi ar eich pen eich hun?

Mae'n flin gyda fi, mae fy ffrind Jen yn mynd i fod yn hwyr iawn. Mae hi'n cael diwrnod ofnadwy yn y gwaith.

Wel, 'dyn ni'n brysur iawn...bwrdd i un felly?

Na, dw i eisiau bwrdd i ddau.

O'r gorau. Mae'r pysgod wedi mynd, ond mae un pryd arbennig ar ôl.

Beth yw e?

Ein Paella Poeth. Mae e'n fendigedig.

Paella...Poeth?

Ie, mae llawer o chili a paprika yn y Paella.

Dw i ddim yn siŵr...

Rhaid i chi gael y paella.

O'r gorau.

Ac i yfed? Mae ein gwin coch Bordeaux yn mynd yn dda iawn gyda'r paella...

Iawn...Bydd syched arna i ar ol bwyta chili poeth.

Canllawiau uned 26

Nod y wers: Ei/ein/eu

Ffwythiant: Siarad am bethau a phobl sy'n perthyn i bobl eraill

---

Cam 1 – Banc Cwestiynau

Oes 'na raglen/Oes rhaglen dda ar y teledu ar hyn o bryd?

Oes 'na ffilm/Oes ffilm dda yn y sinema ar hyn o bryd?

Cam 2 – Meithrin Sgiliau Siarad Rhydd

Fel yn y gwersi blaenorol, siaradwch am yr wythnos mewn trioedd. Y tro yma, gall y dosbarth ofyn i'w gilydd am y gorffennol a'r wythnos sydd i ddod a chael un frawddeg o adrodd yn ôl gan bawb am berson arall. Cofiwch eto os oes rhywbeth arbennig o ddiddorol yn codi ei bod hi'n werth holi mwy ar y person dan sylw!

Cam 3 - Adolygu Uned 25

Gêm gofio – Rhowch 20 gwrthrych ar y bwrdd a gwahoddwch y dosbarth i edrych arnynt am 30-60 eiliad. Maent wedyn yn mynd i eistedd gyda phartner a chreu cymaint o frawddegau â phosib i gofio pa wrthrychau oedd ar y bwrdd – Mae/Mae 'na X ar y bwrdd. Dylid neilltuo 2 funud ar gyfer y cam hwn. Maent wedyn yn mynd at bartner newydd i gyfnewid brawddegau.

Tynnwch 5 gwrthrych a gwahoddwch bawb i edrych unwaith eto ar y gwrthrychau am 30 eiliad. Y tro hwn, rhaid eistedd gyda phartner gwahanol a chreu brawddegau negyddol yn enwi'r gwrthrychau a dynnwyd – Does dim/does 'na ddim X ar y bwrdd.

Cam 4 - Hoff

Yn gynta, cyflwynwch y gair hoff a'r cysyniad o dreigladd yn dilyn y gair. Gellid gofyn am gyfieithiadau cyflym - favourite colour, favourite food, favourite book. Yna driliwch y bloc fesul cwestiwn ac ateb. Rhowch yr holiadur ar waith er mwyn ymarfer y cwestiynau a'r atebion.

Cam 5 - Adolygu

Trowch at y grid nesaf yn y cwrslyfr. Gofynnwch i'r dysgwyr ffeindio partner. Yna rhaid iddyn nhw gyflwyno eu hunain i'r partner gan edrych ar y categorïau yn y grid a defnyddio "Fy" - dim mwy na 10 ffaith. Bydd hyn yn sicrhau bod y dysgwyr yn ateb y cwestiynau maen nhw'n dewis eu hateb, a'r gobaith ydy bydd y dysgwyr yn cael dweud rhywbeth newydd er bod y cwestiynau'n gyffredinol iawn.

Yna, gofynnwch i bawb ofyn cwestiynau i'w partner gan ddefnyddio "dy" .... e.e "Vauxhall ydy mêm dy gar di?" er mwyn cael yr ateb "Ia/Ie" i bob cwestiwn. Mae'n bwysig cadw at y cwestiynau sydd wedi eu hateb gan y partner.

Cam 6 - Cyflwyno'r rhagenw meddiannol gwrywaidd 'ei'

Gan eich bod newydd ymarfer y treigladd meddal, mae'n hawdd dysgu "Ei ... o/e". Defnyddiwch gymysgedd o gardiau fflach a gwrthrychau i wneud hyn. Gofynnwch i bawb sefyll mewn cylch er mwyn i chi fedru cael pawb i ailadrodd. Dechreuwch drwy ddweud 'Huw ydy/yw enw fy ffrind i' (neu unrhyw enw gwrywaidd arall.) Dyma ei docyn trên o/e (neu unrhyw beth yn dechrau gyda T). Dilynwch y drefn yn y blwch gramadeg. Anfonwch y llun/ gwrthrych o gwmpas y cylch a gofynnwch i bawb ailadrodd.

Edrychwch ar y llun o Alwyn yn y cwrslyfr. Darllenwch dros y brawddegau a gofynnwch i'r dosbarth guddio'r brawddegau sydd yn y blwch y o dan y llun. Mewn parau, rhaid ysgrifennu 3 brawddeg am Alwyn gan ddefnyddio'r wybodaeth yn y llun.

Cam 7 - Cyflwyno'r Rhagenw Meddiannol Benywaidd 'Ei'

Er mwyn dysgu "Ei .... hi", defnyddiwch yr un cardiau fflach a gwrthrychau. Gofynnwch i bawb sefyll mewn cylch eto er mwyn i chi fedru cael pawb i ailadrodd. Dechreuwch drwy ddweud "Elin ydy/yw enw fy ffrind i" (neu unrhyw enw benywaidd arall.) Ond y tro yma, cadwch y 3 gair sy'n treiglo tan y diwedd. Anfonwch y lluniau/ gwrthrychau o gwmpas y cylch a gofynnwch i bawb ailadrodd. Ceisiwch ffeindio mwy nag un enghraifft o o lun/ gwrthrych sy'n dechrau â T C a P

Edrychwch ar y llun o Alwen yn y llyfr a'r tro hwn gofynnwch i'r dysgwyr guddio'r brawddegau sydd o dan y llun. Y tro hwn, gofynnwch i'r dysgwyr ysgrifennu 4 brawddeg am Alwen gan ddefnyddio'r wybodaeth yn y llun.

Cam 8 - Ymarfer

Rhowch gerdyn i pawb (Atodiad 1). Gofynnwch iddyn nhw weithio ar bortread er mwyn cyflwyno eu ffrind newydd i'r dosbarth. Ceisiwch annog pawb i ysgrifennu'r brawddegau ar bapur sgrap fel bod modd i chi eu gwirio cyn iddyn nhw eu darllen.

Ewch yn ôl at yr holiadur ar ddechrau'r uned. Gofynnwch i bawb nodi tair ffaith am eu partner gwreiddiol nhw.

Cam 9 – Cyflwyno'r rhagenwau mewnol “ein/eu”

Unwaith eto, defnyddiwch gyfuniad o luniau a gwrthrychau i gyflwyno'r rhagenwau – 'ein' ac yna 'eu'. Yna driliwch, y brawddegau sydd yn y blwch cyntaf a gofynnwch i bobl bersonoli am eu tai/ceir nhw. Er mwyn ymarfer, rhowch un cerdyn i bob pâr (Atodiad 2). Rhaid iddynt greu brawddeg yn defnyddio 'ein' ac mae pawb arall yn y dosbarth yn ailadrodd y frawddeg yn defnyddio 'eu'.

Cam 10 - Ynganu

Deialog sydd fwy neu lai wedi ei chodi o arholiad Mynediad ydy hon felly rhannwch y dosbarth yn barau a gofynnwch iddyn nhw sganio'r ddeialog i chwilio am eiriau anodd eu dweud. Fel dosbarth, ewch dros y geiriau anodd sy'n cael eu hawgrymu. Yna darllenwch y rhan “Arweinydd” yn uchel a gofyn i'r dosbarth ddarllen rhan Nain/Taid neu Mamgu/Tadcu. Wedi hyn, gofynnwch i'r dosbarth ddarllen rhan yr Arweinydd a chithau i ddarllen Nain/Taid neu Mamgu/Tadcu. Y cam nesaf ydy gofyn i'r parau ddarllen y ddeialog ddwywaith gan roi cyfle i bawb fod yn Arweinydd a Nain/Taid neu Mamgu/Tadcu. Mae'n bwysig gofyn wedyn a oes unrhyw air neu eiriau sydd wedi achosi problem, ac ymarfer y gair/ymadrodd fel dosbarth. Y cam olaf ydy gofyn a oes unrhyw bâr yn fodlon darllen y ddeialog yn uchel gyda thipyn o deimlad!

Cam 11 - Sgwrs.

Rhannwch y dosbarth yn barau. Ar ôl y gwrandawriad cyntaf, rhaid ateb:

Gwaith tad Elwyn, gwaith partner Elwyn, gwaith Elwyn.

Ar ôl yr ail wrandawriad, rhaid ateb:

Lle/ble mae plant Elwyn a lle/ble mae brawd Elwyn.

Yna chwaraewch y ddeialog fesul brawddeg a gofyn i'r dosbarth ailadrodd. Ar ôl y cam arferol o ddarllen y ddeialog A/B, B/A, mae cyfle i'r parau newid y ddeialog o sôn am berson gwrywaidd i berson benywaidd ac yna ei darllen eto. Bydd angen gwirio y cam olaf ar y diwedd drwy gael y dosbarth i ddarllen person A gyda'i gilydd yn uchel gyda chymorth y tiwtor.

Cam 12 – Sgwrsio am ffrind gorau/ bos/cymdogion.

Be ydy ei enw o?/Beth yw ei enw e? (e.e. Gwyn ydy o/Gwyn yw e)

Be ydy ei waith o?/Beth yw ei waith e?

Be ydy ei ddiddordebau o?/Beth yw ei ddiddordebau e?

Be ydy ei henw hi?/Beth yw ei henw hi?

Be ydy ei gwaith hi?/Beth yw ei gwaith hi?

Be ydy ei diddordebau hi?/Beth yw ei diddordebau hi?

Be ydy eu henwau nhw?/Beth yw eu henwau nhw?

Be ydy eu gwaith nhw?/Beth yw eu gwaith nhw?

Be ydy eu diddordebau nhw?/Beth yw eu diddordebau nhw?

Cam 13 - Gwrando a meithrin siarad **- Traws Cambria gan Steve Eaves**

Cyflwyniad i artist Cymraeg ardderchog. Os oes cyfleusterau dangos fideo, gwnewch hynny. Os nad oes, chwaraewch y gân. Yna trafodwch mewn grwpiau o dri neu bedwar:

Sut dach/dych chi'n hoffi teithio?
Trên/Car/ Bws/ Awyren/ Beic/ Beic modur/ Llong/ Cerdded?

Sut dach/dych chi ddim yn hoffi teithio?
Cofiwch: Dw i'n hoff o fynd mewn trên/car/awyren/bws/llong

Ar feic/ feic modur Dw i'n hoff o gerdded

Cam 14 – Robin Radio

Atgoffwch y dosbarth o'r brawddegau defnyddiol yn Uned 24: yn agos at yr afon/
Cymro yw'r/ydy'r cogydd?/Sais o Lerpwl ydy o/yw e.

Yn agos at yr afon - Gofynnwch i'r dosbarth ddisgrifio lle mae'r stafell ddosbarth, y garej agosa a'r archfarchnad agosa gan ddefnyddio "yn agos at ..."

Cyn ymarfer y 2 frawddeg nesaf, bydd rhaid cael gweithgaredd i ddysgu pob cenedl sydd yn y dosbarth ac ambell un hawdd arall. Defnyddiwch luniau o enwogion (os medrwy eu ffeindio) ac ychwanegwch y gair ar y bwrdd gwyn bob tro mewn 2 golofn (gwrywaidd a benywaidd) Os nad oes lluniau, defnyddiwch enwau enwogion ac ysgrifennwch yr enw ar y bwrdd gwyn.

e.e. Andy Murray – Albanwr ydy o.

Nicola Sturgeon – Albanes ydy hi.

Donald Trump – Americanwr ydy o

Beyoncé - Americanes ydy hi

Jamie Oliver – Sais ydy o

Judi Dench – Saesnes ydy hi

Tom Jones – Cymro ydy o

Catherine Zeta-Jones – Cymraes ydy hi

Yna gellir mynd at y cwestiwn:

Cymro ydy'r cogydd? Americanwr ydy'r actor? Ar ateb:

Sais o Lerpwl ydy o/ Americanwr o Hawaii ydy o (gyda lluniau enwogion eto os dymunwch)

Pwysleiswch nad oes angen dysgu'r rhain eto, dim ond eu hadnabod.

Robin Radio Uned 26

Cam 15

Sicrhewch bod pawb yn gwybod beth ydy'r Gwaith Cartref (gan gynnwys dysgu geirfa uned 27), yna crynhowch gynnwys y wers yn Gymraeg.

Gweithgaredd ychwanegol - Disgrifio enwogion

Disgrifio enwogion - Dangoswch lun o rywun enwog. Disgrifiwch o/hi e.e. Dyma Sean Connery. Mae o'n dŵad/dod o'r Alban . Mae o/e'n hoffi yfed martinis. Actor ydy o.

Rhowch lun o rywun enwog i bawb. Ar y cefn rhowch 3 ffaith amdano/ amdani, e.e.

Tom Jones – Dod/dŵad o Drefforest/un mab/hogyn/Canwr

Ioan Gruffudd – Dod/dŵad o Aberdâr/priod ag Alice Evans/Actor

Cerys Matthews – Dod/dŵad o Gaerdydd/canu gyda Catatonia/Cantores

Catherine Zeta-Jones – Dod/dŵad o Abertawe/dau o blant/Actores

Ryan Giggs – Dod/dŵad o Gaerdydd/12 gôl i Gymru/ Rheolwr pêl-droed

Jade Jones – Dod/dŵad o Fodelwyddan/Dwy fedal aur Olympaidd/Chwaraewraig taekwondo

Rhys Ifans – Dod/dŵad o Hwlford/Ysgol Maes Garmon/Actor

Catrin Finch – Dod/dŵad o Lanon/2 o blant/Telynores

Bryn Terfel – Dod/dŵad o Bant Glas/opera cynta – Così Fan Tutte/Canwr opera

Shirley Bassey – Dod/dŵad o Gaerdydd/2 ferch/hogan/Cantores

Gofynnwch i'r dosbarth gyflwyno eu person enwog i weddill y dosbarth (gwaith grŵp).

Uned 26, Atodiad 1

<p>Deiniol Tad – Dinas Mawddwy Mam – Dolgellau Partner – Dolwyddelan Gwallt – Du Llygaid – Du Car – Du</p>	<p>Gwyn Tad – Gwent Mam – Glyn Ebwy Partner – Gwynedd Gwallt – Gwyn Llygaid – Gwyrdd Car – Gwyn</p>	<p>Llion Tad – Llanrwst Mam – Llandudno Partner – Llangollen Gwallt – Llwyd Llygaid – Llwyd Car – Llwyd</p>
<p>Teri Tad – Treorci Mam – Treffynnon Partner – Trelai Gwallt – Du Llygaid – Brown Car – Gwyrdd</p>	<p>Carwyn Tad – Corwen Mam – Caergybi Partner – Caernarfon Gwallt – Coch Llygaid – Gwyrdd Car – Coch</p>	<p>Paul Tad – Penmaenmawr Mam – Porthmadog Partner – Pontypridd Gwallt – Llwyd Llygaid – Glas Car – Porffor</p>
<p>Marc Tad – Machynlleth Mam – Manceinion Partner – Mancot Gwallt – Du Llygaid – Brown Car – Melyn</p>	<p>Bryn Tad – Bangor Mam – Brynmawr Partner – Bethesda Gwallt – Brown Llygaid – Brown Car – Brown</p>	<p>Rhys Tad – Rhuthun Mam – Rhydaman Partner – Rhosneigr Gwallt – Brown Llygaid – Glas Car – Oren</p>
<p>Teleri Tad – Treorci Mam – Treffynnon Partner – Tyddewi Gwallt – Du Llygaid – Gwyrdd Car – Glas</p>	<p>Carys Tad – Cwmbran Mam – Casnewydd Partner – Caerdydd Gwallt – Coch Llygaid – Gwyrdd Car – Coch</p>	<p>Petra Tad – Pwllheli Mam – Partner – Powys Gwallt – Brown Llygaid – Glas Car – Pinc</p>

Uned 26, Atodiad 2

dosbarth - llawn	llyfrgell - da	maes parcio - llawn
meddyg - prysur	brechdan - ffres	cawod - poeth
cwestiwn - gwreiddiol	cymdogion - hen	dillad - newydd
diod - poeth	ffrindiau - hyfryd	geiriadur - da

Canllawiau uned 27

Nod y wers: Ymarfer patrymau'r genidol

Ffwythiant: Siarad am bethau a phobl sy'n perthyn i bobl eraill

Cam 1

Y banc cwestiynau:

Be ydy/Beth yw enw eich stryd chi?

Cam 2

Fel yn y gwersi blaenorol, siaradwch am yr wythnos mewn trioedd (y tro yma gall y dosbarth ofyn i'w gilydd am y gorffennol a'r wythnos sydd i ddod) a chael un frawddeg o adrodd yn ôl gan bawb am berson arall. Cofiwch eto os oes rhywbeth arbennig o ddiddorol yn codi bod hi'n werth holi mwy ar y person dan sylw!

Cam 3 - Adolygu Uned 26

Rhannwch y dosbarth yn barau neu drioedd i ateb y cwestiynau aml-ddewis isod er mwy atgyfnerthu'r rhagenw meddiannol 'ei' – gwrywaidd a benywaidd. Mae modd eu haddasu er mwyn eu gwneud yn berthnasol i'r dosbarth neu'n hollol gyfoes.

1. Dych/dach chi wedi clywed am Juliet. Pwy oedd Romeo?

a) ei thad hi   b) ei chariad hi   c) ei mab hi   ch) ei gŵr hi

2. Dych/dach chi wedi clywed am David Beckham. Pwy yw/ydy Victoria?

a) ei fam e/o   b) ei chwaer e/o   c) ei ferch e/o   ch) ei wraig e/o

3. Dych/dach chi wedi clywed am Batman. Pwy neu beth yw/ydy Robin?

a) ei bartner e/o   b) ei gar e/o   c) ei dad e/o   ch) ei frawd e/o

4. Am beth mae Catrin Finch yn enwog?

a) ei phiano hi   b) ei thrombôn hi   c) ei ffliwt hi   ch) ei thelyn hi

5. Am beth mae Leigh Halfpenny'n enwog?

a) ei ddawnsio e/o   b) ei nofio e/o   c) ei gicio e/o   ch) ei focsio e/o

6. Am beth mae Bryn Terfel yn enwog?

a) ei actio e/o   b) ei ddawnsio e/o   c) ei ganu e/o   ch) ei ysgrifennu e/ei sgwennu o

7. Am beth mae William Shakespeare yn enwog?

a) ei ddramâu e/o   b) ei ddawnsio e/o   c) ei nofelau/o e   ch) ei operâu e/o

8. Am beth mae Pisa'n enwog?

- a) ei chastell hi   b) ei chapel hi   c) ei phêl-droed hi   ch) ei thŵr hi

9. Am beth mae Caerffili'n enwog?

- a) ei bara hi   b) ei chaws hi   c) ei menyn hi   ch) ei theisennau hi

10. Am beth mae Aberystwyth yn enwog?

- a) ei chastell hi   b) ei choleg hi   c) ei chŵn hi   ch) ei physgod hi

Cam 4 - Ymarfer y genidol

Cyn troi at y dril, rhannwch y dosbarth yn barau i enwi cymaint â phosib o aelodau'r teulu. Nodwch nhw at y bwrdd gwyn. Ceir bocs dril yn y llyfr ond yn hytrach na defnyddio'r brawddegau yna, gallech chi roi nifer o frawddegau amdanoch eich hunan ar y bwrdd gwyn, e.e.

Chwaer Aled dw i
Gwraig Peter dw i
Mam Ffion a Gareth dw i
Merch Mrs Price dw i
Ffrind Jane dw i

Rhowch ddarn o bapur/gerdyn i bawb (y siâp isod os yn bosibl):

Ffrind	Siân	dw i
--------	------	------

Gofynnwch i'r dysgwyr ysgrifennu brawddeg debyg i'r uchod amdanynt eu hunain a chyflwyno eu hunain yn y modd hwn. Gofynnwch wedyn iddynt blygu'r papur yn dri fel bod un elfen yn unig i'w gweld (naill ai 'ffrind' neu 'Siân'). Rhaid i aelodau eraill y dosbarth greu brawddeg gyfan yn y trydydd person trwy gofio beth yw'r gair coll, e.e.

Chwaer Siân yw/ydy hi
Mam Siân yw/ydy hi
Ffrind Siân yw/ydy hi

Mae hwn hefyd yn gyfle i ymarfer yr atebion i frawddegau pwysleisiol. Ymatebwch i ddyfaliadau'r dosbarth trwy ddweud 'le/la' neu 'Nage/Naci'. Bydd hyn yn codi unwaith eto yn y Sgwrs.

Er mwyn atgyfnerthu brawddegau trydydd person, trowch at y goeden deuluol yn y cwrslyfr. Rhannwch y dosbarth yn barau i holi cwestiynau i'w gilydd, e.e.

Pwy yw/ydy Elin? (Merch Dafydd yw/ydy hi/Partner Siôn yw/ydy hi/Mam Cae, Rhys a Twm yw/ydy hi/Chwaer Morgan a Ioan yw/ydy hi)

Driliwch y bloc 'Be ydy/beth yw enw dy.....?' Wedyn, gofynnwch i'r dysgwyr greu eu coeden deuluol syml eu hunain. Gyda phartner newydd, rhaid gofyn cwestiynau i'w gilydd. Dylid ateb gydag un gair yn unig. Newidiwch bartneriaid ac anogwch y dysgwyr i roi atebion llawn, e.e. Jac ydy/yw enw fy nhad i. Os nad yw'r cam hwn yn addas, gellid troi yn ôl at y Goeden Deuluol gan ofyn i'r dysgwyr ddewis bod yn un o'r bobl yn y goeden ac ateb yn seiliedig ar y person hwnnw.

Driliwch y bloc Feista ydy/yw mêm fy nghar i (gyda gwybodaeth berthnasol amdanoch chi eich hun os y dymunwch chi) ac yna trowch at y cwrslyfrau i barau ateb y cwestiynau 'Pwy ddwedodd/Pwy wnaeth ddeud?' Fel cam cyntaf, y cyfan mae'n rhaid i'r parau ei wneud yw ysgrifennu enw'r person neu gymeriad a ddywedodd y geiriau:

Romeo ydy enw fy nghariad i	Juliet
Batmobile ydy enw fy nghar i	Batman
Homer ydy enw fy nhad i	Bart Simpson
Jac y Jwc ydy enw fy ffrind i	Sali Mali
'X Factor' ydy teitl fy rhaglen i	Simon Cowell
'King Lear' ydy teitl fy nrama i	Shakespeare

Yr ail gam yw cuddio'r brawddegau ar y chwith a chofio'r brawddegau. Rhowch yr holiadur ar waith.

Mae'r ddau floc dril nesaf yn rhai mecanyddol i bwysleisio patrwm pwysig yn y Gymraeg. Ar ôl drilio'r bloc cyntaf, rhaid i'r dysgwyr holi partner am prisiau petrol, cwrs Cymraeg, cyfrifiadur a ffôn symudol – hyderir y bydd hyn yn dangos mai holi'n gyffredinol am brisiau maen nhw yn hytrach na holi am bris eitem benodol. Gofynnwch i rai o'r dysgwyr rannu eu prisiau cyn symud ymlaen.

Cyn troi at yr ail floc, gellir tynnu sylw at deitl yr uned, sef 'Pobl y Cwm'. Gofynnwch beth yw'r ystyr yn y Saesneg er mwyn tanlinellu'r gwahaniaeth yn y patrwm Saesneg a'r patrwm Cymraeg. Driliwch y brawddegau yn y blwch ac yna rhannwch y dosbarth yn barau i holi'r pedwar cwestiwn i'w gilydd. Mae'r atebion wedi'u nodi y tro hwn i ddangos eu bod yn holi am wybodaeth benodol.

Ceir un bloc dril i ymarfer y genidol unwaith eto, gan dynnu sylw at enw lle o fewn y patrwm hwn. Ceir cyfres o frawddegau i'w cyfieithu yn y llyfr.

Os yw'r dosbarth yn mwynhau cwis, rhannwch y dosbarth yn dimau i ateb y cwestiynau hyn am Gymru, pob un yn defnyddio patrwm y genidol:

Ble/Lle mae Llyfrgell Genedlaethol Cymru?	Aberystwyth
Ble/Lle mae Stadiwm Principality?	Caerdydd
Ble/Lle mae Canolfan Siopa Friars Walk?	Casnewydd
Ble/Lle mae Prifysgol Glyndŵr?	Wreccsam
Ble/Lle mae Canolfan Pontio?	Bangor
Ble/Lle mae Canolfan Mileniwm Cymru?	Caerdydd
Ble/Lle mae Theatr y Grand?	Abertawe
Ble/Lle mae cartref Theatr Genedlaethol Cymru?	Caerfyrddin
Ble/Lle mae Amgueddfa Lloyd George?	Llanystumdwy, Cricieth
Ble/Lle mae Ysbyty Withybush?	Hwlfordd
Ble/Lle roedd cartref Dylan Thomas?	Talacharn (neu Abertawe)

Mae'r adran nesaf am afonydd Cymru yn fwy anodd. Bydd y cwestiynau'n pwysleisio'r ffaith nad oes angen defnyddio'r fannod. Mae modd newid y cwestiynau isod er mwyn dewis afonydd sy'n addas i'r dosbarth.

Ym mha sir mae Afon Alaw?	Ynys Môn
Ym mha sir mae Afon Tryweryn?	Gwynedd
Ym mha sir mae Afon Teifi?	Ceredigion
Ym mha sir mae Afon Gwendraeth?	Sir Gaerfyrddin
Ym mha siroedd mae Afon Elái?	Rhondda Cynon Taf, Caerdydd
Ym mha siroedd mae Afon Tawe?	Powys, Castell Nedd Port Talbot, Abertawe

Fel cam olaf, mae adran yn y gwर्सlyfr sy'n gofyn i'r dysgwyr weithio gyda phartner i ffurfio cwestiynau eu hunain, pob un yn dechrau 'Pwy yw/ydy/oedd awdur.....?' Ar ôl cwblhau'r cam hwn, gellid gofyn i bob aelod o'r dosbarth ofyn am un cwestiwn eu hunain.

Cam 5 - Ynganu

Gofynnwch i'r dysgwyr ddarllen y paragraff yn dawel. Mae'n debyg y bydd nifer o eiriau newydd yma, a dylent ofyn am yr ystyr trwy ofyn y cwestiwn, 'Beth yw/Be ydy ystyr y gair X?' Bydd hyn unwaith eto'n ymarfer y genidol.

Rhannwch y dosbarth yn barau i ymarfer darllen yn uchel. Fel gyda phob ymarfer ynganu, gwrandewch yn ofalus am unrhyw broblemau a'u hymarfer gyda'r dosbarth cyfan.

Er mwyn meithrin ymwybyddiaeth o batrwm y genidol, tanlinellir y patrwm yn y darn darllen.

Cam 6 - Sgwrs

Wrth wrando am yr ail dro, gofynnwch i'r dysgwyr ateb y cwestiynau isod. Dylid rhoi cyfle i bawb wirio gyda phartner cyn chwarae'r ddeialog eto.

Be mae Mrs Rhydderch isio ei brynu?/Beth mae Mrs Rhydderch eisiau ei brynu?

Faint ydy/yw'r gost?

Be ydy/Beth yw cyfeiriad Mrs Rhydderch?

Chwaraewch y ddeialog eto i'r parau fedru gwirio eu hatebion.

Ymarfer 1 - Gofynnwch i'r parau ymarfer ddarllen y ddeialog gyda'i gilydd.

Ymarfer 2 – Disodli'r geiriau a danlinellir.

Ymarfer 3 – newid 'chi' i 'ti'.

Cam 7 - Robin Radio

Yr ymadroddion i'w hymarfer yw: yr un, stafell ymolchi, stafell haul

Yr un – Gofynnwch i barau feddwl am 10 gair allai ragflaenu 'yr un', e.e. tocyn yr un, un yr un.

Stafell – Gofynnwch i barau feddwl am dri gair arall all ddod ôl stafell, e.e. stafell wely, stafell fwyta, stafell gyfarfod.

Robin Radio Uned 27.

Cam 8

Sicrhewch bod pawb yn gwybod beth ydy'r Gwaith Cartref (gan gynnwys dysgu geirfa uned 28), yna crynhowch gynnwys y wers yn Gymraeg.

Canllawiau uned 28

Nod y wers: Adolygu unedau 23-27 a chloi'r cwrs.

Cam 1 – Banc Cwestiynau

Be ydy/beth yw enw eich bos chi?
Pwy ydy/yw capten tîm rygbi Cymru?
Pwy ydy/yw capten tîm pêl-droed Cymru?

Cam 2 - Meithrin sgiliau siarad rhydd

Fel yn y gwersi blaenorol, siaradwch am yr wythnos mewn trioedd (y tro yma gall y dosbarth ofyn i'w gilydd am y gorffennol a'r wythnos sydd i ddod) a chael un frawddeg o adrodd yn ôl gan bawb am berson arall. Cofiwch eto os oes rhywbeth arbennig o ddiddorol yn codi ei bod hi'n werth holi mwy ar y person dan sylw!

Cam 3 – Adolygu Uned 27

Gofynnwch i bawb yn y dobarth fynd at gymaint o bobol â phosib i gyflwyno eu hunain drwy ddweud rhywbeth fel: Mam/ Tad/Nain/Taid/ ..... dw i. Mab/Merch/ Brawd/Chwaer.....dw i. Partner/ Ffrind/Bos/Cymydog .....dw i. (Anogwch ddefnyddio cymaint o amrywiadau â phosib. Bydd rhaid modelu hyn yn ofalus iawn! Ceisiwch gynnwys cymaint â medrwch chi o'r categorïau wrth i chi fodelu.)

Cam 4 - Adolygu

Bydd y " Gêm o gardiau" yn dibynnu ar argaeledd y siaradwyr rhugl felly gellir rhoi'r cam yma unrhyw le cyfleus – dim ond gwneud yn siŵr bod y dysgwyr wedi cael amser i baratoi.

Cam 5 - Adolygu Patrymau

Ceir grid yn y llyfr sy wedi'i rannu'n ddau hanner. Rhannwch y dosbarth yn barau i greu brawddegau cyfan gan gymryd un elfen o hanner uchaf y grid ac un elfen o hanner isaf y grid.

Cam 6 – Gwrando a Darllen

Gweithgaredd ychydig yn wahanol. Chwaraewch y ddeialog ddwywaith, yna darllen fel parau yn uchel, ac yna ateb y cwestiynau. Wedi gorffen a chyn gwirio, gall parau fynd ymlaen i drafod cadw'n heini.

Cam 7 – Cyflwyno Roedd rhaid i mi/fi

Cyflwynwyd Rhaid i mi/fi yn Uned 23. Er mwyn atgyfnerthu, gofynnwch i bawb ddweud beth mae'n rhaid iddyn nhw ei wneud ar ôl y dosbarth, gan gynnwys ymarfer adrodd yn ôl er mwyn ymarfer y trydydd person.

Os yn bosib, defnyddiwch yr un cardiau fflach ag yn uned 24 i ddrilio 'Ddoe, roedd rhaid i mi...' Yna, gofynnwch i bawb bersonoli ac unwaith eto gofynnwch am adrodd yn ôl yn y trydydd person.

Darllenwch dros y brawddegau yn yr uned. Soniwch am eich trefn "Bore 'ma" wedyn gofynnwch i'r dosbarth be oedd rhaid iddyn nhw wneud "Bore 'ma".

Cam 8 – Ymarfer Atebion

Ymarfer atebion wedi ei guddio fel deialog a geir yma. Felly rhowch rhyw 3 munud i'r dysgwyr lenwi'r bylchau mewn parau. Ar ôl iddyn nhw orffen, gallant ddechrau darllen y ddeialog i'w gilydd. Pan mae pawb wedi gorffen, chwaraewch y ddeialog er mwyn iddyn nhw wirio eu hatebion. Y cam olaf ydy darllen y ddeialog a'r dosbarth yn cymryd rhan y dosbarth fel côr.

Cam 9 - Edrych yn ôl ar y cwrs

Trafodaeth fer – gofynnwch i bob pâr sôn am ddau beth maen nhw wedi ei fwyhau yn ystod y cwrs a dau achlysur maen nhw wedi defnyddio eu Cymraeg y tu allan i'r dosbarth.

Bydd hi'n ddiddorol clywed ymateb pawb a bydd yn arwain ymlaen yn naturiol at y cam nesaf.

Cam 10 - Cyflwyno Rhaid + Dyfodol

Dyma gyfle i drafod lle mae'r dosbarth yn medru ymarfer eu Cymraeg dros yr Haf (os yw'r amseriad yn briodol!) Dechreuwch trwy fodelu ychydig o bethau bydd yn rhaid i chi eu gwneud. Yna, driliwch y brawddegau yn y blwch cyn rhannu'r dosbarth yn grwpiau o 3 neu 4 i feddwl am awgrymiadau eraill (lleol) . Anogwch bawb i wneud defnydd o'r adnoddau digidol i adolygu, gwyllo S4C, gwrando ar Radio Cymru, defnyddio Cymraeg bob cyfle – ac os oes manylion am y cam nesaf, rhannwch nhw.

Os nad oes saib rhwng y cwrs yma a'r nesaf, mae'n dda medru cael cyfle i atgoffa pawb am y posibiladau allgyrsiol.

Cam 11 Gwrando/Darllen/Tasg/Siarad

Dechreuwch drwy chwarae'r sgwrs. Yna trowch at y brawddegau 'gwir neu gau' a gofyn iddyn nhw ateb fel parau. Chwaraewch y sgwrs eto ac ewch dros yr atebion.

Yna, gofynnwch iddyn nhw wneud y tasgau cyfieithu a chyfleoli, ac yna mynd ymlaen i drafod unrhyw beth byddan nhw'n ei ddathlu yn y misoedd nesaf.

Ar ôl i bawb orffen a chael cyfle i sgwrsio ychydig, gwiriwch yr atebion.

Cam 12 – Robin Radio

Yr ymadroddion i'w hadolygu yw Beth yw/Be ydy dy hanes di?;Dyfalu ble/lle es i;Dw i newydd fod. Gofynnwch i'r dosbarth, mewn parau, orffen y brawddegau canlynol:

Be ydy/beth yw dy
hanes di?

Gofynnwch i barau ddisodli'r gair hanes am un funud.

Dyfala lle/ble es i

Gofynnwch am gyfieithiadau chwim – Guess what I did, Guess who I saw, Guess how much I paid, Guess how I heard, Guess when I went.

Dw i newydd fod

Rhowch y tair brawddeg ganlynol ar y bwrdd gwyn: Dw i newydd weld _____/Dw i newydd brynu _____/Dw i newydd ddarllen _____ a gofynnwch i barau gwblhau'r brawddegau – heb dynnu gormod o sylw at y treigladau.

Cymharwch atebion pob pâr.

Robin Radio Uned 28.

Canllawiau uned yr Arholiad

Nod y wers: Cyflwyno'r arholiad Mynediad

Y mae hon yn uned i'w defnyddio ar adeg sy'n briodol i'r dosbarth, ar ôl Uned 16. Neu gellir defnyddio adrannau gwahanol ohoni. Nid yw'r camau'n dilyn camau arferol yr unedau.

Cam 1- Y Papur Darllen a Deall.

Cwestiwn 1: Hysbysebion – Nid oes enghraifft o'r hysbysebion yn yr uned felly atgoffwch y dosbarth o Hysbysebion gwaith cartref Uned 16.

Cwestiwn 2: Deialog - Gofynnwch i'r dosbarth, mewn parau, edrych ar y grid cwestiynau sy'n dilyn y ddeialog. Darllenwch y darn fyny at "Bechod!" a gofynnwch i'r parau ateb y cwestiynau cyntaf (gan edrych yn ôl ar y sgrïpt ar yr un pryd).

Yna, edrychwch fel dosbarth ar ail ran y grid. Eto, darllenwch yr ail ran a gofyn iddyn nhw ddarganfod yr atebion.

Bydd rhai parau wedi gorffen cyn y gweddill – gofynnwch iddyn nhw ddarllen y sgrïpt mewn pâr fel deialog.

Ewch dros yr atebion fel dosbarth.

Cwestiwn 3: Llenwi'r Bylchau - Bydd angen gofal arbennig gyda'r dasg yma i sicrhau nad oes dim anghyfarwydd yn gorfod cael ei ddyfalu.

Rhannwch y dosbarth yn barau i weithio trwy'r bylchau. Dylid tynnu sylw ymlaen llaw at unrhyw beth anghyfarwydd gan ddweud wrth y parau am hepgor y cwestiwn hwnnw. Ewch dros yr atebion fel dosbarth.

Ar gyfer yr ail ymarfer, gofynnwch i bobl weithio'n unigol ond yna rhannu eu hatebion gydag aelod arall o'r dosbarth cyn mynd dros yr atebion fel dosbarth cyfan. Opsiwn arall yw gosod yr ail gwestiwn fel gwaith cartref.

Cam 2 – Y Papur Ysgrifennu

Cwestiwn 1: Ysgrifennu cerdyn post - Llungopiwch y cerdyn post sydd yn y cwrs lyfr – un ar gyfer pawb. Rhwch eich enw ar ôl "Annwyl". Yna gofynnwch i bawb ddewis lleoliad ar gyfer y bwch cyntaf, ac yna pasio'r cerdyn ymlaen i'r person nesaf. Rhaid gwneud yr un peth ar gyfer y categorïau canlynol:

Tywydd addas ar gyfer y lleoliad

Bwyd addas

Diod addas

Anrheg addas o'r lleoliad

Croesi allan isio/eisiau neu ddim isio/eisiau

Amser a diwrnod a rhoi eu henw ar ôl ysgrifennu Hwyl.

Casglwch y cardiau, a darllen allan un neu ddau. Gellir gofyn i barau gwblhau cerdyn arall yn eu cwrslyfr.

Y cam nesa ydy gofyn i barau ysgrifennu brawddeg yn defnyddio pob un o'r geiriau a restrir a fyddai'n addas ar gerdyn post. Ewch o gwmpas yn cywiro wrth i bobl weithio a nodwch rai o'r camgymeriadau mwyaf cyffredin sy'n codi er mwyn rhoi adborth ar ddiwedd y gweithgaredd.

Tynnwch sylw at y ffaith bod cerdyn post i'w gwblhau yn y gwaith cartref fel gwaith cartref.

Cwestiwn 2: Ysgrifennu portread – Er mwyn meithrin cywirdeb ar gyfer y dasg hon, edrychwch ar y map yn y cwrslyfr. Defnyddiwch y cardiau Treigladd Meddal o'r Pecyn Adnoddau i Diwtoriaid i ymarfer y Treigladd Meddal a gofynnwch i ddysgwyr nodi lle maen nhw'n byw er mwyn atgyfnerthu'r Treigladd Trwynol.

Ewch dros y patrymau yn y blwch iaith. Nid yw hwn yn ddril ac nid oes gwaith newydd. Ond mae'n gyfle i atgoffa dysgwyr o batrymau angenrheidiol ar gyfer y portread. Manteisiwch ar gyfleoedd i ymarfer ymhellach unrhyw beth nad yw'r dysgwyr yn hyderus yn ei ddefnyddio.

Rhannwch y dosbarth yn barau i gwblhau tasg y portread. Gellid defnyddio gwybodaeth am aelodau o'r dosbarth i lunio portreadau newydd neu ddefnyddio Cardiau Corryn CBAC

Cam 3 – Y Papur Gwrando a Deall

Cwestiwn 1: Deialog - Gwnewch yn union fel yr arholiad: amser i ddarllen y cwestiynau a chyfle i wrando dair gwaith. Mae'n bosib bydd dwywaith yn ddigon. Gwiriwch yr atebion fel dosbarth yn syth.

Cwestiwn 2: Bwletin Tywydd. Yn gyntaf edrychwch ar y brawddegau gyda llythrennau coll, a gofyn i barau geisio eu cwblhau er mwyn atgoffa'r dysgwyr o eirfa'r tywydd. Chwaraewch y bwletin arholiad, eto yn gofyn ar ôl yr ail wrandawriad a oes angen tro arall. Yn olaf, rhannwch y dosbarth yn barau i lenwi'r bylchau yn y paragraff. Gellir chwarae'r bwletin unwaith eto er mwyn gwirio.

Cwestiwn 3: Amserau a phrisiau - Amserau a Phrisiau. Ceir grid 'Bingo' yn y cwrslyfr. Gofynnwch i'r dysgwyr ddewis unrhyw 5 sgwâr. Yna, darllenwch sgwariau allan ar hap. Gall yr enillydd, os bydd yn ddigon hyderus, gael tro ar "alw" hefyd. Yna chwaraewch y dasg amser a phrisiau fel yn yr arholiad, gan ddilyn yr un camau â'r tasgau blaenorol. Gwiriwch yr atebion ar y diwedd fel dosbarth. (Mae'n werth tynnu sylw at ymadroddion pwysig fel Mynediad am ddim/Does dim rhaid talu ac un pris mae dysgwyr yn aml yn ei gael yn anghywir yw 'un deg pum punt'.)

Cam 4 – Y prawf llafar.

Mae'n werth dweud bod y prawf llafar yn fyr iawn (tua 5 munud) ond eu bod yn cynhyrchu llawer iawn o iaith yn yr amser hwnnw. Dengys holiaduron barn fod y dysgwyr yn meddwl nad yw'r prawf yn ddigon hir felly mae'n bwysig dangos cymaint maen nhw'n ei ddweud mewn cyn lleied o amser.

Cwestiwn 1: Darllen deialog. Nid oes deialog i'w darllen yma gan fod y deialogau hyn wedi'u cynnwys mewn nifer o unedau eraill. Gellid dweud eu bod yn cael 2 funud i baratoi a'i bod yn bwysig defnyddio'r amser hwnnw yn gall.

Cwestiwn 2: Ateb Cwestiynau - Mae pob cwestiwn yn y banc cwestiynau yma. Yna gofynnwch iddyn nhw ofyn y cwestiynau i chi, un ar y tro. Atebwch mewn brawddeg lawn ond syml. Y cam nesa ydy gofyn iddyn nhw ofyn y cwestiynau bob yn ail i'w gilydd, a dechrau o'r dechrau ar ôl gorffen, gan ofyn y cwestiwn arall bob yn ail. Nid oes angen ysgrifennu dim byd.

Y cam olaf ydy'r cwestiynau atodol. Newidiwch bartneriaid. Yna gofynnwch i'r dosbarth ofyn y cwestiynau italg eto i chi (mewn trefn), a gwahodd cwestiwn atodol. Atebwch y cwestiynau gydag un frawddeg lawn. Yna gofynnwch i'r partneriaid wneud hyn gyda'i gilydd.

Cwestiwn 3: Ateb cwestiynau am y llun – Os oes gennych fyrddau gwyn bach, mae'r rhain yn ddefnyddiol i unigolion ateb y cwestiynau. Os na, gellir defnyddio darnau o bapur. Er mai cwestiwn llafar yw hwn, mae angen ei wneud dan reolaeth y tiwtor er mwyn sicrhau bod y cwestiynau'n hollol gywir felly mae cael pob dysgwr yn unigol i nodi ateb yn sicrhau bod pawb yn cael cyfle i roi cynnig ar bob ateb. Gellir mynd dros yr atebion fesul un. Y cwestiynau i'w gofyn yw:

O le mae Dafydd yn dwad yn wreiddiol?/O ble mae Dafydd yn dod yn wreiddiol?
Be wnaeth o ddoe?/Beth wnaeth e ddoe?
Sgynno fo deulu?/Oes teulu gyda fe?
Be ydy ei waith o?/Beth yw ei waith e?
Be mae o'n hoffi wneud yn ei amser sbâr?/Beth mae e'n hoffi wneud yn ei amser sbâr?

Cwestiwn 4: Gofyn Cwestiynau – Nodir y geiriau i gyd yn y blwch ond torrwyd y cardiau yn Atodiad 1 fel bod pob gair ar gerdyn yn unigol. Rhannwch y dosbarth yn barau a rhannwch y cardiau i gyd rhwng y parau gwahanol – gyda mathau gwahanol o eiriau os yn bosib (e.e. berfenw, enw, cyfnod amser). Rhowch 3 munud i bob pâr feddwl am gwestiwn i gyd-fynd â phob gair. Pan fydd un pâr wedi gorffen, rhaid i chi ddod â'r gweithgaredd i ben. Yna gofynnwch, fesul pâr, am gwestiwn. Atebwch yn gryno.

Bydd angen i bawb feddwl am gwestiwn i bob gair fel gwaith cartref.

Cam 5

I gloi, tynnwch sylw pawb at ddyddiad yr arholiad, a'r dyddiad cau i gofrestru os byddwch yn gwneud yr uned hon cyn y dyddiad cofrestru.. Hefyd esboniwch bod yr holl wybodaeth ar gael yn y llyfryn yn ddwyieithog, a bod llawer o hen bapurau ar gyfer ymarfer os bydd rhywun yn dymuno sefyll yr arholiad. Mae elfennau o'r arholiad yn codi mewn unedau yn ystod ail hanner y cwrs felly bydd digon o ymarfer wrth ddilyn y cwrs yn unig.

Cam 6

Sicrhewch bod pawb yn gwybod beth ydy'r Gwaith Cartref yna crynhowch gynnwys y wers yn Gymraeg.

Uned yr Arholiad, Atodiad 1

byw	enw	heno
yn wreiddiol	teulu	yfory
gweithio	plant	wythnos nesa
gwyliau	car	amser sbâr
mynd	neithiwr	Lle/Ble

cerdded	ddoe	Pryd
darllen	wythnos diwetha	Sut
medru/gallu	penwythnos diwetha	Faint
hoffi	swper	Faint o'r gloch
tywydd	i frecwast	gwyliau

